

2.8° 141

Wschodzena f.

Profyka

ja Sserbow

na leto

1867.

S nakladom Maczicy Sserbskeje.

W kommissiji knižarnje Ssmolerja a Pjeda.

W tutym 1867. lécze po Khrystuſu, kotreż 365 dnjó w wopſchija, liczi ſo:

wot ſtworzenja ſwěta	5816,	wot ſakoženja budyſſeho tachantſtwa	647,
wot wuſtajeńja julianſkeje protyſki	1912,	wot ſpoczátka reformazije	350,
wot czerpjenja a horjeſtacja Khrystuſowego	1834,	wot naroda krala Jana	66,
wot ſpoczátka Kſcheciſtwa we Eſerbach	847,	wot ſakoženja macjizy hertſkeje	19.

Zyrkwinske lětne ſnamjenja.

W porjedzenej Rehorjowej protyſy	W starej julianſkej protyſy.
VI	VI
XXV	VI
XXVIII	XXVIII
X	X
F	A
21. haperleje	16. haperleje.
23. njebjele po ſwj. trojizy do 1. abv. 23.	

Sacznicze ſlónca a meſacza.

W l. 1867 ſo ſlónca dwa krocj a meſaczt dwaj krocj ſacznici; a budze přenje ſacznicze ſlónca a druge meſacztowe ſacznicze pola naſ widzicj. Wlkohy meſaczt, kiž 6. mērza, panje, je wina, ſo ſo tón džen ſlónca ſacznici; tuto ſacznicze traje wot 9 hodj. 17 min. dopolnaja hač do 12 hodj. 2 min. pſchipoſniju a budze pola naſ widzene. — Druhe ſacznicze ſlónca ſtanje ſo 29. auguſta, je paſ jenož w polonſkej Amerizy a w polonſkej Afrizy t widzenju. Přenje ſacznicze meſacza ſmėje ſo 20. mērza, ale je jenož w Amerizy a w Auſtralijej widzicj. Druhe meſacztowe ſacznicze ſtanje ſo 13. ſeptembra wječor 11 hodj. 47 min. a traje hač do 14. ſeptembra rano 2 hodj. 45 min. a budze pola naſ widzene.

W l. 1867 fnjezi Saturnus (s).

Stoletna protyka praji, ſo ſo te lěta, w kotrych Saturnus fnjezi, bole ſymne a mokre, dſſy czopke a fuche. Malěto je jara ſuche a hač do meje jara ſymne. Hač runje je haperleja pſchi ſpoczátku czopka, dſa tola ſyma ſaſto ſaſtupi a hač do meje traje. W meji poſtaže ſo wjedro ſ dſjelom deſchczitoſte ſ dſjelom czopke; w nozach paſ ſchodne mroſy naſtanu. Trawa poſdje roſcje. W léczu je wjele deſchczitoſteho a mokreho wjedra. Poſojsza julija je czopka a rjana, poſojsza ma wjele wětrow a deſchczikow.

Naſhma a ſyma budžetej ſymnej a mokrej. Semja ſahe ſamierſnje; november je czopliſchi, ale jara deſchczitoſty; 21. dezbembra pſchidnje ſuěh a ſyma, kotraž do haperleje traje.

Œ nalětnym ſymom wjetrjeba ſo jara khwatač, dokež nalěto je mokre a ſymne. Jeczmen a wowſ budžetej ſo derje radžicj, kaž tež ſymno a wotawa, ale huſteho deſchczika dla njebudza ſo žně rienje domkhowač hodžicj. Włohy na polach móža ſo mokroty dla lohy ſkaſcej.

Naſhmy ſym budze hubjene žně dawacj. Rož a pſchca ani wjele ſtomy ani wjele ſornow njeſmėje. Naſhmu dſrbi ſo rož a pſchca ſahe wohycj, dokež ſymno czežko ſeſthabja. Œad budze ſo radžicj, wohēbje ſmėje ſo wjele kruſchwow a ſlowkow. Móžne widchot a wjele deſchczikow ſmėje, ale maſo hrimanjow. Wſchi ſonzu lécza a naſhmy budza ſo bjeſ cžlo wjeſkami hroſne khorocze poſaſowacj.

Œtyri lětne czaſy.

Œapoczátk nalěca:	21. mērza.
"	lécza: 21. junija.
"	naſhmy: 23. ſeptembra.
"	ſymh: 22. dezbembra.

Œtyri kwatembry.

W porjedzenej Rehorjowej a w starej julianſkej protyſy		
13. mērza	Reminiſcere	8. mērza
12. junija	ſwj. trojizy	7. junija
18. ſeptembra	Kſchiza	20. ſeptembra.
18. dezbembra	Kuzije	21. dezbembra.

Jutrowna tabella.

1868: 12. haperleje pſch. l.	1874: 5. haperleje.
1869: 20. mērza.	1875: 28. mērza.
1870: 17. haperleje.	1876: 16. haperleje pſch. l.
1871: 9. haperleje.	1877: 1. haperleje.
1872: 31. mērza pſch. l.	1878: 21. haperleje.
1873: 13. haperleje.	1879: 13. haperleje.

Njebeſke ſnamjenja.

 boran,	 law,	 tſelnit,
 byl,	 kuzjzna,	 koſoróž,
 dwójnikaj,	 maha,	 wódny muž,
 rał,	 Œkorpion,	 rybe.

Abbreviatury abo pſchikrótschenja ſlowow.

○ ſlónca,	ſk. p. ſſhadjenje popoſniju.
Ⓜ meſaczt,	ſk. d. ſſhadjenje dopolnija.
☾ Polny meſaczt,	kh. p. khowanje popoſniju.
☾ Poſleni bértlit,	kh. d. khowanje dopolnija.
● Młody meſaczt,	hod. hodžina.
● Přeni bértlit,	min. minuta.
	* ſtótne wiki.

1867. Januar,

wulki róžk,
ma 31 dnyow.

Mešaczkowe
přeheměnje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Hermanfi
a
šćotne wifl.

Wydženje a dny.	Porjedžena protyka evangeliska.	Porjedžena protyka katholiska.	Stara julianska Dezember.	ffhad. h. m.	ffhow. h. m.	Wjebjeje mjanjenja	ffh. h. m.
1. tydžen. Text dop.: Jan. 4, 34—36.; pop.: Romf. 8, 24—28.							
1 wut.	Nowe lěto	Nowe lěto	20 Ignaca	8 7 4 2			ffh. d.
2 srjeda	Mattharja	Matarija	21 Julija	8 7 4 2			4 32
3 šćtw.	Kašćpra	Genowefy	22 Anastasija	8 7 4 3			5 28
4 pjatk	Bažarja	Tita	23 Dagoberta	8 7 4 3			6 21
5 šobot.	Simeona	Telesfora	24 Had. a Jěw.	8 6 4 4			7 10
2. tydžen. Text dop.: Lut. 2, 25—32.; pop.: Jesaiáš 60, 1—6.							
6 njedž.	Ef. kral.	Sw. 3 kral.	25 Boži džen.	8 4 4 6			ffh. p.
7 póněž.	Juliany	Božidara	26 Boži mač.	8 4 4 8			6 1
8 wut.	Erharda	Severina	27 Šćěpana	8 3 4 11			7 4
9 srjeda	Zacharija	Juliana	28 20000 mart.	8 2 4 12			8 10
10 šćtw.	Ežejzjoměra	Mgathona	29 Njew. dz.	8 2 4 12			9 18
11 pjatk	Mloisfije	Hygina	30 Anisije	8 1 4 14			10 28
12 šobot.	Reinholba	Urtadija	31 Sylvestra	8 0 4 16			11 39
3. tydžen. Text dop.: Matth. 3, 13—17.; pop.: Galat. 3, 23—29.							
13 njedž.	1. n. p. 3 kral.	1. n. p. 3 kral.	1 Nowe lěto	8 0 4 18			ffh. d.
14 póněž.	Feliza	Silarija	2 Melanije	7 59 4 19			0 52
15 wut.	Bohuwěra	Pawoła	3 70 jap.	7 59 4 21			2 6
16 srjeda	Edmunda	Marcella	4 Theofanta	7 58 4 22			3 20
17 šćtw.	Antonija	Antonija	5 Malachija	7 57 4 23			4 33
18 pjatk	Felicity	Pětr. stow. R.	6 Troch kral.	7 56 4 25			5 39
19 šobot.	Priski	Kanuta	7 Jan křćen.	7 55 4 27			6 39
4. tydžen. Text dop.: Matth. 4, 1—12.; pop.: Romf. 12, 1—6.							
20 njedž.	2. n. p. 3 kral.	2. n. p. 3 kral.	8 1. n. p. 3 kral.	7 54 4 28			ffh. p.
21 póněž.	Hanže	Hanže	9 Polyewkta	7 53 4 30			6 26
22 wut.	Vincenza	Vincenca	10 Reh. Nys.	7 52 4 32			7 41
23 srjeda	Charity	Marije slub.	11 Theodosij.	7 51 4 33			8 54
24 šćtw.	Timotheja	Timotheja	12 Tatiana	7 50 4 34			10 4
25 pjatk	Paw. wobr.	Paw. wobr.	13 Hermila	7 49 4 36			11 11
26 šobot.	Polykarpa	Polykarpa	14 Zacheja	7 48 4 38			ffh. d.
5. tydžen. Text dop.: Jan. 1, 35—43.; pop.: Romf. 12, 14—21.							
27 njedž.	3. n. p. 3 kral.	3. n. p. 3 kral.	15 2. n. p. 3 kral.	7 46 4 40			0 16
28 póněž.	Karolina	Cyrylla	16 Marcella	7 45 4 41			1 19
29 wut.	Theobalda	Franca Gal.	17 Antona	7 43 4 43			2 21
30 srjeda	Wdelgundy	Martiny	18 Athanasija	7 42 4 45			3 19
31 šćtw.	Birgilija	Pětr. Kol.	19 Makarija	7 41 4 47			4 13

☉ Měs. 6. jan.
rano 1 hodž.
19 min. pokazje
na symne wje-
dro.

☾ Přeni
běrtl. 13. jan.
wjeczor 5 hodž.
22 min. pšči-
nješe lěpšče
dny.

☼ Pošny
měš. 20. jan.
dop. 8 hodž.
25 minut. ma
šymu a mjer-
snjenje.

☾ Pošleni
běrtl. 27. jan.
pop. 3 hodž.
36 min. pokazje
na deščej.

Stolětna
protyka.

Wot 1. do
11. je jenajša
wulka šyma;
wot 12. do 18.
je njebo pom-
rocžene se kře-
njej šymu; 19.
hač do 24. šo
njebo wujafni
a je šyma; 26.
deščej; 27.
hač do kónža
hrožne wjedro.

1. Pipst.
2. Nješkaczi-
bto.*
Bart (lane
wifl).
7. Kafezy.
8. Galschtrow*
16. Kafezy.*
19. Budyšchin.*
28. Luban.*
Numburg.

NB. W Nje-
škaczihle šu
kóždu přěnju
srjedu měš-
za, w Galsch-
trowje kóždu
druhu wutoru
měšaza, w Ma-
kežach kóždu
šćejzu srjedu
šćotne wifl.

Tež šu w Lu-
bija ša měšazy
junij, septem-
ber, november
a dezemb. wo-
šebne šćotne
wifl postajene.
Dny, na ko-
trichž šo
džerja, šudža
pščas nowiny
wošewjene.

Wopomnjenja
hódně dny.

1. nowe lěto.
2. Landtag.
6. tšjoch kral.
20. Fabiana
Sebastiana.
22. Vincenca.
25. Paw. wo-
brocženje abo
ptačzi křaš.

1867. Februar,

mały różk,
ma 28 dnjom.

Měščackowe
pscheměnjenje.
Wjedro.
Stoletna
protyka.

Hermanki
a
škótne wikt.

Endženje a dny.	Porjedžena evangelsta.	protyka katholsta.	Stara juliansta Januar.	⊙ sthad. h. m.	☾ sthor. h. m.	☾ Wještje Inamjenja	☾ stf. sth. h. m.
1 pjatk	Brigitty	Ignaca	20 Euthymija	7 39	4 49		5 1
2 sobot.	Mar. wučizscz.	Swěcżk Mar.	21 Maxima	7 37	4 51		5 49

6. tydzeń. Text dop.: Jan. 1, 47—51; pop. Romst. 13, 8—10.

3 njedz.	4. n. p. 3 kr.	4. n. p. 3 kr.	23. n. p. 3 kr.	7 35	4 43		6 29
4 pónbdz.	Veroniki	Handr. Korf.	23 Klemenca	7 33	4 54		stf. p.
5 wut.	Agalhy	Agalhy	24 Xenije	7 31	4 56		6 0
6 brjeda	Dorotheje	Dorotheje	25 Rehorjath.	7 30	4 58		7 8
7 sčtw.	Richarda	Romualda	26 Xenofena	7 28	5 0		8 19
8 pjatk	Honorata	Jana mart.	28 Jana Kr.	7 26	5 2		9 30
9 sobot.	Apollonije	Saple	28 Eufros. S.	7 25	5 4		10 42

7. tydzeń. Text dop.: Luk. 4, 16—30; pop.: Ephes. 1, 3—6.

10 njedz.	5. n. p. 3 kr.	5. n. p. 3 kr.	29. n. p. 3 kr.	7 23	5 6		11 55
11 pónbdz.	Eufrosiny	Desiderija	30 Basila Wel.	7 21	5 7		stf. d.
12 wut.	Jordana	Eulalije	31 Cyriaka	7 19	5 8		1 7
13 brjeda	Eulalije	Jordana	1 februara	7 17	5 10		2 18
14 sčtw.	Valentina	Valentina	2 Mar. wuč.	7 15	5 12		3 26
15 pjatk	Faustina	Faustina	3 Simsona	7 14	5 14		4 25
16 sobot.	Dnesima	Juliany	4 Isidora	7 12	5 15		5 18

8. tydzeń. Text dop.: Jan. 2, 23—25; pop.: 1. Kor. 9, 24—27.

17 njedz.	Septuagesima	Septuagesima	55. n. p. 3 kr.	7 10	5 17		6 2
18 pónbdz.	Konfordi	Konfordije	6 Wukola ep.	7 8	5 19		stf. p.
19 wut.	Susanny	Gabina	7 Parthena	7 6	5 21		6 28
20 brjeda	Lebrechta	Eucharija	8 Theodora	7 4	5 23		7 41
21 sčtw.	Eleonory	Abelheidy	9 Eufrosiny	7 2	5 25		8 51
22 pjatk	Pětr. stow.	Pětr. stol.	10 Charalamp.	7 0	5 26		9 59
23 sobot.	Lazara	Romany	11 Błażija	7 58	5 28		11 4

9. tydzeń. Text dop.: Jan. 4, 5—15; pop.: 2. Kor. 11, 21—31.

24 njedz.	Sexagesima	Sexagesima	12 Septuages.	6 56	5 30		stf. d.
25 pónbdz.	Wiktoria	Wiktoria	13 Martiniana	6 54	5 32		0 7
26 wut.	Nestorija	Nestora	14 Auxencija	6 53	5 33		1 7
27 brjeda	Wosprechta	Leandra	15 Onesima	6 51	5 35		2 2
28 sčtw.	Wakarija	Wakarija	16 Pamfila	6 49	5 37		2 55

● Młody
měř. 4. febr.
wječor 7 hodz.
5 min. može
wětr a deszcz
pschinjescz.

☾ Brěni
bėrtl. 12. febr.
rano 2 hodz.
29 min. pokazę
na wětr a śněż
a deszcz.

☾ Połny
měř. 18. febr.
wječ. 8 hodz.
30 min. pschi-
njeře wětr a
deszcz.

☾ Połłeni
bėrtl. 26. febr.
psch. 12 hodz.
21 min. mōhł
rjeniszcę dny
pschinjescz.

Stoletna
protyka.

1. febr. ma
wětr a deszcz;
4. hacz do 10.
pomrōczene
njbjo a wětr;
12. a 13. wulki
wětr; 14. śněż;
15. a 16. budze
wětr a deszcz;
wot 17.
do 19. deszcz;
wot 20.
abo 21. hacz
do fōnza rjane
wjedro.

4. Kinsbōrk.*
6. Njěžwaczi-
dło.*
6. a 7. Nade-
berg.*

11. Sborjelz.*
12. Galschtrom.*
18. Łukow.*
25. Wafyn.*
Zasōnza.
Wschibus.*
Zahań.*

Wopomnjenja
hōdne dny.

1. Kralowste
danŭi.
2. Swěcżk
Marie.
24. Matthiaska.

Miz pschematto,
niz pschewjele,
to tnje pschewo
nasłępe.

Chzeszli nje-
pscheczelow
mecz;
rycz jenoż wěr-
noscz.

1867. Měrz,

nalětnif,

ma 31 dnjow.

Měřaczkowe
přehměnjenje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Hermonki
a
škótne wiski.

Tydjenje a dny.	Porjedžena protyka		Stara juliansta Februar.	☉		Měřicke mjerjenje	☾
	evangeliska.	katholiska.		šhab. h. m.	šhow. h. m.		
1 pjatk	Albina	Albina	17 Theodora	6 47	5 39		3 43
2 šobot.	Amalije	Simplicia	18 Archippa	6 46	5 41		4 25
10. tydžen. Text dop.: Jan. 4, 19—30.; pop.: 1. Ker. 13.							
3 njeđz.	Estomibi	Quinquages.	19 Mjas. póst.	6 44	5 42		5 2
4 pónđz.	Sabrijana	Sabrijana	10 Lea Katan.	6 42	5 43		5 36
5 wut.	Póstnizy	Póstnicy	21 Timothea	6 40	5 45		6 6
6 šrjeda	Bopjelna	Bopjelna šrj.	22 Eugena	6 38	5 47		th. p.
7 šhtw.	Perpetny	Domascha M.	23 Polykarpa	6 35	5 48		7 16
8 pjatk	Filemena	Filemena	24 Hlowy Jan.	6 33	5 50		8 30
9 šobot.	Rebeki	Franciška	25 Tarasija	6 31	5 52		9 44
11. tydžen. Text dop.: Jan. 5, 5—18.; pop.: 2. Ker. 6, 1—10.							
10 njeđz.	Juwokabit	1. njeđz. pósta	26 Syropóst.	6 29	5 53		10 48
11 pónđz.	Kosiny	Kosiny	27 Prokopija	6 27	5 54		th. d.
12 wut.	Rehorja	Rehorja	28 Basilija	6 25	5 56		0 10
13 šrjeda	Kwatember	Enche dny	1 měrca	6 23	5 58		1 18
14 šhtw.	Abigaile	Mathildy	2 Theodota	6 21	6 0		2 19
15 pjatk	Khrystofa	Longina	3 Eutropija	6 18	6 1		3 13
16 šobot.	Henrietty	Heriberta	4 Gerasima	6 16	6 3		3 48
12. tydžen. Text dop.: Luk. 9, 51—56.; pop.: Hebr. 12, 1—6.							
17 njeđz.	Reminišcere	2. njeđz. pósta	5 Quadrag.	6 14	6 5		4 37
18 pónđz.	Anselma	Cyrylla	6 42 mart.	6 11	6 6		5 10
19 wut.	Josefa	Josefa	7 Basilija	6 9	6 8		5 40
20 šrjeda	Joachima	Joachima	8 Kwatemb.	6 7	6 10		sth. p.
21 šhtw.	Benedikta	Benedikta	9 40 mart.	6 5	6 12		7 40
22 pjatk	Polutny pjatk	Ottaviana	10 Kodrata	6 2	6 13		8 47
23 šobot.	Eberharda	Wiktorina	11 Sofronija	6 0	6 15		9 52
13. tydžen. Text dop.: Jan. 11, 1—16.; pop.: 1. Pětr. 2, 21—25.							
24 njeđz.	Dculi	3. njeđz. pósta	122. n. pósta	5 58	6 17		10 54
25 pónđz.	Mar. pšcip.	Mar. pšcip.	13 Nicefora	5 55	6 18		11 52
26 wut.	Kastula	Kastula	14 Benedikta	5 53	6 20		sth. d.
27 šrjeda	Ruperta	Ruperta	15 Agapy	5 41	6 22		0 47
28 šhtw.	Angeliki	Guntrema	16 Sabiny	5 49	6 23		1 35
29 pjatk	Eustachija	Ludolfa biss.	17 Alexija	5 47	6 24		2 20
30 šobot.	Guida	Kwirina	18 Cyr. wulk.	5 45	6 26		3 59
14. tydžen. Text dop.: Jan. 11, 30—46.; pop.: Romšk. 5, 1—6.							
31 njeđz.	Křtare	4. njeđz. pósta	19 3. n. pósta	5 43	6 27		3 33

☉ Młody
měř. 6. měrza
dop. 10 hodž.
27 minut. ma
czopliſke dny
ſ deščyjom.

☾ Přeni
běrtl. 13. měr-
za dop. 9 hodž.
36 minut. ma
jaſne njebjó a
mjerſnjenje.

☼ Potny
měř. 20. měrza
dop. 9 hodžiu.
44 min. poſaže
na ſymne dny.

☾ Poſleni
běrtl. 28. měr-
za rano 8 hodž.
35 min. nje-
pſchijeſke žane
czopliſke wje-
dro.

Stolětna
protyka.

Wot 1. do 5.
měrza je ſymne
ſ mjerſnjom;
wot 6. do 9. je
czopliſke: wot
12. do 16. dže

prjedy deščy;
na to je rjenje;
wot 17. do 19.
rano mjerſnje,
wo dnjo paſ
taje; wot 22.
hač do fónža
pſchudže wotre
mjerſnjenje:
30. ſněh a ſyma

1. Kalawa.*
4. Biſkopizy.*
Brodny.*
Kalawa.
Nomofaž.
Wojerežy.*
Wóſtrowy.*

5. Bart. a
lane w.
6. Njeſwaczi-
dło.*
Wiernacziy.*
7. Lubij.*
9. Trěbule.

11. Drazdžany
(ſtare měſto).
Luboraſ.
Hródk.*

12. Barſhečy.*
Grodziſhečo.
16. Žitawa.*
18. Štokpno.*
Roſborč.*
19. Dobroſrug.*
Rabeburg.*

20. Račyžy.*
23. Rukow.*
25. Drazdžany*
Hałſchtrow.*
Lubin.
Rychwałd.*
Eſtanknom.

27. Kroſſyn.
Ruhland.

Wopomnjenje
hódne dny.
5. Póſtnizy.
13. Kwatemb.
22. Pólutny
pjatk.
25. Marije
pſchypow.
31. Kralowſka
renta.

1867. Haperleja,

jutrownik,

ma 30 dnjów.

Męszczętowa
přeměněníe.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Hermannt
a
řtónne wtki.

Tydžnje a dny	Porjedžena protyka		Stara juliansta Měrz.	☉		Měšće imaměnja	D
	evangelřka.	katholřka.		řthab. h. m.	řhow h. m.		
1 póněž.	Theodory	Huga	20 Jana Scr.	5 41	6 29		4 5
2 wut.	Rofimundy	Franz ř P.	21 Jak. bisk.	5 39	6 31		4 33
3 řrjeda	Darija	Darija	22 Basilija	5 37	6 33		5 1
4 řhtw.	Ambros.	řřidora	23 Nikodema	5 34	6 34		řh. p.
5 pjatt	Maxima	Vicenca	23 Gabriela	5 31	6 36		7 25
6 řobot.	Frenāja	Sigta	25 Mar. přip.	5 29	6 38		8 42

15. tydžej. Text dop.: Jan. 11, 47—57.; pop.: Romřř, 8, 31—39.

7 njeěž.	Judica	5. njeěž. pōřta	26 4. n. pōřta	5 26	6 39		9 57
8 póněž.	Eřlestina	Manřueta	27 Ruperta	5 24	6 41		11 9
9 wut.	Theofila	Mar. Kleoph.	28 Hilarija	5 22	6 43		řh. d.
10 řrjeda	Daniela	Ezechiela	29 Mark. bisk.	5 20	6 44		0 13
11 řhtw.	Julija	Leona wulf.	30 Jana Kl.	5 18	6 45		1 11
12 pjatt	Euforgija	Julija	31 Hypatija	5 16	6 47		1 58
13 řobot.	Juřtina	Hermogeny	1 haperleje	5 14	6 49		2 39

16. tydžej. Text dop.: Jan 12, 1—13.; pop.: Philipp. 2, 5—15.

14 njeěž.	Palmarum	Bowoneřka	25. n. pōřta	5 11	6 50		3 13
15 póněž.	Baterna	Anařtasija	3 Niketasa	5 9	6 52		3 43
16 wut.	Narona	Narona	4 Josefa	5 7	6 54		4 9
17 řrjeda	Rudolfa	Rudolfa	5 Eutyhija	5 5	6 56		4 34
18 řhtw.	Seleny řhtw.	Zeleny řhtw.	6 Jurija m.	5 3	6 57		řth. p.
19 pjatt	Ež. pjatt	Wulki pjatt	7 Theodula	5 1	6 59		7 39
20 řobot.	Sulpica	Sulpica	8 Domařa	4 59	7 1		8 42

17. tydžej. Text dop.: Matth. 28, 1—10.; pop.: 1. Pětr. 1, 3—9.

21 njeěž.	1. řw. jutrow	1. řw. dž. jut.	9 Waji	4 57	7 2		9 42
22 póněž.	2. řw. jutrow	2. řw. dž. jut.	10 Terenca	4 55	7 3		10 39
23 wut.	Jurija	Jurija	11 Eutypara	4 53	7 4		11 29
24 řrjeda	Alberta	Anřelma	12 Basilija	4 51	7 6		řth. d.
25 řhtw.	Marka	Marka	13 Zelen. řtw.	4 49	7 8		0 16
26 pjatt	Pleta	Pleta	14 Čichi pjatt	4 47	7 10		0 57
27 řobot.	Tertuliana	Anthima	15 Ariřtarcha	4 45	7 11		1 33

18. tydžej. Text dop.: Jan. 20, 19—23.: pop.: 1. Kor. 15, 50—57.

28 njeěž.	Quařimodob.	1. njeěž. p. jut.	161. řw. jut.	4 43	7 12		2 4
29 póněž.	Sibylle	Pětra m.	172. řw. jut.	4 41	7 14		2 23
30 wut.	Eutropija	Kathy Sien.	183. řw. jut.	4 39	7 16		3 1

☉ Mřody
měř. 4. řap.
wječ. 10 řoběž.
53 min. pořaje
na čjopliře
wjedro ř deřč-
čjom.

☾ Přeni
běřtř. 11. řap.
pop. 3 řoběž.
58 min. přiči-
njeře čjopřotu.

☺ Pořny
měř. 18. řap.
wječ. 11 řoběž.
55 minut. ma
řymne wjedro.

☾ Pořleni
běřtř. 27. řap.
rano 2 řoběž.
50 min. mōže
řymny deřčěž
přičinjeřč.

Stolětna
protyka.

Wot 1. do
4. řyma; 5.
řjanř čjopřy
džeř; na to
řřimanje a wot
7. do 8. deřčěž;
12. do 17. řyma
a wětr; 20. do
22. jara řymne
dny; 23. do 25.
čjopřliřo, na
to řřimanje a
řačž do řōnža
řyma.

1. Pořčnjiza.*
Druž.*
Golifřyn.
Ryřbach.*
Grabin.*

3. Měřwacž-
dřo.*
Žem.*

4. Britanb.*
8. Rubij.*
Biřtopižy.*
Rubnjow.*
Muřakow.*
Wořřlin.*

9. Kořřkow.*
10. Gorow.
11. Kamjeņž.*
Šhorjeļž.*

12. Stara
Darbna.*
13. Budyřřin.*
Dřtrand.*
Dřřebule.*

15. Kulow.
Ruborař.
Sařyn.*
Witow.*

16. Bařřečž.*
17. Kateřy.*
23. Džže.*
Ščěračřow.

27. Stara
Darbna.*
29. Wōřpōřt.*
Pōřřtomy.*
Řhocžebus.
Wpōmnjenja
hōdne dny.
1. Dawři řa
wopalenřřu
pořřabnjzu.
15. Pařřonřřte
a řřeměņniřře
dawři.
18. Seleny
řčtwōřřtř.
19. Čřřči pjatt.

1867. Meja,

różomniś,
ma 31 dnjom.

Měšaczkowe
přehměnjenje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Sermanti
a
škotne wiki.

Tydjenje a dnj.	Porjedžena protyka		Stara jaliansta Saperleja.	☉		Mjeſte inamjenja.	☾ iſt. ſh. b. m.
	evangelſka.	katholſka.		iſt. h.	ſh. m.		
1 ſrjeda	ſil. a Jakuba	ſil. a Jakuba	19 Hermog.	4 38	7 17		3 28
2 ſchtw.	Sigmunda	Athanaſija	20 Theodora	4 36	7 19		3 55
3 pjatk	Reſiſa n.	Reſiſa nam.	21 Januara	4 34	7 21		4 24
4 ſobot.	Floriana	Floriana	22 Paraklyta	4 32	7 23		ſh. p.
19. tydžen. Text dop.: Matth. 18, 1—7.; pop.: Romſt. 10, 8—14.							
5 njedz.	Mifer. Dom.	2. n. po jutr.	23 Quasimod	4 30	7 24		8 51
6 pøndz.	Jana Pſ.	Jana ſ Pſ.	24 Sawy	4 28	7 25		10 1
7 wnt.	Behumera	Stanistaſawa	25 Marka ev.	4 26	7 27		11 4
8 ſrjeda	Dietricha	Michala zjew.	26 Baſilija	4 25	7 28		11 57
9 ſchtw.	Benigny	Reherja Naz.	27 Simeona	4 23	7 30		ſh. d.
10 pjatk	Victorijs	Antenija	28 Jasona	4 22	7 32		0 41
11 ſobot.	Adolfa	Florentina	29 9. mart.	4 20	7 33		1 16
20. tydžen. Text dop.: Jan. 21, 20--22.; pop.; 1. Pětr. 2, 11—17.							
12 njedz.	Jubilate	3. n. po jutr.	30 Miſeric. D.	4 18	7 35		1 47
13 pøndz.	Servaza	Servaza	1 meje	4 17	7 36		2 15
14 wnt.	Khrystiny	Pachomija	2 Athanaſija	4 15	7 38		2 40
15 ſrjeda	Sofijs	Sofijs	2 Timotheja	4 14	7 39		3 5
16 ſchtw.	Sary	Jana ſ Nep.	4 Pelagija	4 13	7 40		3 30
17 pjatk	Jodoka	Bruna biſt.	5 Ireny	4 12	7 41		3 56
18 ſobot.	Benanza	Feliſa	6 Hioba	4 10	7 42		ſth. p.
21. tydžen. Text dop.: Matth. 28, 18—20.; pop.: Jan. 1, 13—18.							
19 njedz.	Cantate	4. n. po jutr.	7 Jubilate	4 9	7 43		8 32
20 pøndz.	Thereſijs	Baſilija	8 Jaoa theol.	4 8	7 45		9 25
21 wnt.	Prudenza	Konſtantina	9 Nikolaja	4 7	7 46		10 13
22 ſrjeda	Heleny	Heleny	10 Simona	4 6	7 47		10 56
23 ſchtw.	Deſiderija	Deſiderija	11 Mamerta	4 4	7 49		11 33
24 pjatk	Hany	Hany	12 Pankraca	4 3	7 51		ſth. d.
25 ſobot.	Hurbana	Hurbana	13 318 wótc.	4 2	7 53		0 7
22. tydžen. Text dop.: Lut. 11, 1—4.; pop.: 2. Kor. 9, 8—11.							
26 njedz.	Regate	5. n. po jutr.	14 Cantate	4 1	7 54		0 36
27 pøndz.	Florenza	Jana ſ P.	15 Pachoma	3 59	7 55		1 2
28 wnt.	Wylema	Germana	16 Theod. a S.	3 58	7 56		1 28
29 ſrjeda	Manilija	Maximiana	17 Andronika	3 57	7 57		1 54
30 ſchtw.	Božcho ſpicz	Božcho ſpicz	18 Theodota	3 56	7 58		2 21
31 pjatk	Petronelle	Petronelle	19 Patrika	3 55	7 59		2 52

☉ Mětođy
měř. 4. meje
rano 8 hodž.
30 minut. ma
ſymne wjedro.

☾ Přeni
běrtl. 10. meje
wjecz. 10 hodž
53 min. poſaže
na ſymne nozř
a ſuchotu.

☺ Pořny
měř. 18. meje
pop. 2 hodž.
42 min. pſchi-
njeře rjane
wjedro.

☽ Pořleni
běrtl. 26. meje
wjeczor 9 hodž.
11 min. mōže
deřćz pſchi-
njeřz.

Stolětna
protyka.

3. meje rano
ſyma, wo dnjo
czoplo; 4. kri-
manje a deřćz;

6. rano wulki
mrōs; 7. hačz
do 26. je w nozř
ſyma, wo dnjo
czoplo a wulka
ſuchota; 28.

do 30. deřćz;

31. ſchđdnř
mrōs, wulki
wětr a wjeczor
deřćz.

1. Wart.*
Meřwaczi-
dko.*
Rabeberg.*

4. Drjowſ.*
6. Nowoſař.
Brodř.*
Miřoraš.
Žahaň.*

7. Krawow.*
Damna.
13. Kalezř.
Ramjenřow.*
Eifenberg.*
Wětořchow.

14. Štyřkomo-
row.
15. Kalezř.*
20. Luberaš.*
Radmėřizř.*
Lufow.*
Wojereřř.*

24. Kalawa.
27. Lubij.*
Kamjenř.*
Gubin.*
28. Pſchibřz.
29. Ruřow.*
Žemř.*

31. Beřkow.
Grodřiřćzo.*
Pſchibus.*

Wopomnjenje
hđdne dnř.
1. Wařpora.
Kralomſte
dawli.
12. Pankraza.
13. Servaza.
25. Hurbana.
30. Bože ſpi-
cže.
31. Petronelle.
22. Pořutny
džen w Prufej.

1867. Junij,

smaznik,

ma 30 dnjów.

Męścackowe
pschemienje.
Wjedro.
Stoletna
protyka.

Hermanki
a
skótnie wif

Tydzień a dny	Porzeczona protyka ewangeliska.	katholiska.	Stara julianska Meja.	skhad. b. m.	show. b. m.	Wysobije pauzjenja	skh. kb. b. m.
1 sobot.	Nikodema	Fortunata	20 Thalaleja	354	8 0		3 27
23. tydzień. Text dop.: Zap. stutk 1, 15—26; pop.: Ephej. 2, 4—7.							
2 njedz.	Erandi	6. n. p. jut.	21 Rogate	353	8 2		skh. p.
3 pónbz.	Erasma	Klotilby	22 Basiliska	352	8 3		8 49
4 wut.	Karpasija	Kwirina	23 Michala	352	8 4		9 49
5 frjeda	Bonifaza	Bonifaca	24 Simeona	351	8 4		10 39
6 schtw.	Benigna	Norberta	25 Boz. stp.	351	8 5		11 49
7 pjatk	Eufrezije	Eufrecije	26 Karpa	350	8 6		11 52
8 sobot.	Medarda	Medarda	27 Therap.	350	8 7		th. d.
24. tydzień. Text dop.: Zap. st. 2, 1—14.; pop.: Ephej. 1, 9—14.							
9 njedz.	1. sw. swjatk.	1. sw. swjatk.	28 Exaudi	350	8 8		0 21
10 pónbz.	2. sw. swjatk.	2. sw. swjatk.	28 Theodos.	349	8 9		0 47
11 wut.	Barnabasa	Antonije	30 Isaaka	349	8 9		1 11
12 frjeda	Kwatember	Suche dny	31 Hermiasa	349	8 10		1 35
13 schtw.	Tobiasza	Antona Pad.	1 junija	349	8 11		2 1
14 pjatk	Eliseja	Basilija	2 Nicefora	349	8 11		2 29
15 sobot.	Wita	Wita	3 Luciliana	348	8 12		3 1
25. tydzień. Text dop.: Zap. stutk. 2, 38. 39.; pop.; Rouff. 11, 33—36.							
16 njedz.	Sw. sw. troj.	Sw. s. trojicy	3 1. sw. swj.	348	8 12		3 36
17 pónbz.	Lawry	Marka	5 2. sw. swj.	348	8 12		skh. p.
18 wut.	Arnolfa	Juliany	6 Jan hłow.	348	8 13		8 55
19 frjeda	Gervasija	Gervasija	7 Kwatemb.	348	8 13		9 35
20 schtw.	Sylberija	Bozeho czeta	8 Theodora	347	8 14		10 10
21 pjatk	Filipiny	Mofisija	9 Cyrilla Ar.	348	8 14		10 40
22 sobot.	Pomhajboha	Pawliny	10 Timotheja	348	8 14		11 7
26. tydzień. Text dop.: Zap. st. 2, 42—47.; pop.: 1. Jan. 4, 16—21.							
23 njedz.	1. n. p. sw. tr.	2. n. p. swjatk.	11 1. n. p. sw.	349	8 15		11 33
24 pónbz.	Jana schczen.	Jana schczen.	12 Onofrija	349	8 15		11 58
25 wut.	Elogija	Prospera	13 Akwiliny	349	8 15		skh. d.
26 frjeda	Jeremiasz	Jana Paw.	14 Eliseja	350	8 15		0 24
27 schtw.	7 spanzow	Krescencia	15 Amosa pr.	350	8 14		0 52
28 pjatk	Lea	Lea II.	16 Tychona	350	8 14		1 23
29 sobot.	Petra a Paw.	Petra a Paw.	17 Emanuela	351	8 14		1 59
27. tydzień. Text dop.: Zap. st. 3, 1—10.; pop.: Jaf. 1, 21—24.							
30 njedz.	2. n. p. sw. tr.	3. n. p. swjatk.	18 2. n. p. sw.	352	8 14		2 43

☉ Metody
męś. 2. junija
popokd. 4 hodz.
3 minut. ma
shymne wjedro.

☾ Brėni
bėrtl. 9. junija
rano 7 hodz.
26 min. pschi-
nješe deszcz a
czopte wjedro.

☉ Połny
męś. 17. jun.
rano 5 hodz.
44 min. ma
rjane dny.

☾ Połeni
bėrtl. 25. jun.
rano 6 hodz.
17 min. pschi-
nješe deszcz a
słoneczne wje-
dro.

Stoletna
protyka.

☉ Wot 1. do
4. jara shymne
wjedro; 5.
shymny deszcz;
7.; 8., 9. cjo-
pły deszcz a
wot 12. do 18.
rjenje; 28.
rjane wjedro;
30. furjawa.

1. Żitawa.*
- Wifow.*
3. Gahpn.*
- Wóspork.*
- Żitawa.*
- Pródl.*
- Kinsbort.*
- Lubin.
- Estanknow.
4. Barszcz.*
5. Njeszmaczi-
dło.*
- Nadeburg.*
11. Kulow.
- Wofbramez.*
- Zybalin.
- Kychwałd.*
- Gubin.*
- Grabin.
17. Bistopizh.*
- Salschtow.*
- Guczina.*
- Pizn.*
- Muhlant.
- Muzakow.*
18. Damna.
- Kóstkow.
19. Kafez.*
20. Britand.
21. Stara
Darbna.*
22. Lubin.
24. Lubujow.
- Chorzels.*
- Wjelecjin.*
- Wóglint.*
25. Zarow.*
- Drjowf.*
26. Kroszyn.
28. Dvrand.
- Wopomnjenja
hódne dny.
5. Bonifaca.
8. Medarda.
15. Wita.
24. Jana.
27. 7 spanzow.
29. Petra a P.

1867. Julij,

prażnik,

ma 31 dnjów.

Měřaczkowe
přcheměnenje.
Wjedro.
Stolětna
protřka.

Hermanfi
a
řkótne wiki.

Zndjenje a dny.	Porjedžena protřka		Stara julianska Juni.	☉		Njeřte množenje	☾
	evangelska.	katholska.		řřhab.	řřow.		
1 pónđz.	Theod.	Theodoricha	19 Judaša	3 52	8 14		th. p.
2 wut.	Mar. dom.	Mar. domap.	20 Methodija	3 53	8 14		8 27
3 řrjeda	Kornelija	Eulogija	21 Juliana	3 54	8 14		9 12
4 řřtw.	Goldricha	Udalrika	22 Eusebija	3 54	8 14		9 50
5 pjatt	Charlotty	Dominiki	23 Agripioy	3 54	8 13		10 22
6 řobot.	Jesaiasa	Jesaiasa	24 Jan křeen.	3 56	8 13		10 50

☉ Młody
měř. 1. julija
wječř. 10 hodž.
38 minut. ma
beřćez a ćzopke
dnř.

☾ Přeni
běřtl. 8. julija
wječřor 6 hodž.
20 min. poľaze
na řjane wje-
dro.

1. Golifřin.*
Luboras.*
Brody.*
Luban.*
Rychbach.*
Rumburg.
Řěřborř.*
Stokřnio*
2. Bart.*
Huřta.*
Dubž.*
3. Njeřwaczi-
dřo.
5. Kalawa.*
6. Lubin.*
8. Bjernaczi-
řř.*
Biřkopizř.*
Děže.*
Nowořalř.
Trěbule.*
9. Barřćez.*
13. Ruřow.
15. Lubij.*
Ščěrařow
Potćřniza.*
17. Kařezř.*
25. Ğorem.
29. Wěřpōřř.*
Nowř Ğerř-
dorř.
30. Ğrobzi-
řćezjo.

28. tydžen. Text dop.: Ğap. řřuff. 4, 8—21.; pop.: 1. Ğim. 6, 6—10.

7 njedž.	3. n. p. řřw.	4. n. p. řřwjatt.	25 3. n. p. řřw.	3 57	8 12		11 16
8 pónđz.	Kiliana	Kiliana	26 Davita	3 58	8 12		11 41
9 wut.	Cyrilla	Cyrilla	27 Samsona	3 59	8 11		th. d.
10 řrjeda	Felizity	Felicity	28 Cyr. a Jan.	4 0	8 10		0 7
11 řřtw.	Placenza	Marciana	29 Pět. a Paw.	4 1	8 9		0 34
12 pjatt	Hendricha	Jana Guallb.	30 Wřěchřap.	4 2	8 8		1 4
13 řobot.	Margarethy	Anařřleta	1 julija	4 3	8 7		1 38

☉ Potny
měř. 16. jul.
wječřor 8 hodž.
45 min. wulřa
ćzopłota.

☾ Pořřeni
běřtl. 24. jul.
pop. 3 hodž.
21 min. može
beřćez přřři-
njeřć.

5. Kalawa.*
6. Lubin.*
8. Bjernaczi-
řř.*
Biřkopizř.*
Děže.*
Nowořalř.
Trěbule.*
9. Barřćez.*
13. Ruřow.
15. Lubij.*
Ščěrařow
Potćřniza.*
17. Kařezř.*
25. Ğorem.
29. Wěřpōřř.*
Nowř Ğerř-
dorř.
30. Ğrobzi-
řćezjo.

29. tydžen. Text dop.: Ğap. řřuff. 5, 16—21.; pop.: 2. Ğor. 4, 13—18.

14 njedž.	4. n. p. řřw. tr.	5. n. p. řřwj.	24. n. p. řřw.	4 4	8 5		2 16
15 pónđz.	Zapōřřt	Zapōřřt.	3 Hyacintha	4 6	8 5		3 1
16 wut.	Kafaela	Mar. Ğarm.	4 Handrija	4 7	8 4		řřh. p.
17 řrjeda	Alexija	Alexija	5 Athauas.	4 8	8 3		8 12
18 řřtw.	Eugenija	Kamilla	6 Sisoasa	4 9	8 2		8 45
19 pjatt	Ruřina	Marthy	7 Dom. akw.	4 10	8 1		9 13
20 řobot.	Eliasa	Eliasa	8 Prokopa	4 11	8 0		9 40

☉ Młody
měř. 31. jul.
rano 5 hodž.
33 minut. po-
ľaze na mo-
řtrotu.

- Stolětna
protřka.
2. jul. řřma;
3. beřćezř; 4.
do 8. wulřa
ćzopłota; 10.
w nořř hrima-
nja a wulři
beřćezř; 12.
do 28. wulřa
ćzopłota; 28.
do 30. řřřny
beřćezř.
- Wopomnjenja
hōdne dnř.
2. Marije do-
mapřtanje.
  13. Marga-
rethy.
  22. Šepocřatt
přřowich dnřow
  25. Ğakuba.
  26. Ğany.

30. tydžen. Text dop.: Ğap. řřuff. 5, 34—42.; pop.: 1. Pětř. 3, 8—15.

21 njedž.	5. n. p. řřw. tr.	6. n. p. řřwj.	95. n. p. řřw.	4 12	7 59		10 3
22 pónđz.	Mar. Madl.	Mar. Madl.	10 45 mart.	4 13	7 58		10 28
23 wut.	Apollinara	Apollinara	11 Eufemije	4 15	7 56		10 55
24 řrjeda	Řhřřřřřřř	Řhřřřřřřř	12 Prokla	4 16	7 55		11 33
25 řřtw.	Ğakuba	Ğakuba	13 Ğabriela	4 17	7 54		11 56
26 pjatt	Ğany	Ğany	14 Akwile	4 18	7 53		řřh. d.
27 řobot.	Marthy	Pantaleona	15 Cyriaka	4 19	7 52		0 36

31. tydžen. Text dop.: Ğap. řřuff. 6, 1—7.; pop.: Ğomřř. 6, 1—6.

28 njedž.	6. n. p. řřw. tr.	7. n. p. řřwj.	161. n. p. řřw.	4 20	7 51		1 23
29 pónđz.	Beatřřř	Beatřřř	17 Mar. Madl.	4 21	7 50		2 21
30 wut.	Ruřy	Julitty	18 Hyacintha	4 23	7 48		3 28
31 řrjeda	Florent.	Ignaca Ğoj.	19 Makřřny	4 40	7 47		řřh. d.

1867. Avgust,

znjenz,
ma 31 dnjom.

Měšaczkowe
pšcheměnjenje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Sermantki
a
šótne wiki.

Tydjenje a dnj.	Porjedžena protyka		Stara jaliansta Julij.	☉		☽ Měsečne imamjenja.	☾ sth. th. h. m.
	evangelsta.	katholsta.		sth. h. h. m.	thov. h. m.		
1 šchtw.	Pětra w rjecz	Pětra w rjecz	20 Kleta pr.	4 26	7 45		8 20
2 pjatk	Gustava	Schěžěpana	21 Simiona	4 27	7 44		8 51
3 šobot.	Augusta	Augusta	22 Mar. Madl.	4 29	7 42		9 19
32. tydžen. Text dop.: Zap. stult. 6, 8—15 a 7, 55—59.; pop.: 1. Pětr. 5, 10.							
4 njedz.	7. n. p. šw. tr.	8. n. p. šw.	23 7. n. p. sw.	4 30	7 40		9 45
5 pøndz.	Dswalda	Afry	24 Khrystiny	4 32	7 39		10 11
6 wut.	Ulriki	Khrysta pšchet.	25 Hany	4 34	7 37		10 37
7 šrjeda	Donata	Kajetana.	26 Hermolaa	4 36	7 35		11 6
8 šchtw.	Severa	Chriaka	27 Pantaleon.	4 37	7 33		11 39
9 pjatk	Eriča	Romana	28 Prochora	4 38	7 31		th. d.
10 šobot.	Lawrjenza	Lawrjenca	29 Kalinika	4 40	7 29		0 15
33. tydžen. Text dop.: Zap. stult. 8, 14—25.; pop.: Romst. 8, 12—17.							
11 njedz.	8. n. p. šw. tr.	9. n. p. šw.	30 8. n. p. sw.	4 42	7 27		0 58
12 pøndz.	Klary	Klary	31 Eudosiya	4 44	7 25		1 46
13 wut.	Aurory	Kassiana	1 augusta	4 45	7 23		2 39
14 šrjeda	Eusebija	Eusebija	2 Ščěpana	4 47	7 21		3 37
15 šchtw.	Mar. kn.	Mar. k. n. šp.	3 Izaaka	4 48	7 19		sth. p.
16 pjatk	Koča	Koča	47 martr.	4 50	7 17		7 45
17 šobot.	Liberata	Liberata	5 Eusigna	4 52	7 15		8 10
34. tydžen. Text dop.: Zap. stult. 8, 26—38.; pop.: 1. Kor. 10, 12—13.							
18 njedz.	9. n. p. šw. tr.	10. n. p. šw.	6 9. n. p. sw.	4 53	7 13		8 36
19 pøndz.	Sebalda	Julija	7 Domecija	4 55	7 11		9 1
20 wut.	Bernarda	Bernarda	8 Emiliana	4 56	7 9		9 29
21 šrjeda	Anastassija	Franciski	9 Matthiasa	4 57	7 8		10 0
22 šchtw.	Alfonsa	Symfronija	10 Lawrjenca	4 59	7 6		10 35
23 pjatk	Začeja	Filippa	11 Eupla	5 0	7 4		11 18
24 šobot.	Bartromja	Bartromja	12 Fokija	5 1	7 2		sth. d.
35. tydžen. Text dop.: Zap. stult. 9, 1—8.; pop.: Romst. 2, 1—11.							
25 njedz.	10. n. p. šw. tr.	11. n. p. šw.	13 10. n. p. sw.	5 3	7 0		0 9
26 pøndz.	Samuela	Zefyrina	14 Kónč. póst	5 5	6 58		1 9
27 wut.	Gebharda	Gebharda	15 Mar. kn. st.	5 7	6 56		2 19
28 šrjeda	Belagija	Hawšchtyna	16 Pót ruba	5 8	6 54		3 33
29 šchtw.	Jan. šm.	Janowa šm.	17 Flora	5 9	6 52		th. p.
30 pjatk	Ernsta	Košy	18 Nikona	5 11	6 50		7 17
31 šobot.	Josup	Kaimunda	19 Handr. w.	5 12	6 48		7 44

☽ Prěni
běrtl. 7. aug.
rano 7 hodz.
58 min. pšchi-
nješe rjane
wjedro.

☽ Polny
měš. 15. aug.
dop. 11 hodzin.
27 min. pokazje
na rjane wje-
dro.

☽ Pošleni
běrtl. 22. aug.
wjecz. 10 hodz.
11 minut. ma
wulke deszczjiti

☽ Młody
měš. 29. aug.
pop. 1 hodz.
54 min. pokazje
na njewobstaj-
ne wjedro.

Stolětna
protyka.

2. aug. deszczj;
6. renje; 7.
deszczja hrima-
nje; 8. rjenje;
wot 9. hacj do
14. mšchěnje
deszczj; 17.
rjenje; 18. hacj
do kónža wulke
njewjedra i
hrymanjom a se
šplynmi deszcz-
czjiami.

1. Kamjenz.*
2. Radeburg*
3. Butyščin.*
4. Eifenberg.*
5. Kulow.*
6. Kšewaczi-
dło.*
7. Běstow.*
8. Štykomo-
rom.
9. Wostrowz*
Eskankow*
Gubin.*
10. Kinsbórk.*
11. Žahań.*
12. Bart.*
13. Dobroflug.*
14. Lubij.*
15. Lubin.*
16. Šchorjelz.*
17. Gašyn.*
18. Grabin.*
19. Rumburg.
20. Ruhlant.
21. Wětošchow.
22. Grabin.
23. Radeberg.*
24. Kalezj.*
25. Halschtrow*
Gródk.*
26. Wóspok.*
27. Brody.*
28. Luban.*
29. Lubnjow.*
30. Eufow.*
31. Henners-
dorf.
32. Stara
Darbna.
33. Warszczj.
Trěbule.*
34. Drtrand.
35. Kulow.*

1867. September,

pożujenz, ma 30 dnjów.

Měšackowe
přcheměnjenje.
Wjedro.
Stolětna
protyka.

Hermanki
a
řtótne wifl.

Tydjenje a dny	Porjedžena protyka evangelſka.	katholſka.	Stara julianſka Auguſt.	☉ řthad. h. m.	řhow h. m.	☾ Měſiće numjenja	☽ řth. řb. h. m.
-------------------	-----------------------------------	------------	-----------------------------------	----------------------	---------------	-------------------------	------------------------

36. tydžen. Text dop.: Zap. ſtutk. 9, 19—28.; pop.: Romſt. 1, 16—20.

1 njedž.	11. n. p. řw. tr.	12. n. p. řw.	20 11. n. p. řw.	5 13	6 46	☾	8 11
2 pøndž.	Abſaloma	Rahele	21 Thaddeja	5 15	6 44		8 38
3 wut.	Manſueta	Manſueta	22 Agathy	5 16	6 41		9 7
4 řrjeda	Mořfařa	Kozalije	23 Zacheja	5 18	6 39		9 39
5 řchtw.	Kathan.	Lawr. Juſt.	23 Bartromja	5 20	6 38		10 13
6 pjatk	Magna	Dneřofora	25 Eusebija	5 21	6 35		10 54
7 řobot.	Reginy	Reginy	26 Adriana	5 23	6 32		11 40

37. tydžen. Text dop.: Zap. ſtutk. 10, 25—33.; pop.: 1. Kor. 4, 1—5.

8 njedž.	12. n. p. řw. tr.	13. n. p. řw.	27 12. n. p. řw.	5 25	6 30	☾	řth. d.
9 pøndž.	Sidonije	Gorgonija	28 Mójzasa	5 26	6 28		0 36
10 wut.	Pulcherije	Mikław. theol.	29 Jan. sm.	5 27	6 26		1 27
11 řrjeda	Abrahama	Prota	30 Benjamina	5 29	6 24		2 27
12 řchtw.	Bohumila	Juvencija	31 Marije p.	5 30	6 21		3 30
13 pjatk	Amata	Amata	1 septembra	5 31	6 19		4 36
14 řobot.	† powyřř.	† powyřř.	2 Anthima	5 33	6 17		řth. p.

38. tydžen. Text dop.: Zap. ſtutk. 12, 1—11.; pop.: Romſt. 7, 18—24.

15 njedž.	13. n. p. řw. tr.	14. n. p. řw.	3 13. n. p. řw.	5 34	6 15	☾	7 5
16 pøndž.	Eufemije	Kornela	4 Babyla	5 36	6 13		7 32
17 wut.	Lamberta	Franciřka	5 Zachariasa	5 38	6 11		8 2
18 řrjeda	Kwatemala	Suche dny	6 Magna	5 39	6 8		8 35
19 řchtw.	Renata	Januarija	7 Reginy	5 41	6 6		9 16
20 pjatk	Kalixta	Prěřki	8 Mar. nar.	5 43	6 4		10 5
21 řobot.	Mateja	Mateja	9 Joachima	5 44	6 1		11 1

39. tydžen. Text dop.: Zap. ſtutk. 13, 42—49.; pop.: Philipp. 3, 12—16.

22 njedž.	14. n. p. řw. tr.	15. n. p. řw.	10 14. n. p. řw.	5 46	5 59	☾	řth. d.
23 pøndž.	Thefle	Polixeny	11 Theodory	5 48	5 57		0 4
24 wut.	Jana podj.	Gerarda	12 Antonije	5 49	5 54		1 15
25 řrjeda	Kleořařa	Kleořařa	13 Materna	5 51	5 52		2 30
26 řchtw.	Cypriana	Cypriana	14 † powyřř.	5 53	5 50		3 45
27 pjatk	Roř. a D.	Roř. a Dam.	15 Nikitasa	5 54	5 47		4 59
28 řobot.	Wjazřř.	Wjacřkawa	16 Eufemije	5 56	5 45		řth. p.

40. tydžen. Text dop.: Zap. ſtutk. 14, 11—18.; pop.: Galat. 5, 26—6, 5.

29 njedž.	15. n. p. řw. tr.	16. n. p. řw.	17 15. n. p. řw.	5 58	5 43	☾	6 37
30 pøndž.	Hieronyma	Hieronyma	18 Eurinija	5 59	5 40		7 5

☾ Prěni
běrtl. 6. ſeptb.
rano 6 hodž.
20 minut. ma
wětr.

☽ Pořny
měř. 14. ſeptb.
rano 1 hodž.
14 min. přři-
njeře řjeniřçe
dny.

☾ Pořleni
běrtl. 21. ſept.
rano 3 hodž.
58 min. moře
deřřčřiřejř
břčř.

☽ Mřodny
měř. 28. ſept.
rano 0 hodž.
31 minut. ma
řymne dny.

**Stolětna
protyka.**

2. do 5. wětr;
6. deřřčř a
čřopto; 8. luty
deřřčř; 12. po-
mřoćžene nje-
bjo; 13. mřořř;
15. čřopto; 17.
kurjawa; 18.
jara řyma; 19.
do řonza wiele
mjeřřnjenjow.

2. Stotpnjo.*
Krocjebus.*
Ortrand.
Přřhibus.*
3. Damna.
4. Mjeřřwaci-
dio.*

7. Žitawa.*
9. Biřkopizy.*
Muřakow.*
Nowořalž.
Kalamo.
Kamjenjow.*
Řarow.*

11. Kadeberg.*
Žemr.*
12. Lubij.*
Wořbramezy*
14. Drjomf.*
16. Kamjenž.*
Mikorař.*
Přřtorow.*
Řyřbach.*
Lubin.
Wořtkowž.*

21. Bart * a
lane w.
23. Biřkopizy.*
Wořerezy.*
Gubin.*
Eřtantnow.*
Trjebule.*
25. Poćřniza.*
27. Wjelecjin*
30. Kařezy.
Sućřina.*
Wořřlin.*
Dubž.*
Gařřyn.*
Grobřiřřcjo.
Huřřa.*
Luborař.*

**Wopomnjenja
hōdne dny.**

1. Sapocřatk
hořřtwy.
8. Kermuřřa
hodžiřka.

1867. Oktober,

winowz,

ma 31 dnjow.

Mjśaczkowe
pŝchemjenjenje.
Wjedro.
Stolėtna
protyka.

Hermanŝi
a
ŝtótne wiki.

Tydzjenje a dny.	Porjedzjena protyka		Stara julianska September.	☉			☾
	evangelŝka.	katholŝka.		ŝthad. h. m.	ŝhow. h. m.	Wjeŝtoje inamjenja	
1 wut.	Kemigija	Kemigija	19 Profina	6 1	5 38		7 35
2 ŝrjeda	Rabele	Rabele	20 Kwatemb.	6 2	5 36		8 10
3 ŝhtw.	Maximiana	Randiba	21 Kodrata	6 3	5 34		8 48
4 pjatŝ	Franz.	Franca Kav.	22 Fokasa	6 5	5 32		9 32
5 ŝobot.	Blazida	Placida	23 Jan podj.	6 5	5 30		10 21

41. tydžen. Tekt dop.: Zap. ŝtuff. 14, 19—23; pop.: Ephes. 3, 14—21.

6 njedz.	16. n. p. ŝw. tr.	17. n. p. ŝw.	24 16. n. p. sw.	6 8	5 27		11 15
7 pónbz.	Eŝbery	Marka	25 Eufrosiny	6 10	5 25		ŝth. d.
8 wut.	Eŝraina	Brigitty	26 Jana theol.	6 12	5 23		0 13
9 ŝrjeda	Dionysija	Dionysija	28 Kalistrata	6 13	5 20		1 15
10 ŝhtw.	Athanasija	Franciŝka ŝ B.	28 Charitona	6 15	5 18		2 20
11 pjatŝ	Sereona	Placibije	29 Michała.	6 17	5 16		3 27
12 ŝobot.	Maximiliana	Maximiliana	30 Rehorja	6 19	5 14		4 37

42. tydžen. Tekt dop.: Zap. ŝtuff. 15, 6—12.; pop.: Ephes. 4, 1—6.

13 njedz.	17. n. p. ŝw. tr.	18. n. p. ŝw.	1 oktobra	6 20	5 11		ŝh. p.
14 pónbz.	Burthar	Burtharba	2 Cypriana	6 22	5 9		6 22
15 wut.	Hedwiki	Hedwiki	3 Dionysija	6 24	5 7		6 35
16 ŝrjeda	Hawła	Hawła	4 Hierotheja	6 26	5 5		7 14
17 ŝhtw.	Innocenza	Florent. B.	5 Charityny	6 28	5 3		8 0
18 pjatŝ	Luŝaŝka ev.	Luŝ. ev.	6 Dom. jap.	6 29	5 1		8 55
19 ŝobot.	Ferdinanda	Pėtra ŝ Alf.	7 Serĝija	6 30	4 59		9 56

43. tydžen. Tekt dop.: Zap. ŝtuff. 17, 16—28; pop.: Hebr. 10, 38—11, 6.

20 njedz.	18. n. p. ŝw. tr.	19. n. p. ŝw.	8 18. n. p. sw.	6 32	4 57		11 5
21 pónbz.	Burŝchle	Burŝchle	9 Jak. jap.	6 34	4 55		ŝth. d.
22 wut.	Rordule	Rordule	10 Eulampija	6 36	4 53		1 17
23 ŝrjeda	Severina	Severina	11 Filippa	6 38	4 51		2 30
24 ŝhtw.	Salomy	Rafaela	12 Proba	6 39	4 49		3 43
25 pjatŝ	Wyleminy	Rhryŝantha	13 Kampa	6 41	4 48		5 56
26 ŝobot.	Sioba	Evariŝta	14 Nazaretha	6 42	4 46		0 7

44. tydžen. Tekt dop.: Zap. ŝtuff. 19, 1—11.; pop.: Ephes. 4, 22—28.

27 njedz.	19. n. p. ŝw.	20. n. p. ŝw.	15 19. n. p. sw.	6 43	4 44		ŝh. p.
28 pónbz.	Schim. J.	Schim. Jud.	16 Longina	6 45	4 42		5 34
29 wut.	Narziŝa	Narciŝa	17 Hosea	6 47	4 40		6 6
30 ŝrjeda	Klaudije	Klaudija	18 Luŝ. ev.	6 48	4 39		6 42
31 ŝhtw.	Šw. reform.	Wolfŝanga	19 Joėla prof.	6 50	4 37		7 25

☾ Prėni
bėrtl. 5. okt.
wjeŝtor 7 hodz.
7 minut. ma
wėŝtikoŝte dny.
☉ Potny
mėŝ. 13. okt.
pop. 2 hodz.
13 minut. ma
beŝchz.

☾ Poŝleni
bėrtl. 20. okt.
dop. 10 hodz.
6 min. poŝaje
nā beŝchz.

☉ Młody
mėŝ. 27. okt.
pop. 1 hodz.
52 min. pŝchi-
njeŝe rjane paŝ
ŝpinne wjedro.

Stolėtna
protyka.

wot 1. do 9.
mōzne wėtry;
10. do 11.
jaŝne njebie;
12. do 22.
beŝchz.; 24. do
26. kurjawa a
beŝchz.; 29.
haŝz do kōnza
mierŝnjenje a
kurjawa.

2. Njeŝwaczi-
dfo.*
Kroŝŝyn.
3. Krakow.
7. Djernacziŝy*
Grabin.*
Zybalin.
Kulow.
Scherachow.
8. Šrőbŝ.*
12. Lubin.*
14. Lubij.*

Kinsbōrk.*
15. Varŝchz.*
Sŝyŝkomorow.*
16. Kalezŝ.*
21. Drazŝdany
(ŝtare mēŝto).
Halŝchtrow.*
Wŝŝpork.*
Goliŝŝŝyn.
Madmėriŝy.*
Rumburg.
Zahaň.*

22. Piŝŝibrėg.*
23. Gōrow.
25. Ortrand.
26. Budyŝchin.*
28. Wėtoŝchow.
Zaŝonza.*

Wopamnenja
hōdne dny.
16. Hawła
28. Šchimana
Judaiŝka.
Kermuŝka:
Mała Budy-
ŝchzjanŝka,
porŝiŝiŝta,
bukeczjanŝka,
maleschanŝka,
hrobziŝchzjan-
ŝka,
totowŝka,
mėŝchzjanŝka
a t. d.

1867. November,

nasymnit,
ma 30 dnjów.

Męścacktowie
pſchemęnjenje.
Wjedro.
Stolętna
protyka.

Germanki
a
ſkótne wiki.

Tydzenie		Porzedzona protyka		Stara julianska	☉		☽	
a dny	evangelſka.	katholſka.		Oktober.	ſthad h. m.	ſhow. h. m.	Mieſieje mamięta	ſth. ſh. h. m.
1 piatt	Wſchęcł ſw.	Wſchęcł ſwj.		20 Artemija	6 52	4 35		8 12
2 ſobot.	Wſchęcł duſch.	Wſchęcł duſch.		21 Hilariona	6 54	4 33		9 3

45. tydzień. Text dop.: Zap. ſtutt. 19, 23—40.; pop. Koloſ. 13, 14—17.

3 njedz.	20. n. p. ſw.	21. n. p. ſw.	22 20. n. p. ſw.	6 55	4 32		10 0
4 pøndz.	Korle	Korle Borr.	23 Jakubajap.	6 57	4 30		10 59
5 wut.	Blandiny	Emericha	24 Arethasa	6 59	4 28		ſh. d.
6 ſrjeda	Leonharda	Leonharda	25 Marciana	7 1	4 26		0 2
7 ſchtw.	Erdmana	Engelberta	26 Demetrija	7 2	4 25		1 7
8 piatt	Emericha	Godoſreda	27 Nestora	7 4	4 23		2 16
9 ſobot.	Bozidara	Urſina	28 Terenca	7 6	4 21		3 26

46. tydzień. Text dop.: Zap. ſtutt. 20, 17—38.; pop.: 1. Pętr. 1, 22—25.

10 njedz.	21. n. p. ſw. tr.	22. n. p. ſw.	28 21. n. p. ſw.	7 8	4 19		4 39
11 pøndz.	Marcz. b.	Marcz. biſt.	30 Zenobija	7 9	4 18		5 54
12 wut.	Modęsta	Kuniberta	31 Stachyſa	7 11	4 16		ſth. p.
13 ſrjeda	Arkabija	Stanifkawa	1 novembra	7 13	4 15		5 41
14 ſchtw.	Lewina	Klementiny	2 Akindina	7 15	4 14		6 45
15 piatt	Leopolda	Leopolda	3 Akepsima	7 17	4 13		7 46
16 ſobot.	Edmunda	Edmunda	4 Jana jap.	7 19	4 11		8 54

47. tydzień. Text dop.: Zap. ſtutt. 21, 8—14.; pop.: Phil. 1, 3—11.

17 njedz.	22. n. p. ſw. tr.	23. n. p. ſw.	5 22. n. p. ſw.	7 20	4 10		10 6
18 pøndz.	Heſychija	Heſychija	6 Pawola	7 21	4 9		11 20
19 wut.	Hiłzbięta	Hiłze	7 33 mart.	7 23	4 8		ſth. d.
20 ſrjeda	Emilije	Benigna	8 Michala	7 25	4 7		0 33
21 ſchtw.	Mar. wopr.	Mar. wopr.	9 Onesifora	7 26	4 6		1 44
22 piatt	Bofutny piatt	Cęcilije	10 Erasta	7 28	4 4		2 56
23 ſobot.	Klemenza	Klemenca	11 Viktora	7 29	4 3		4 5

48. tydzień. Text dop.: Zap. ſtutt. 24, 10—16; pop.: Phil. 3, 17—21.

24 njedz.	23. n. p. ſw. tr.	24. n. p. ſw.	1 23. n. p. ſw.	7 31	4 2		5 13
25 pøndz.	Katrżiny	Katrżiny	13 Jana Chr.	7 33	4 1		7 18
26 wut.	Konrada	Konrada	14 Filipa jap.	7 34	4 0		ſth. p.
27 ſrjeda	Hunczerja	Baſilija	15 Jap. poſt.	7 36	4 0		5 20
28 ſchtw.	Ruſa	Coſthena	16 Matth. jap.	7 37	3 59		6 4
29 piatt	Waltera	Saturnina	17 Rjehorja	7 38	3 58		6 54
30 ſobot.	Handrija	Handrija	18 Platona m.	7 40	3 58		7 48

☾ Pręni
bęrtl. 4. nov.
pop. 3 hodz.
16 min. pſchi-
njeſe ſymu.

☼ Poſtny
męſ. 12. nov.
rano 1 hodz.
59 minut. ma
deſzczęki.

☾ Poſtleni
bęrtl. 18. nov.
wjeęzor 5 hodz.
54 min. mōze
rjenjeſe dny
pſchinjeſę.

☼ Młody
męſ. 26. nov.
rano 6 hodz.
0 min. poſaże
na rjane wje-
dro.

Stolętna
protyka.

2. a 3. pſchi
jaſnym njeju
mierſnienie;
4. a 5. deſzczę;
8. rjenjeſo; 9.
do 12. deſzczę;
13. do 15. rje-
niſcho; 16. do
22. wętr f
deſzczętkom;
23. a 24. ja-
ra ſyma; 25.
deſzczę; 26.
rjenje; 28. do
30. wo dnjo
rjenje; w nozż
deſzczę.

1. Prędt.*
4. Drażdzany*
Brody.*
Lubnjow.*
Kufow.*
Nowoſalz.
Ruſland.
Ryckwałd.*
5. Bari* a
Iane wiki.
6. Rjeſzwaczi-
dło.*
Nadeberg.*
8. Stara
Darbna.
9. Trębule.*
11. Koſbórk.*
Gubin.*
12. Poſonza.
Ryſchach.*
14. Lubij.*
18. Stoſynjo.*
Piżi.*
20. Katezj.*
25. Woſport.*
Lubin.
26. Dobroſug*
Stętkomorow.
27. Żemr.*
Nadeburg.*
28. Brivatd.*
30. Piſchub.*
Żitawa.*
- Wopamięnia
hędne dny.
1. Kralowſte
dawſki.
3. Kermuſcha;
bartſka,
hucęimjanſka.
10. Klufſchan-
ſka,
rachlowſka,
minakalſka,
22. Boſutny
piatt.
30. Handrija.

1867. December,

hodownik,

ma 31 dnjow.

Mesaczkowe
přcheměntse.
Wjedro.
Stolětna
protřka.

Sermanti
a
škótne wiki.

Zndjenje a dnj.	Porjedjena protřka		Stara julianska November.	☉		☽
	evangelska.	katholiska.		řřhad. h. m.	řřhow. h. m.	
49. tydžen.	Text dop.: Jer. 31, 31—34.; Pš. 100;		Jan. 17, 3.			
1 njedž.	1. adventa	1. adventa	19 24. n. p. sw	7 41	3 57	☾ 8 47
2 pøndž.	Aurelije	Bibiany	20 Reh. z D.	7 42	3 56	☾ 9 48
3 wut.	Fr. Kav.	Franca Kav.	21 Mar. wop.	7 44	3 56	☾ 10 51
4 řrjeda	Borbory	Borbory	22 Filemona	7 45	3 55	☾ 11 56
5 řřtw.	Amořa	Abasa	23 Amfiocha	7 47	3 55	☾ řř. d.
6 pjatk	Miklafscha	Miklafscha	24 Katřziuy	7 48	3 54	☾ 1 3
7 řobot.	Markwarda	Ambrosija	25 Klementa	7 49	3 54	☾ 2 13
50. tydžen.	Text dop.: řř. 40, 1—5.; Mat. 4, 1—2.; 1. Tim. 1, 15.					
8 njedž.	2. adventa	2. adventa	26 25. n. p. sw	7 50	3 54	☾ 3 26
9 pøndž.	Ugrippiny	Leofadije	27 Jakuba m.	7 51	3 53	☾ 4 41
10 wut.	Judithy	Judithy	28 řřčepana	7 52	3 53	☾ 5 57
11 řrjeda	Damasa	Damasa	29 Paramone	7 52	3 53	☾ řř. d.
12 řřtw.	Epimacha	Dionysije	30 Handrija	7 54	3 53	☾ 5 27
13 pjatk	Lucije	Lucije	1 decembra	7 55	3 53	☾ 6 34
14 řobot.	řřdora	řřfafsija	2 Habakuka	7 56	3 53	☾ 7 49
51. tydžen.	Text dop.: řřaga. 2, 7—10.; 1. Mšřř. 49, 18.; 1. Tim. 2, 4—5.					
15 njedž.	3. adventa	3. adventa	3 1. adventa	7 57	3 53	☾ 9 5
16 pøndž.	Ananiařa	Eufebija	4 Borbory	7 58	3 53	☾ 10 21
17 wut.	řřaafa	Lazara	5 Sabbasa	7 59	3 53	☾ 11 35
18 řrjeda	řřwatmb.	řřuche dnj	6 Miklafscha	8 0	3 53	☾ řř. d.
19 řřtw.	řřeinharba	řřoshma	7 Ambrosija	8 1	3 54	☾ 0 46
20 pjatk	řřnmona	řřiberata	8 Patapija	8 2	3 54	☾ 1 56
21 řobot.	řřomascha	řřomascha	9 Haoy podj.	8 2	3 54	☾ 3 4
52. tydžen.	Text dop.: řřef. 12, 2—6.; 5. Mšřř. 18, 18—19.; 1. Jan. 4, 9.					
22 njedž.	4. adventa	4. adventa	10 2. adventa	8 3	3 55	☾ 4 9
23 pøndž.	Dagoberta	řřiktorije	11 Daniela	8 3	3 56	☾ 5 12
24 wut.	řřadam. a řřevy	řřadam. a řřevy	12 řřpiridiona	8 3	3 56	☾ 6 13
25 řrjeda	řřoži dže	1. řřw. řřodow	13 Eustraca	8 4	3 57	☾ 7 8
26 řřtw.	2. řřw. řřodow	2. řřw. řřodow	14 řřhyrza	8 4	3 58	☾ řř. p.
27 pjatk	řřana evang.	řřana evang.	15 Eleuthrija	8 4	3 58	☾ 5 40
28 řobot.	řřjew. řřžčči	řřjew. řřž.	16 Aggaja	8 5	3 59	☾ 6 38
53. tydžen.	Text dop.: řřef. 40, 27—31.; Pš. 103, 1—18.; řřub. 24 a 25.					
29 njedž.	njedž. po řřodž.	njedž. po řřodž.	17 3. adventa	8 6	4 0	☾ 7 38
30 pøndž.	řřawita	řřonorija	18 řřebastiana	8 6	4 1	☾ 8 40
31 wut.	řřylveřtra	řřylveřtra	19 řřonifaca	8 7	4 1	☾ 9 43

☾ Přeni
běřtl. 4. dezbr.
dop. 11 řřodž.
10 minut. ma
přjedy řřněř a
na to řřjane
wjedro.

☾ Pořny
měř. 11. dez.
pop. 0 řřodž.
59 m. poručja
na deřčej.

☾ Pořleni
běřtl. 18. dez.
rano 4 řřodž.
24 min. přři-
njeře řřumu a
mjerřjenje.
☾ Mřřody
měř. 26. dez.
rano 0 řřodž.
28 min. pořaje
na řřumu.

Stolětna
protřka.

5. deřčej a
řřněř; na to řřo
wjedro wuřař-
ni; 8. deřčej;
9. řřjopliřřo;
10. deřčej;
11., 12. řřenieř;
13. deřčej; 14.
do 18. pomr-
čjene wjedro;
20. jařne nje-
bio a řřkótne;
30. do řřonza
je řřuma.

2. řřikopiřř.*
řřařřyn.*
řřitawa.*
3. řřart (lane
wiki).

4. řřeřwaczi-
dło.*

9. řřiže.*
řřodny.*
řřrijowř.*
řřikorař.

11. řřyřřyn.
řřijenberř.*

12. řřubij.*
13. řřtara
řřarbna.*

14. řřebule.*

16. řřuborař.
řřródl.*

17. řřarsčej.*

18. řřuhland.
řřaleřř.*

21. řřuřařow.
řřojereřř.

23. řřulow.

Wopomnjenje
řřodne dnj.

5. Borbory.

21. řřomascha.

24. řřatorřija.

31. řřralowřta
řřenta.

Wuliczbowanie danje.

Rapi- tal.	3 Progent.		3 1/2 Progent.		4 Progent.		4 1/2 Progent.		5 Progent.		Rapi- tal.
	lėtnje. tol. ngl. np.	mėřacėnje. tol. ngl. np.	lėtnje. tol. ngl. np.	mėřacėnje. tol. ngl. np.	lėtnje. tol. ngl. np.	mėřacėnje. tol. ngl. np.	lėtnje. tol. ngl. np.	mėřacėnje. tol. ngl. np.	lėtnje. tol. ngl. np.	mėřacėnje. tol. ngl. np.	
tolet 1	9	7/10	1 5/10	9/10	1	13 5/10	1 1/10	13 5/10	1 5	1 1/10	tolet 1
5	4 5	3 7/10	5 2 5/10	4 4/10	6	6 7 5/10	5 9/10	6 7 5/10	7 5	5 9/10	5
10	9	7 5/10	10 5	8 9/10	12	13 5	11 1/10	13 5	15	1 2 5/10	10
15	13 5	14 1/10	15 7 5/10	1 3 7/10	18	20 2 5/10	16 9/10	20 2 5/10	22 5	1 8 9/10	15
20	18	15	21	1 7 5/10	24	27	23 5/10	27	2 5	2 5	20
25	22 5	18 7/10	26 2 5/10	2 1 9/10	2 5	1 3 7 3/10	28 3/10	1 7 5	1 7 5	3 1 3/10	25
30	27	22 9/10	1 15	2 6 9/10	3	1 10 5	33 9/10	1 15	1 15	3 7 5/10	30
35	1 1 5	2 6 3/10	1 6 7 5/10	3 9/10	3 5	1 17 2 5/10	39 4/10	1 22 5	1 22 5	4 3 1/10	35
40	1 6	3	1 12	3 5	4	1 24	45	2	2	5	40
45	1 10 5	3 3 9/10	1 17 2 5/10	3 9 4/10	4 5	2 7 5/10	5 9/10	2 7 5	2 7 5	5 6 9/10	45
50	1 15	3 7 5/10	1 22 5	4 3 9/10	5	2 7 5	5 6 9/10	2 15	2 15	6 2 5/10	50
60	1 24	4 5	2 3	5 2 5/10	6	2 21	6 7 5/10	3	3	7 5	60
70	2 3	5 2 3/10	2 13 5	6 1 9/10	7	3 4 5	7 8 9/10	3 15	3 15	8 7 5/10	70
80	2 12	6	2 24	7	8	3 18	9	4	4	10	80
90	2 21	6 7 5/10	3 4 5	7 8 9/10	9	4 1 5	10 1 3/10	4 15	4 15	11 2 5/10	90
100	3	7 5	3 15	8 7 5/10	10	4 1 5	11 2 5/10	5	5	12 5	100
200	6	15	7	17 5	20	9	22 5	10	10	25	200
300	9	22 5	10 15	26 2 5/10	30	13 15	37 5/10	15	15	37 5	300
400	12	1	14	1 5	40	18	1 11 5	20	20	1 20	400
500	15	1 7 5	17 15	1 13 7 5/10	50	22 15	1 26 2 5/10	25	25	2 5	500
1000	30	2 15	34	2 27 5	100	45	3 22 5	50	50	4 5	1000
5000	150	12 15	175	14 17 5	200	225	18 22 5	250	250	20 25	5000

Wuliczbowanie, kał wygofo 1 punt pfańdźe, hęyż zentnał 1, 2, 3 hać 100 tol. pfaćy.
Zentnał ma 100 puntow; 1 tol. 30 ngl., 1 ngl. 10 tp.

zent. tl.	3 Progent.		3 1/2 Progent.		4 Progent.		4 1/2 Progent.		5 Progent.		zent. tl.
	zent. nigl. np.	punt. nigl. np.	zent. nigl. np.	punt. nigl. np.	zent. nigl. np.	punt. nigl. np.	zent. nigl. np.	punt. nigl. np.	zent. nigl. np.	punt. nigl. np.	
1	3	11	6	3	12	3	61	18	81	24	3
2	6	12	6	6	12	6	62	18	82	24	6
3	9	13	6	9	12	9	63	18	83	24	9
4	12	14	7	2	13	2	64	19	84	25	2
5	15	15	7	5	13	5	65	19	85	25	5
6	18	16	7	8	13	8	66	19	86	25	8
7	21	17	8	1	14	1	67	20	87	26	1
8	24	18	8	4	14	4	68	20	88	26	4
9	27	19	8	7	14	7	69	20	89	26	7
10	30	20	9	—	15	—	70	21	90	27	—

Někotři europiřky wjerchojo.

Jan, kral ŝafski, rođz. 12. dezembra 1801; ženjeny ŝ Amaliju Augustu, bayerskej prynezessymu, rođz. 13. novembra 1801. Džěczi: 1) Bjedriř August Albert, rođz. 23. haperleje 1828; ženjeny ŝ prynezessymu Karolu ŝ Waja, rođz. 5. augusta 1833; 2) Marja Hilžbjeta, rođz. 4. februara 1830, wudowa njebo genuesskeho wojwody Ferdinanda; 3) Bjedriř August Furij, rođz. 8. augusta 1832, ženjeny ŝ portugalskej prynezessymu: Hanu Marju, rođz. 21. julija 1843; 4) Sofia, rođz. 15. mjerza 1845, ženjena ŝ bayerskim wojwodu Korlu Theodorom.

Bjedriř Wylem I., kral pruski, rođz. 22. měrza 1797.
 Franz Josef, křězor rakuski, rođz. 18. augusta 1830.
 Alexander II., křězor ruski, rođz. 29. haperleje 1818.
 Napoleon III., křězor franzoski, rođz. 20. haper. 1808.
 Abdul Aziz, křězor turski, rođz. 9. febr. 1830.

Ludwig II., kral bayerski, rođz. 25. augusta 1845.
 Leopold II., kral belgiski, rođz. 9. haperleje 1835.
 Křyřtian IX., kral dancki, rođz. 8. haperleje 1818.
 Furij I., kral grichiski, rođz. 24. dezembra 1845.
 Wylem III., kral niederlandski, rođz. 19. febr. 1817.
 Louis I., kral portugalski a algarbiski, rođz. 31. oktobra 1838.

Pius IX., bamž romski, rođz. 13. meje 1792.
 Viktor Emanuel, kral italski, rođz. 14. mjerza 1820.
 Isabella, kralowa španiska, rođz. 1. oktobra 1830.
 Korla XV., kral šwedski, rođz. 3. meje 1826.
 Korla, kral württembergski, rođz. 6. měrza 1823.
 Vittoria, kralowa jendželska, rođz. 24. meje 1819.
 Mikławř, wjeiř čornohorski, rođz. 6. dezembra 1841.
 Michał, wjeiř serbski, rođz. 4. augusta 1825.
 Korla I., wjeiř rumunski, rođz. 20. haperleje 1839.

1.

Bombaj Bóh wam!

Přichindž k nam twoje kralestwo; to je druha próřtwa we knjesowej modlitwje. Dřřaz křóć seže drje wy, lubi serbszy bratsja a serbske řotry, tutu próřtwa špěwali; ale seže dha tež řwěru wopomnił, řřto tuta próřtwa we řebi wopřřija a řřto řebi ŝ njeř pola wotza w njeřřěřach wupřřěže? Twoje kralestwo přřchindž — řřto abo řařte dha tuto kralestwo je, wo

řotrež řo tak naleřnje přřřy? Hłaj! wono njeje ani jěđz ani picže, ale prawdořez a měr a radořez we řwjařym duchu. Wonu njeřřchindže ře řwontomnym nakořenjom, wot njeřo řo njeřodži přajiez, hłaj tudy abo hłaj tam, ale wone je řnutschach we nař. Tež njeřřej wone na řłowach, ale na mořy. We nim je jedyn ř kralom a ř knjesom, řón jenički narodženy řyn Bóži, řiz je wo řebi řamym přajik: ja řym řo na to narodžik a řym na to na řwět přřchichot, řo řyř prawdže řwědcik. řakon prawdy a to ewangelion hřady a měra

knježi a roslasuje we tutym kralestwje Wožim a ta lubosč, kotraž je tónz wschitkeho pschitafanija a kralowski fakon, ta najmjetscha bjes tjjomi, ta židžany swjast wo wschitke jeho stawy miže. Wone ma swoje wěste dobre wustawjenja, nakladuje wěste pschitkušnosceje, a wudžělt tež drohe prawisna a zohnowanja, njemako wulke wschitkim tym samym, kotřiz k njemu hšusceja.

Tuto kralestwo je prjedy, hač žmy sčtó wo to proškyl, bjewšceje nasceje modlitwy, hižom pschisčto. Pschisčto wone je we starym kaž we nowym testamentyce a je žebi se wschěch ludow semje poddanow dohřto. Šhrystus Žesus je to žamo satožik na twjerde stolpy a je sam róztny kamjeň, tón drohi wuswolenn we Zionje, šo sežinik, taž so žana semsta móž tuto kralestwo powalicy njemóže. Wón je šwoje ewangelion wot Wožeje hnady a prawdy jako fakon, do kotrehož wschitzy wěricž a po kotrymž čjnicž a žimi bnež dyrbja, postajik. A my wschitzy, kiž žmy stawy tuteho kralestwa, hdyž žmy pschěš kupjel šwjateje kščeženizy s wšchynoscje teje čžemnosce wumóženi, do teho kralestwa teje hnady pschěšadženi a s tym hódni namatani k runemu herbstwu thyž šwjatnyč we šwětle, šo wužiwamy woadče hřčow a wschitke drohe a wulžyščnje krašne kubka teho šbóžneho džěčžastwa Wožeho.

Hač runje pał tuto kralestwo Wože je hižom pschisčto a to derje bjes nasceje modlitwy, dha mamy pał tola hiščeje pschězo wo to dale proškycž; šo by pschisčto k tym, kotřiz je a jeho krala nješnaju. Pschetož miliony čłowjekow šo drje teho jašneho šwětk a wješe-luja, kotrež žim we Šhrystusku je sešhadžalo a s wješe-koščju se studnje sboža čžerpaju „ s njebestim khlěbom šo našycžuja, kotrež žim šo s hnady sticzi, ale wjele wjazy millionow je tajčich, kotřiz hiščeje po čžmje kšodža a we khlědku teje šmjercže šedža, kotřiz šo jenož wot drjebjencžkow žiwja, kiž s šlidow mudrych a móžnych padaju, a kotřiz šawutlu w puščinje žiwjenja. Ša turych, ša thyč wobohič póhanow, kotřiz k morwym pschiboham šo modla a pschěd žič šwjeczatam šwoje kolena šhibuja, kotřiz šwoje žiwjenje w bojoscži a hubjenoscži mjedu a šwojim čžělnym loščtam a žadoscžam poddani žane prawe wješeke a šbože tudy nješnaju — ša turych póhanow ta lubosč Šhrystusšowa naš wabi naležnje proškycž; pschindž tвое kralestwo k nim; njech budže tвое mjeno tež tuto nowe lěto wot nowyč jašyfow a wutrobow šwjeczene; tvoja lubosč a miłosžiwoscž w Šhrystusku šjew šo tamšyntam thyč, kotrymž tвое wótžne

wobščežo hač dotal je potajene, pohladaj na žič žakoščž a hubjenosč, na žič kšudobu a bojoscž pschěd šmjercžu; wumóž šhubjenyč, pschimjedž hew šabkudženyč, šhromadž rosproščenyč; njech sernicžka šboža bóle dale šo šwěči a šlónzo prawdosceje morme dušče šhřeje a wóžimi; daj šo byčhu šo mjesh tвоеho kralestwa a jeho zohnowanja po šemi rosščěrike. Wo to mamy proškycž s tej prostwu: pschindž tвое kralestwo.

My pał, lubi bratsja a lube šotry, proškymy: pschindž k nam tвое kralestwo! K nam dyrbi wone pschincž. Pschetož wjele póhanstwa hiščeje pola naš a šriedža w kšěscžjanstwe šo namata. Šič wjele wot naš, kiž žmy stawy Wožeho kralestwa, šu žimi jako njebyčhu ničžo njewedžili wot teho krala teje hnady a prawdy, kiž je tón pučž, ta wěrnoscž a to žiwjenje. Wulka je šyca thyč njewobrocženyč a šabkudženyč, thyč njewěrjaznyč a ložny šmyšlenyč, thyč potajnyč a kšrbčnyč hřčšnikow, thyč němyč a hšuchič, thyč bėdnyč, šlepnyč a šhornyč. Šža a ludanje, škud a pschiwěra, njepóžčiwoscž a mandželstwo šamanje, padučštwow a mordowanje, falsčna pschisaha a pschikšodjenje, nje-popschecže a šawisčž, njelubosnosčž a šwada knježi we Wožim kralestwí, w žyrtwi teho knjesa. Žana prawa žiwa lubosčž k Wóhu ani k bliščemu, žana horža lubosčž k Wožemu šłowu, žana wěrna pokuta njeje bjes nami k namatanju. To kralestwo Wože čžerpi pschěš thyč, k kotrymž je pschisčto. Teho dča je nam trěbne, šo šo wołamy a modlimy: wostaň pola naš knježe, wobrocž wschitčich, wobaraž škej radže thyč, kotřiz šo tebi njechadža poddacž, škodž žiwu wěru do wschitčich wutrobow; hoň naš k potucže, šahoj naš šhornyč, wubudž k žiwjenju mormyč, rosšwěčž šašlepenyč, štwor we naš čžiste wutrobny, daj nam noweho wěšteho dušča, škodž lubosčž, hžěž žana njeje a šahor šěmfich, daj wschitkim kšěscžjanam dale bóle póšnacž, šo šu stawy bjes šobu, bratsja a šotry, kotryčž je jedyn knjes wumóht, kiž je ša wschitčich wumirjel; daj nam měr, kotryž tón šwěť nam dacž njemóže.

Šaj! to we šebi wopšchija ta próštw a: pschindž k nam tвое kralestwo, šo proškymy: pschindž ša naš krai a ša wschitke kraje teje semje, pschindž k nam a k našemu ludu. A wo to mamy we tutym našchim jara šrudnym čžažu pravje naležnje a nutnje proškycž. Wóžna je wudyrka, ška a hrošna wóžna. Ššynojo bučhu se staršchisheho doma, mužjo wot šwojich žonow a džě-čži prječž pod brón wofani. Wopuščecžicž woni dyr-

bjachu swoje mърne dzieło a pomokanie a so woblez wojerstu drastu. Nichtó njedkasje, so by so mър kasyl a wójna wjedła a tola, prjedy hacz febi myslachmy, bu wona tudy. My bęchmy so jeje dawno bojeli, ale hdyž bę so sapoczala, hlaj kajta bę to stystnoscz, bojoscz, hrosa bjes ludom! Dołho wona nijeje traka; žane fydomy lęt njesu so bili, kacz psched sto lętami, ale jenož fydomy dnjow. Israelszy mejachy schyrzyczi lęt psches puczjiny puczowacz, tuta wójnska hara je jenož něscho psches 40 dnjow traka. Ale kajtu trudobu je pak tola tuta krótka wójna naczinila. Hdyž jedyn wojno do hromady liczi, móže jedyn rjez, so je na wobemaj bokomaj na 25 abo 30,000 semrjetnych a ranjennych, a tajkich licz su swoju strowoscz pschisadzili a swoje strowe stawy shubili a czaš žiwjenja hubjeni a k žanemu dziełu abo žanej warbje kmani nesu. Wopomnicze, kajke bolosczje su ranjeni na bitwischczach ležo wustacz meli, kajke stystnosczje w lazaretach; kajke fyslhy su wudomny a fhrotny, wobstarni nanojo a maczerje swojich dla plakali; kajke wobczęženja a dawanja su psches wokolo czahanje wójstow nastale, kajke pschichodnje pomyschene dawki so budza dawacz dyrhjecz, kajke wopaczne mėnjenja su so tuteje wójny dla bjes ludom sjewike a kajke je to fwarjenje a wadzenje bylo, so so wschitto nijeje wo myslach a nadzijach ludzi stalo a podalo; wopomnicze to wschitto, dha budjecze derje sobu s dychowacz: pschindž dha tola k nam twoje kralestwa, dai so by so mър sczinił, a so by do naschich kschesczijanskich krajow tajki duch pschischoł, so nieby tajke krej pschelecze so wjazny stacz móhlo, so bychu wjele bóle czi kani, licz maju rostafowacz, w lubosczji a sjednoczi hromadze živi byli a swoje węzy bjes sobu wucziniłi w mърnym jednanju bjes hórkosczje a bjes krawnych mjeczow.

Hdyž pak hischeje jedyn krócz na tutu poslenju wójnu spomulmy, kotraz je něłł, dali Wóh, psches mър czinjenje wobfantujena, a so praschamy, cžoho dla so wona je sapoczala a wjedła, dha so wschaf prjedy žane prawe wotmolwjenje na to dacz njemóžsche. Schleswig-Holsteina dla, prajachu někotfi, drusy: hnewa a hidjenje dla, dokelž so czi wshozny knježa wjazny snjescz njemóža; tsczi rjetnu: teho dla je so ta wójna sapoczala, dokelž so revoluzije bojachy. Něłł pak wemny, so so to je němstkeje jednoty dla stalo, so by awstriski kšęzor s němstkeho swjastka mustorcženy a pruski kral jako tón najmoznišchi na přene město postajeny byl. Hdy by s teje pschelateje kwoje němstemu ludu tajke sbože

wurostko, a stare hubjenstwo so minsko; hdy by jene mózne němstke kralestwo nastalo a swjast jednoty so wosche němstke krajy wilž; hdy by ludowe prawe psches to so sakitalo a trajazy mър sawęscženy byl, dha bychmy tež my Šerbjo febi to derje lubicz dacz móhli. Pschetož nasch šerbjski lud ma wschaf tola na wschēm dzieł, schtož so dobreho abo sšeho w němstkich krajach stanje. Tęchdy wschaf tež fynojo šerbstkeho luda njebudžichy žylie podarmo nusu a žaloscz tuteje wójny snjesłt ani swoju krej na bitwischczach žylie podarmo pschelowali. Ale — ale — žana prawa wera a prawe dobre domęrenje bjes ludom nijeje, so nam ta wójna tajke sbože pschinjoše. Wjele bóle wulka njedowera so pokasuje a s wjetšcha su wschelazy, k najmjenšchemu w Šakskej, njespokojni a troschtuja so s tym, so w bližschim cžaku móžny pomóznit w žubje postanje, licz budze k prawemu dobyczju pomhacz. Pškad noweje wójny pak chyt naš Wóh swarnowacz a dalishe krej pschelecze wot naš wotwobrocžic. Něłł pschindž k nam twoje kralestwo, chzemny prošęcz stajnje a pschezo, so czi, licz na thronach šedža, so bychu snjesłi a dobra jednota by ludy wobsožowala. Knježe pokaz nam swoju smilnoscz, tak chzemny sdychowacz, a pomhaj nam: so by ty mър lubil swojemu ludu a swojim swjathu, so bychu so k hčuposczji njewróczili, so by w naschim krajju cžescz bydlila, so byschtej dobrotu a šwernoscz so setkali, prawdoscz a mър so woschakali, so by šwernoscz na semi rostka a prawdoscz s njebiesz hladala.

Žadny dobrny czaš a žane prawe sbože njemóže na naš pschinič, hdyž duch kschesczijanskeje pobožnosczje a bohobojnosczje we kschesczijanskich domach njebndli. Dom je to přenje město, w kotrymž stawy Wóžeho kralestwa přenje wotczęhjenje dostanu. Dom je ta swjatniza snjesowa, w kotrejž so jemu přenja štužba psfwjeczi. Dom je ta merna khowanka, w kotrejž pschifrcyje mamny, hdyž wona trajchne widchory schumja. Hdyž w domach ludjo so prawje sadžerža, dha w krajach widchirko derje stej. Tęho dla ta próstwa: pschindž k nam twoje kralestwo — tež to we febi wobfanka: dai! wótze w njebieskach psches Šhrnstuža Žesufa, so by w kschesczijanskich domach twoja cžescz bydlila, so by mър a luboscz, jednota a pobožnoscz we nich kęžela, so bychu so młodzi a stari šwernu wo to prózowali, so tebi šfwjeczic a twoje mjeno pschetrafnic.

A dokelž tón snjes Žesus Šhrnstus praji: tuto kralestwo je nutšich we waš, so je cžęło a krej njemóže-

tej herbowacz, so do njeho ničto njemóže pschincz, khiba so so wón s nowa narodzi, dha s tutej próstwu tež wo to próshny, so by wone k nam pschischlo do naschich wutrobom. K temu pat kłuscha, so my jeho kwojatemu kłowu psches jeho hnadu wěriny a bohobojašne žiwjenje wjedzemy tu čašnje a tam wěrjnje. Po tajtim chzht tón njebieski wótz nam kwojeho kwojateho ducha dacz, so bychmy wschitzy tež tuto nowe lěto so na nutškonym čłowjeku dale bóle wobohaczili a pošhniłi, so by Khrystus psches wěru bydlil w naschich wutrobach, so bychmy w lubosći satorjenjeni a satoženi byli a napjel-njeni se wschaj Božej połnosću. Pytajmy jenož naj-prjedy Bože kralestwo a jeho prawdosz, dha budze nam wschitko druge pschidate. K temu pomhaj Wóh!

2.

Hudanczka.

Hudanczka buchu hižom w najstarschich čašach lubowane. Wošebje we naranichich krajach wone pola wučenjch a mudrych we wyškotaj čiesczi stejachu. S nimi spytachu kwojich pscheczelow, hacz woni lubosće a dowěrjenja hódni su. Wošebje pschi wješkotych skadnosćach, hdnz so k hosćinam ihromadzowach, tehdy febi hudanczka dawachu a je wuložicz spytachu.

W kwojatym pišmje so wo hudanczkach rzezi, a shonimy, so Izraelszy we přenich čašach te same lubowachu. W knihach sudnikow w 14. stawje so powjeda, so Simson, hdnz wón kwaš hotowasche, kwojim kwašnym hosćam, hudanje da a wulke myto tym flubi, kiž bychu je shudali. Wón praji: ja chzu wam hudanje dacz a jeli so je mi shudacze a wuložicze te sydnym duy teho kwaša, dha chzu ja wam dacz tsizeczi kochlow a tsizeczi kwojatocznych draštow. A jeli so mi je nješhudacze, dha dhrbiezje wy mi tsizeczi kochlow a tsizeczi kwojatocznych draštow dacz. To bėchu wschitzy s pokojom a prajachu: wudaj twoje hudanje, my chzemy je

kschschecz. A wón džesche k nim: jėdz wuidze wot zraczka a kłódkoscz wot kshlneho.

Tsi dny so kwašni hosćo prózowachu, to hudanje wuhudacz. Dofelz so jim to njeradzi, wobrocziču so na Simsonowu žonu, so by ta nělak kwojeho muža naruczala a wón jej to hudanje powjedzil, a hrozachu, so chzedza hewal ju a jeje nana dom s wohenjom spalicz. S wulkim pschankom čzwilowasche wona kwojeho muža a žadasche febi wot njeho, so by jej to hudanje prajil. Tón so tež naposlebl naruczecz a pschewinycz da, a teho dla hosćo fedmy džen, prjedy hacz so kłónczko khowasche, Simsonaj to hudanje prajachu: sčto je kłódsche, dnyli mēd a sčto je kshlnische, dnyli law!

Ale to waschnje, po kotrymž hudanja pola Izraelskich w čiesczi bėchu, njemėjesche so jenož we čašu sudnikow, ale tež we čašu tralow. Salomo, kral mudry, njesazpi hudanczka, ale wuziwasche we tym dobre mjeno, so je derje móžesche shudacz. Pschetož we 1. knihach kralow st. 10 steji pišane: jako kralowa s Arabisłeje kshschesche te powjescze wot Salomona a wot teho mjena teho knjesa, pschindze wona jeho spytowacz s hudanjemi.

Teho runja w Egyptowskej shudanje hudanczkow wjele na febi mějesche. Sčtož bė w tym mudry a wustojny, móžesche wulke kubta dohycz. Plutarach, grichiski stawisnar, rodženy pol sta lět po Khrystušu, powjeda, so egyptiski kral Amasis a aethiopiiski kral Bias wjetu čzinischaj wo kupu Elefantinu a jeje wofolne kraje a mēsta, so tón, kotryž hudanje shuda, tutón kraj dostanje. Amasis pošta po tajtim kralej Biasaj woporne skoczjo a da jemu prajicz, so dhrbi najshubjenische a najłepsche mjašo s njeho wurěfacz a jemu pókłacz. Sčto byšchcze wy čziniłi? Bias shuda, sčto to na febi ma a wurěfa temu skoczeczu jasht a pošta jón kralej egyptowskemu, a dosta tu kupu se wschēm wofolnym krajom.

We Grichiskej 1200 lět do Khrystuša hrosne swěrjo, tak so powjeda, wulke wupuscjenje wobhdlerjam mēsta, s mjenom Theba, hotowasche. To swěrjo, kotremuž Sfinz rěčachu, mějesche wobliczjo knježny a žiwot lawa. Wone kwejesche čłowjekow a stót a pschepuschczi jenož tych čłowjekow, kotřiz hudanje shudachu, kotrež wone jim prjódł pokózi. Thebanizy we kwojej wulkej nisy temu, kiž by jich wot tuteho swěrjecza wumóht, kralowstu krónu flubichu. Na to pschindze k nim rjany mudry a khróbtly młodženz, tón so Dedipus mjenowasche. Tón so khróbtli, so s tym swěrjeczom mēricz. Sfinz

jemu po tajkim hudanje da, kotrež so nimale tak mešče: kotre stvorjenje khodži rano na ščtyrjoch nohach, pschipołdnju na dwėmaj nohomaj, wjecjor na tšjoch nohach. Dedipus šhuda to hudanje a wotmolwi: tuto stvorjenje je cšłowjeł, pschetož jako džęczo łash wón po ščtyrjoch, jako muž khodži wón na šwojimał nohomaj, jako schėdžimž pał, hdnž so khribjet šhibuje, bjerje šebi tii, na kotryž so sepjera, ł pomozh. Na to postoczi to ščtėdne swėrjo se staly a wosta morwe; Dedipus pał bu sa krala wustwoleny.

Slaj! tajke to wunješe, hdnž so jedyn wustjei na šhudanje hudanczkow. Tola pał njemėžęšę we tamnyh czašach łėdny ł kralom byęz, liž we hudanjach wėstwu wustojnosęz męjęšę. Šdnž buchu pschi wješętych bješadach hudanja wudate, dha tón, liž je šhuda, myrthowy abo efajowy wėnz dosta, a njemalo so tón hor-dješę, liž bu ł tajtim wėnzom debjenny. Kaž we starých czašach Gricišyž, Romšyž a tež Němšyž wjele na hudanczka djerzachu, tak maja wone hač do najnowišęego czaša šwojich lubowarjow, hač runje šebi w nęcziškim czašu ł tym niczo njedobudješę.

Wošębje pał šłowjanšęe ludy, kaž Ružojo a Czechojo, maja to waschne, hudanja pschi kwošach a kšęęzi-suach wudawacz a wuhudacz. Šdnž šu so hoscjo nazędli, dha jedyn wot nich wustupi a starym kaž młodym ludjom hudanczkowe praschjenja prijėdtkradže. To wubjerne wješele cžini, hdnž šebi šłowu łamaja a wšchėn rošomczł napinaja a tola druhdy nieprawe a hkupe wotmolwjennja dadža. Šeli so cžęšni twašni hoscjo abo cžęšni kmėtšjo w šerbškim kraju chędža špytacj tajke hudanczka wtožicj, dha chzu jim tu nęotre tajke praschjenja stajicj. To pał kőzdemu, liž wotmolwjennje šhuda, praju, węšte myto abo dar pschędženal nitomu njemėže wudžęlicj, došelj jemu špišanje prothyki tešto njewunješe, jo by hišęęje wot teho nęšęto daricj mőhł!

Tu šu nęotre rušowšęe rjane hudanczka, špytajęę, hač mőjęęje je wuhudacz:

1. Šęto to je? želešny konil ł hlinjaney wopuščku?
2. Šęto pał to? Šaplata na šaplatu a tola jedyn njewidži, so by šęite było.
3. Šęto to? kralajo, burjo a semjenjo jo jędža a šo tola na žane blido njestaji?
4. Wone bęža hač kőnža do šwėta, nimaja pał žane nohi?
5. Piczel ł dwojakim piwom?
6. Šęto je ta stara mała žėnka, kotraž ma šwoju hłowu do što rubišętkow šawalenu?

7. Kajke wlošy ma stary cžorny łėn?

8. Kotre drjemo je to najčęjše?

9. Šedyn khodži po dworje a po šahrodje a nješe ščłku ł mjašom na hłowje?

3.

e wulkich męštach podawaja šo węž, wo kotrychž my ludžo na wšach niczo njewėmy. Tajku węž chzu wam tu powjedacz.

Do Parisa bęšo ł maleho fran-
zowšęego męšta młody pschekupšł
pschistajil. Wón bę džęczo khu-
dny staršich; nan bę wumrjel
a macj bę khorowata a hubjena,
šo wón ju podpjeracz dyrbješę.
Šako šwėrny šyn cžinjęšę wón
to ł wješęłoscju, hač runje

šam wjele njemęjęšę.

Jemu rēčaku Louis Bertin, a we šwojey pariš-
škej škluzbje dosta wón lętnu šdu, 12 štėw franłow abo
nėrtow wšęoku.

Wy drje budjęęje šebi, lubi cžitarjo, myšlicj,
to pał je tola dosęz hajnadocęz, 1200 nęrtow! Šdn
był tak wjele, po tajkim, 300 ł., lętnęe šdy mēł,
był ja wulkeho knjesa cžinil a lubjerad lubemu nanej
a wobstarnej macjeri nęšęto ł pomozh a ł podpjerje
daril. Wy na wšach drje we tym pravje macje.
Ale we wulkim męšęęe, kaž w Parisu, to woprawdje
wjele njeje.

W Parisu njeje kaž w męšęęe abo we Wėšportu
abo w Kamjenju abo Wojerezac. Šdnž ma tu pschekupž
pomoznika, dha tón pola šwojeho knjesa šwoju wšęėdnu
jędž dostanje, wón ma w jęho domje šwoju štwicłku
abo komoru, drjemo a šwėzu wot njęho wužima; tež
šo jemu šęaty šobu płofaja a teho runja. W Pa-
risu je to hinał. Tam dyrbi šebi tajki młody cšł-
wjeł šwoju štwicłku ł kőžom, štėłžom a blidom wot-
najęcz a to je wšęitło jara drože. Wón dyrbi šo
šam sa šnėdanje, wobšed a wječęč staracz a to njeje
tunjo. Wón dyrbi pschęgo derje šwobłekany khodžicj
— to šebi jęho knješ žada — a to tam pschęs męru
wjele płaczi. A temu chęęe byč wobucje, šwėcjenje,
drjemo ł tepjenju, šęaty a t. d. Šdnž my to wšęo

do hromady sličbujecze, dha móžecze sebi trochu my-
sliczi, so Louis Bertin wot swojeje lětneje mysdy wysche
njemějsche a so dnyrbjesche pěknje lutowaczi, jeli so
kysysche swojej lubowanej maczerzy kóždy měšaczi něščto
k pomogy ja jejne potrebnosce domoj pošlaczi.

Šewěrna a dobra duscha wón pał bē. To bē
s teho widziczi, so wón, taš došho, haczi hyscheje něščto
w swojej móšchniczi mějesche, khudemu staremu mužej,
kiz na rózku hašy, hđžž wón kóžde ranje, hđžž do
swojeje šlužby džěsche, nimo dnyrbjesche, stejo prošesche,
něotre pjenježki da, ja cjož wón niczo khiba jenož
teho khudeho muža: šapłaczi Wóh! dosta.

Dolež wón pschi špocjatku měšaza swoju sdu
dosta, dha šo s wjetšcha sta, so wón pschi kónzu
měšaza žane pjenesny wjazny njemějsche. Šđžž na taj-
šim dnju pola teho khudeho muža, na rózku hašy
stejazeho, nimo džěsche a tón jemu wješeke dobre ranje
prajesche, rjekny wón k njemu: mój luby nano, ja, Bohu
žel, -tež niz čerwjennj pjenježki wjazny nimam; hđžž bych
ščto mēl, bych wam to radny dał. Na tajše waschnje
bē bjes wobemaj, bjes tym starym prošerjom a
Louis Bertinom, někajše pscheczestwo nastalo.

Jedyn džej, bē to šandžemu symu, pschiběža Louis Bertin
a wuhlada na rózku hašy swojeho wobstareneho psche-
czela stejo, kiz jemu wješeke pomhaj Wóh praji. Ach,
rjeknu Louis, ja šym mój pošleni troščik na to wazik,
so kych sebi zaktu kupik, pschetož ja šym hłódnj, žel
mi čini, so ja waš niczo njeje wysche wostato. Džicze
w Wožim mjenje, mkody knježe, prajesche tón prošer,
to niczo njewadži, tón knjes mi wschak druhich wje-
šechyč damarjom šbudži.

Se šrudnej wutrobu Louis Bertin dale džěsche,
ale hlaj! něotre tročzele wot tam wuhlada wón žóntu,
kotraž nimo khwata, šnamjo wscheho čłowskeho hu-
bjensstwa, a na swojomaj rukomaj nješe wona žako-
ščjaze džěczo. Š płacžom prošny wona wo dar šmil-
nosce. Louis wo wschěch kutach swojeje móšchniczi
pyta, haczi dha niczo wjazny nima, ale wón žadny
pjenježki njenamata. Wón je jara šrudžennj, so tej
žonje niczo dariczi njemóže. Dha jemu do myšlow
pschindže, so ma wschak w jaku tu zaktu, kotruž je
sebi kusł přjedy kupik. Pschi sebi wón pał po myšli:
móžesč hłódnj byč a to lépe dňžli tuta khuda maczi,
kiz drje hižom dlěje se swojimi džěczimi je hłódn tra-
data. — Šhětsje mašnje won do swojeje šufnje, da
tej žonje tu zaktu a khwata wotšal. To bē tón mój

w njehjeschach widžik, kiz niczo njefabudže a mikosčimje
na šmilne čłowske wutroby dele hlada, tón šamy,
kiz psches swojeho šhna to šlubjenje je dał: šbožni
šu čzi šmilni, pschetož woni budža šmilnoscz dostacz.
To, ščtož tón mkodžennj bē čžinik, to bē tež čłowjek
widžik, kotremuž to k wutrobje džěsche, mjenujžny tón
stary khudy muž a prošer. To je pał tela jedyn
prawy Samaritški, praji tón pschi sebi a pschistaj:
to dnyrbni šo jemu šapłociz. — — Wny drje, lubi
čžitarjo, pschi sebi myšlicze, so to temu dobročžiwemu
mkodemu hólzej niczo pomhaj njebudže, hđžž tón khudy
prošer tał rječzi. Ale čžakajče jenož šmilku.

Něotre dny po tutym podawku pschindže Louis
jago na rózku hašy a šwješeli šo wutrobnje, so swo-
jemu lubemu šnatemu pscheczelej šwój dar dariczi móže.
Wón bē swoju měšacžnu sdu dostał a swojej lubej
maczeri jejny džěl pošlat. Wješechy pschindže wón
na to město, na kotrymž tón prošer hewal kóždy
džen štejesche — a hlaj! wón ta njeje. Dnyrbžat tón
wbohi mužik khory byč, rjekny wón pschi sebi? Wón
šo pola wschitich šušodow wobhoni. Ničto pał jemu
prajiczi njemóže, hđže je tón stary mužik wostal a
ničto tež njemě, hđže wón bydli. W Parisu, hđžž
milliony hromadže bydla, jedyn wo druhim wjele njewě.
Ščto móže šo tu wo druhich staracz, hđžž kóždy
šam dosež čžinicz ma, so by wostal.

Šesczi džej po tym šedži Louis Bertin ša šlidom
swojeho knjesa a pišche pišnje — jako žusy knjes dó
ištny pschindže a šo prascha, haczi tudny žadny mkody
pschekupški njeje, kotremuž Louis Bertin rěłaja.

Čžoho dla šo wy ša nim praschecze? — tam wón
šedži, wotmolwi tón pschekupž, w kotrehož šlužbje
Louis štejesche.

Ja šym, rjeknu na to tón žusy knjes, — ja šym
notar abo rječnik a šym do teho čžaka te pjenesny
šarjadowal, kotrež sebi jedyn khudy muž bē nalutowal.
Tón šamy je wčžera w šchitalnjach wumrjek a njeje
žanny ani blisčich ani dalosčich pscheczelow, žanny her-
bow šawostajik. Wón mi wčžera dasche k sebi pschinczi
a wotšasa swoje žyke šamóženje mkodemu hólzej s
mjenom Louis Bertin, prajizny, so je teho šesnal jako
šprawneho a pěknego čłowjeka, kiz je jemu wjele do-
broty čžinik. Wón je 15,000 frankow abo nórtow
po sebi šawostajik a tu šu wone, so by šo ta pošlenja
wola teho šemrjeteho dopjelnika.

Louis Bertin pschi přědku wěriczi njedčasche, so šo

jemu tajke wulke sbože je dostało, tola pak bjerjesche wón s wjeskełoscju a s dżakomnoscjú to herbstwo, rjeknjo: nêtk, luba maczerka, móža šo dny twojeje staroby hjes staroscełow minyč. Šsam na šo wón njespominašče.

Wy šo dżiwacze, lubi cýtario, šo je šo to wschitko tať meło, taž šym wam tudy powjedať. — Ale wërna drje tola ta wëž je, pschetož w paristich nowinach wona tať steji — ale jeli šo niežo wërno njeje, dha ja na tym nješšym wina, ale tamne nowiny. Wufčež pak tole s teho:

Ĳ prënjemu: šo šo wschitko dobre, schtož šo tudy cžini, saplaczi. Dobrotu cžinič a wudžëlicz njesapomnicze, tajke woporny šo Bohu derje spodobaju. Wjeskełeho dawarja Wóh lubo ma — a tón hušto požohnuje šjawnje, schtož šo w cžišchinje a w potajnym Ĳ cžesceži jeho šwjateho mjena stanje.

Wufčež Ĳ druhemu: dobrotu cžinič to jenož rëka: Bohu požecicž; tón saplaczi tu dať wëcže a to wysche, dnyšl s 5 procentami. Młoda wutroba pošna šmilënja je schazkajšcežit a nalutowarnja ša stare lëta. Schtož w młodosceži je šmilën, tón w starobje njebudže tradacž.

Wufčež Ĳ tšecžemu, šo šu prošcerjo druhdy boha cžiški, dnyšl miłoscžiwu dawarjo. Šo prošcerju khodžicž je lohte džëfo, kotrež je šo nëkotremu šalubiko, pschetož s tym šo jedyn derje žiwu. Špienjezna luboscž je forjeň wschitkeho šteho a wona niz jenož bohatyč ale tež khudnyč ludži šaglepi. Wóh tón tujes pak dotkne šo tajšeje wutrobny druhdy a huuje ju taž wodu w hacze Bethesda, šo móg Ĳ šahojenju do njeje pschindže. Wón wschitko mjedže po šwoiej mudrej radže, a wón hušto derje cžini, schtož cžlowjełojo šu slë šejnili.

Wufčež Ĳ schtwórtemu: ty dhrbišch nana a maczer cžescežicž, šo šo tebi derje pónđe a ty dołho žiwu bu džeč na šemi.

4.

Jan a pschëdženat šo wo prothyž roštrycžujetaj.

Pschëdž. Šay žimny?

Jan. Šaj! džakowano Bohu! ja šym stromy.

Pschëdž. To je mi lubo štyššecž a myšlu šebi, šo šy šo pëtnje po tej dobrej radže šadžeržak, kotruz tebi w prothyž na lëto 1866 šym wudžëlic!

Jan. Młóže byč! Pschetož ja šym šo šandžene lëto pschemërneje schłódnje jëdže a njenušneho picža hladať, ja šym šo kóždy džëň s wodu mył a rjedžit a šym na to džeržak, šo moja Maršcha kóždy džëň wofna wo įstwoje a w sparnej komorzy je wotečžinjene mëła, šo by stromy powëtr do njeju pschišchok.

Pschëdž. Šdnyž šy ty tajki pošluschny, dha čžu ja tebi dale s dobrej radu pošlucžicž. Tajku dobru radu našči ratarjo a buršžy ludžo ša šwoje hospodarštwó derje potrebeja. Wóh šwarnuj, šo byč našchim lubym šerbštim buram poruť cžinič, jako byču hdy nëščo štomdžili abo wopat šejnili. Wóh šwarnuj; to by wulka njeprawda była. Našči šerbšžy burjo abo ratarjo tať derje mjedža, taž žadyn nëmšti, schto kóždy mëšaz w šwojim hospodarštwóje nječ je na polach abo na kufach abo w šahrodže abo doma na dworje cžinič a wumjesč maja. To by rëkaťo, wodu do Šchpreweje nošneč, hdy by jedyn jich na to, schtož nusne je, čžył dopomnicž. A tola hlaj, prothka šo do wscheho tyła a wo wscho stara a po tajkim nječ šebi tež šerbšti bur lubicž da, hdyž pschëdženat jemu tudy mëšacžnu ratarštu prothku pošliczi. Šeli nëšajtemu našhonenemu burej woštudne, na to pošluchacž, dha nječ młodži Šserbjo šebi to, schtož tu prajicž mam, rošpomnja a Ĳ wutrobje bjeru. Šchłodžicž jim to njebudže.

Jan. Dha drje ja nëtk móžu hubu džeržerž a šo ša khačle šynneč? Pschetož to ja wëm, jeli šo wot januara špocžinawšči hacž do dezembra čžesč wupowjedacž, schtož šo w burškim hospodarštwóje kóždy mëšaz štač ma, dha drje džëšča hotomy njebudžešch.

Pschëdž. Šo šo mi jenož njendže taž temu lubemu pschëčzelej, kiž w l. 1866 w Šerbškich Nowinach šapocža tajku ratarštu hospodarštu abo burštu prothku špišacž. Tón je mjenužy šastať, hdyž mëž šo bë minyt a njeje dale pschišchok hacž do šaperleje. (Pschišpomnjenje redaktora Šerbškich Nowinow: Tuta ratarška prothka je na žyle lëto hotowa, nje-móžesche šo pak wójniškič naležnoscełow dla dale cžiššecžecž.)

Jan. To šo mi lubjesche, schtož tutón luby pschëčel w Šerbškich Nowinach pišasche.

Pschëdž. To šo wë a šchłoda je, šo je šastať. Dha čžu ja ta wëž špytač. — Šriedy špomnicž pak mam, šo buršte hospodarštwó se wschelakim džëkom a wobštaranjom, se wschelakim žiwym štworjenjom a s mormym gratom a to na wjele mëštnach, taž na polu,

na łązy, w holi, w sáhrodze, na dworje, w hródzi, bróźni, kólni, w domje, na kubi, w pinzy a shtë wé, hdyje hewaf dale ma czinić. Ty sam derje wéśch, na kał wjele blatach masch bycz a swoje dzéka czinić. Żane pokowanje po zytej semi njeje, w kotrymż by człowjet se swojimi myślemi, se swojimi stawami a se wśchém swojimi wosomom tak spéśchny bycz śmél, każ w burstkim powołanju. Tcho dla je jara nusne, so bur swój czas wé pėńnje a prawje nalożyc, dofelż tudy najsólc to pschisłowo płaczi: shtëż skomdži czas, tón skomdži kwaś. Dha posłuchaj, hdyż mo tym ryczu, shtëż so w januaru ma w burstkim hospodarstwie wobstaracz.

San. Nól po hodač a po nowym lécze, hdyż žito w bróźni je wumłócžene, sijnjemy so s dzéczimi a s czeledžu do czopleje stwy a pschedjemy.

Pschedž. To wśchaf je jara pėńnje! Sdyż pał hśchcže njejsy tat daloko, dha ty w bróźni stejisch a młócžisch. Pśchi tym masch ty sa žitom hladacz, jeli śy žane na kubyu abo do komory sypał, a dyrbiśch to śamo husto, kóždy tydžen dwóžy, pschegypacz abo pschemjetacz, so njestuchnje. Też móžesč, jeli njeje jara śyma, powrjestwa wjasacz a te śame na jnym mėsęze sčowacz, hdyż mysche njepsińdu. Jeli so so hodži, masch śebi pierschcz do dwora woshec, so by ju pschezo k rutomaj mėl. W śymje so mjenujży hnoj s hródzow wumjeta. Tón na dworje ležo psches deschczit abo śněh abo też psches to, so so jara pari, sčtodu czervi a wot swojeje dobroty wjele śhubi. Pomjetaj tu hnojowu hromadu husto s pierschczu, dha ty wjele wjazy hnoj sčowasch. Też czin, jeli móžno, w dworje abo też na łązy abo na poli abo druhdže s pierschcže abo s dornow tak mjenowane kompostowe hromady, do kotrychż blóto, tórf, kał, popiel, haśsel a hnojnizu a wśhelke druhe śmėsčesč. Wobebje nahromadž śebi hnojnizu abo hnojnu juču w dobrej jamje a njeđaj jej po dworje abo po wśy, każ jedyn to husto widži, wofolo bėżecz — psches to śebi jedyn wulku sčtodu czini; pschetoż hnojniza je w burstkim hospodarstwie pornjo stotemu. Sdyż takje kompost-hromady hiżom masch, kotreż śy dwé lécze ślezane a kóždolėtnje dwóžy pschekopane, dha móžesč je nėtł, jeli trochu śmjeriko, na kufi dowjescz. Jeli masch wjele hródzneho hnoj, kotryż móžesč parowacz, dha tón też nėtł na kufi wuwjes a na nej rostidał. Sdyż so hodži, dha wurunaj kufi, śczin nowe pschėrowy a wusbėhu

stare. Śsuli na łązy knotwischcža, dyrbiśch je nėtł rófno mjetacz abo, shtëż lėpje je, na hromadu woshec a do njeje kał śmėsčec; to budže junu dobry hnoj sa kufi. Jeli moč na łązy a lód na nej stej, dha dyrbiśch won hieč a lód s mozu horje storhacz — to moč sa sčto wosnje a so śhubi. Maschli kufi, na kotruż móžesč wodu puschczecz — dha czli to nėtł, jeli moč abo wrjóś na nej.

San. Dha po prawym i mojim śedženjom ja śhachlemi nicžo njeje?

Pschedž. Takje dzėko, kotreż ja tudy pomjenuju, ma so czinić po tym, jako wjedro je. Nėtł je też najskladniśchi czas, pucže porjedzcz, kamjenje a pėł na nje woshec a to teho dla, dofelż so nėtł wścho najlėpe śadzi. Sdyż je śucho, móžesč hnoj na śmahu woshec a jón tam rostidaci. Też móžesč jón na to polo wuwjescz, hdyż kał a runkiza pschindzetej; dyrbiśch jón pał po móžnosczu bórny podworacz. Hnoj w matych hromadkach na rjadkach ležo wostaitcz, njeje dobre, pschetoż tu to najlėpsche, shtëż w hnojju je, do powėśfika saleczi a ty jenoż śuchu śłomu sčowasch, kotraž njemóže hnojic. Sdyż dyrbiśch hnoj wuwoshec, dha jón mož do wulkeje hromady, hdyż dyrbiśch jón prawje twjerdže sateptacz. Tu hromadu pomjetaj s pierschczu, tak derje hacž móžesč! Pśchi wśchém tym ma mudry hospodar sa tym hladacz, kał se sijnom a se śłomu stej, so by dośahnył. Najlėpje je, hdyż śebi tu prózu dawa a sijnom waži, tak so stotej kóždy džen po puntač to swoje wudželi. Haj! k temu pał śhwile nimamy, rjeknu woni, so byśamy so s tajtimi wėżkami parali! Moje dla, czinče, każ czecze, jenoż so nalėto njeprawie. Sijnom masch w hródzi dny a dny mołna wotczinić, so by czerstwy powėtr do njeje saczahnył; pschetoż czerstwy a czisty powėtr je strowy każ człowjekam tak też wśchemu stotej. W śadowej sáhrodze masch sčtomny pėńnje wobkopacz a je hnojic a to tak, so hnoj s hródze wofolo sčtoma, hdyż śy jón lóhec abo dwaj po sčėrofosczu wobkopał, rostidacš a dorny śašo nalkadžesč. Njestomdž to, to je jara wužitne. Jeli wjedro to wotpuschczi, dha masch huśanzowe hneśda se sčtomow śėracz, moč se stowy wotdrapacz a sčtomny pėńnje wotśchekabacz. To je teho dla nusne, dofelż so pod storu wśchelate waczki sijnjeja a tu swoje jeśka wulahnju, s kotrychż huśanzu a pawki nastanu, kotreż śy pupkam a płodam psches mėru sčłódn. Sdyż czesč nalėto nowe młode

štomiki šadžec, tam hižom nětk wurhji febi džery. Te pak nješmjedža wuske ani niske bycz, ale ščeroke a hluboke. Ščeroke dyrbja bycz, kaž wosome koto, po tajsim 2 abo 3 lóhce, a hluboke tola na poldra lóhca. Pjersčez, kotruž sy i džerow wumjetał, masč wonka ležo wostajicz, so w symje pšchemjersnje. Zow žaneje prozy nješmjesch lutowacz. Ššadowy šhtomik ženje prawje wješle njeroseže, hdyž šo jenož mata džerka ščini. Stare a thore šhtomy móžesch nětk wufopacz, mfode pščečimo sajazam a druhej šwėrinje wobarnowacz. Seli ničžo w šadowej šahrodže čžinicž njemóžesch, móžesch tola koliki pšchihotowacz, so je masč, hdyž čas šadženja pšchindže. Ššolotomu šahrodku masč pšcherycz, so šo pjersčez pščełej. Ničžo njewadži, je wjele bóle jara wužitne, hdyž nětk hnoj šobu podrhjesch. Wjedro dyrbi jara dobre bycz, jeli so w januaru džešč morčwje, hróh, ščpinat, paštinat, abo pjetersčtelku wofnycz. Ša bėrnami a bėrnjazhmi hromadami masč hladacz, so jim mjeršjenje nješčkodbži. Čhežeschli to lėto twaricz, masč kamjenje wofnycz a febi drjewo wobstaracz. W holi a we twojich kėtkach dyrbišč sapoczecz drjewo puščeczecz a to čžim sažo čžim lėpje. Wšchitko pak, to šo šamo rosemi, wot wjedra wotwišuje. Šehli pčžoat, dha kėdžbuj na šwoje kėtče, hač nješku pšchi twjerdėj symje samjersnyte. Wucžisz jim džerki, hewal šo šrešča. Maščli symne kėtče, dha je wodžewaj se štanjom abo se šłomjanymi krynčžinami a hladaj, so njeby šněh a šrešč džery šaraczik. Měj kėdžbu na myšče, so čži do kėtča nješalešu. Teho runja kėdžbuj na žokmu a šyforti a wucžer je a pak pomlecz na nje pušloty. Dyrbjatoli čžopko bycz a pčžokti lėtacz, šchtož derje njeje, dha měj kėdžbu, hejšoli sy jim prjedy jich džerki šatyšak, so bychu won a nuts mohle. Plecz febi korby abo džekaj febi šaščeziki abo šchtož je hewal k pčžokarštwu rjeba.

Šan. To je pak wjele, šchtož jedyn tu wobkėdžbowacz ma; ja pak najradščo wo ištwe šedžo pšchadu.

Pšchedž. To móžesch wječor čžinicž a tež wo dnjo, jeli so ničžo nusnišče wobstaracz nimasč. Tola pak masč w februaru čžinicž, šchtož šo prjedy njeje hodbžito. Šłajl mały rožl je najkrótšhi mėšaz, ale we nim masč najnusnišče džėko wobstaracz. Š pučžow a š přėčžizow masč š wopaczom a š mothku šněhowu wodu puščeczecz, šepje šrunacz, pščėrowy na šukach rjėdžicz a šbėhacz a nowe rycž, stare knotwiščezja

wotrncž, nowe roščžiffacz, šłb na močhowych mėštinach wottorhacz, kjefti wufopacz, drjewo puščeczecz, walčžki rubacz. Tež móžesch hnoj won wofnycz, niz pak na šmahu, ale na' a šuku na polo, jeli šuchšo, tež jon podworacz a k ječžmjenjej woracz. Ššompóštowe hromady masč róšno wofnycz a roškidacz, so, šchtož hnojne w nich je, pšches šněh a deščezik bóle do semje šo ščehnje a forjenjam k dobroczje pšchindže. W hróhži masč na to hladacz, so njeby wulka para była, ale ma čžisty powėtr šo do njeje puščeczecz, tola nješmje štótej šyma bycz. W šadowej šahrodže móžesch šněh k šhtomam čžišnycz a twjerdže šateptacz, so by šo woda wokoło nich hromadžika a hnoj, kotrhž sy tam ščinił, šhnił. Tež móžesch hnojiznu k nim lecz, tola pak jenož, hdyž je mokre wjedro. Włoch a rošpułanu škoru masč wotškrabacz a wotdrapacz, pšchetož tajki moč je ša šhtom jara nještrowy a šchłódný. Škora šhtomow dyrbi štrowa bycz, so prawje nješu. Šsuche hałofy masč wotrėšacz a te njenušne wurėšacz, pšchetož pšchewjele hałofow wobara powėtrej a šłónzu, so plody prawje njethja ani nješrawja. Matwiščezja k ščėžėpienju masč nětk łamacz a do pėšta w pinzy šthowacz, hač je njetrjebasč. Hejšoli čas hoji, móžesch sapoczecz šhtomiki šchėžėpicž. Hladaj ša bėrnjazej hromadu, so bėrny nešku ani čžopke ani šymne. Wjasaj powrještwa a tšėščne walčžki. Čhežeschli twaricz, wobstaraj febi kamjenje a drjewo; porjedž puče, wobrešaj ploty a wuporjedž je. Šehli pčžoat, dha nješabudž na kėtče kėdžbowacz a hladaj kóždy džeri ša nimi, kaž je w prjedawšchim mėšazu radžene. Kėtče wotčžinicž a pčžokly podmjetowacz, njeje k radženju, dokelž druhdy po někotrhych čžopkych dnjach šašo wótra šyma pšchindže.

Šan. Šchto dha pak ma šo w mėrzu čžinicž, hdyž w februaru teško šym hižom wobstarak.

Pšchedž. Mėrz je nalėnit a nalėtne džėko šo šapoczėnje. Koleško šo do kuczika štaji, dny šu dšėšče. Wot wjedra najbóle wotwišuje, šchto ma šo čžinicž. Seli móžno, masč hnoj, kiž sy na šmahu wofnyč, wothrabacz a dom dowješč; masč hnoj wofnyč, roškidacz a podworacz. Seli čžichi džeri, móžesch do rožki młodny džjeczel wofnyč; móžesch tež rožku a pšchėžu włóčžicz a walžowacz.

Šan. Š čžomu dha to?

Pšchedž. To šo teho dla radži čžinicž, dokelž semja pšches mjeršjenjeja a deščeziki je kėtro štwjer-

dijena. Powétre a słonzo a deszczijł tehdy niečo nje-
samóże; hdyż pał ǫo s brónu pierścierz rosdrapa, dha
wskitko to koruscłkam ł łépschemu pschindze. Wéste
je, ǫo, hdyż je ǫo pschenza naléto włóćzika, wona wjele
leńnischa rosceje a rjenischa barbu dostanje, hacj przyedy.
Psci kónzu mierzja hodzi ǫo tež nalétna pschenza a
jeźmiej sycz. Na kufach sǫbhaj pschétowny, wuwjes
pjerścierz s kómpóstownyh hromadow a hnojnizu na nje.
Ssuli kufi jara mochwowe a njechali moch nochowacz,
dha wsmi bróny, prawje wótre, a włóćz s nimi a
po tym dowjes pjerścierz a juchu na nje.

Jan. Wschaf masz ty wo kufi wulku staroscz,
wjetschu dzyli wo pola.

Pschedz. To s teho pschindze, ǫo naschi lubi
Sserbja na kufi wjele mjenje prózy waża, hacj na
pola. To woni s wjetscheho wjedzia, fak maju swoje
pola wobdzéłacz, woracz, włóćzicz, hnojicz a schere-
dzicz. To jenemu kóschł cżini, hdyż jedyn po serb-
skim kraju kłodzi, te rjenje a runje a hluboko doscz
iworane wokrjedki na polach wóhładacz — ale sctoz
kufi nastupa, dha ǫo mi sda, jako njebychu je prawje
wóhładali. A tola ǫu kufi wobtedybowanja a wóh-
ładanja najbóle, haj najprzyedy hódne a potrzebne.
Pschetoz hdzeż jana dobra plza njeje, tam tež smjeje
krawa mało mlófa, tam budze hnoj hubjeny a po taj-
kim budza płody na polach stupisze. Zene do dru-
heho pschima, teho dla starajeje ǫo wo kufi, ǫo je
prawje hnojicze a wóhładacze. Sctoz hadowu sa-
hrodu nastupa, dha wobstaraj néł we njeł, sctoz w
matym rozlu ǫo njeje hodziko wuwjescz. Po tajkim
wurczaj sctomy, wóschtrabaj sforu abo pomasaj sdonki
s kalfom, młode sctomiki schezep a hadzej. W ǫolo-
towej sahrodze wońhji ǫolotej, morchwoje, zyblu, hróh,
pschekadu. Nejeł žane mjeršnjenje, dha wsmi s hro-
mady bérny a te, kotréł s sijnjenje trjebasch, sypaj
na ǫuchi a cżisty blak na łabju abo do kólnje, ǫo
swjadnu a posypaj na nje kalfowu mufu. Tajte
bérny najlépje njeǫu a nještchorja. Maschłi pčozokti,
dha kólcze w mierzju njemotdzéwaj, pschetoż s hmo hichce
nima njeje, a dokelž hżom wjele cżermja maju, móže
ǫo jim wulka sctoda stacz. Ssuli rjane dny pschi
kónzu mészaza, mózesch je podmjetowacz. Wjeł ǫo
na ledzbu s rubjeżnimi pčozokami. Ssuli žane skabe,
wobstaraj je s mjedom.

Jan. Mierz je wschaf nalétnik, ale wém ǫo derje
dopomnicz, ǫo je hrosny doscz.

Pschedz. Wérno to je, ale tehdy njeśkómbz w
haperleji cżinicz, sctoz je czi mierz jatasał. Tola
pał haperleja burskeho muža na pola won kłwa; ǫo
wón wóra a sije. Wowś, len a jeźmiej ǫo sije.
Też ł bérnam ǫo rola pschihotuje. Ssadzej je po
móznosci sache, ale njepschekhwataj ǫo s nimi, pschetoż,
jeli ǫo wótre mjeršnjjenja pschindu, hnéwasch ǫo. Se-
sberaj kamjenje se smagi a sgrabaj ju s hrabjemi.
Kufi wostaj na pokoj, kłiba ǫo przyedy njeśhji na nje
pschtáč móhł. Zeli ǫo mózesch, pusczej wodu na nje,
tola niz, hdyż cżople kłónczo sméczi, tež niz wo dnjo
ale w nozy. Młode sctomiki hadzej, wino pschijwa-
saj. Náschadz ǫolotej, sji zyblu, morchwoje a runkizu.
Pčozoki mózesch podmjetowacz a pschi kónzu mészaza
klufacz, kłudnm a potrzebnyh dawacz, ǫo njetrabaj.
S zyła dyrbi ǫo pčozoká bóle po cżasju sctozowacz,
dzyli po protny; jeli naléczo saze, dyrbi wón ǫo
swojim skutkowanjom sctischo sapoczcz a niz po pro-
tzy jecz.

Jan. Haperleja ma wschaf husto jara njewob-
stajne wjedro, ǫo ǫo jedyn boji, to wskitko wobstaracz
a cżinicz, sctoz ty tudy prajisł.

Pschedz. Sctim rjenischa je mjeja. Tón mészaz
ǫo s niczim wjazy kómbdzic njeśmjesch. Psci spoczatku
hodzi ǫo hichce jeźmiej a wowś wońhcz. Ze tež
mejłi wowś, — nowe sijnje je ł dostaczu na kluf-
schanskim dwołje — kotrył w nowschim cżasju ǫo s
dobrym muzikom hacj do kónza mjeje sije. Psci
kónzu tuteho mészaza ǫo sapocznie runkiza a pschek-
hada a kulrepa hadzej. Wérny dyrbisł wobmjetacz a
włóćzicz, jachy a len hacj do Petronelle wońhcz. S wje-
kósczju žnéje ǫo přent dżeczł. W hadowej sahrodze
néł žane wulke dżéto njeje, kłiba ǫo ǫo sa hużanzo-
wnymi hnéśdami a sa mejłimi brutami hlada, ǫo ǫo
stónzwa. Zeli ǫuchi cżas, mózesch nowonahadzane
sctomiki pschilowacz, tola niz, ǫo na korjenje woda
pschindze ale kóhcz abo pot kóhczá wot sctomika.
Też je to wulkim sctomam jara strowe, hdyż potdra
kóhczá abo dwał kóhczéj dádoł wot sctoma na scthr-
joch rozłach wółti, kásteł ł dránitowanju ǫo nalóža,
do semje sryjesch a do nich rano a weźor wodu lijesch.
To pschi ǫuchocze jara pomha, ǫo sctomy wjele płodom
njeǫu. Nimaschli na polach žane dżéto wjazy, dha
mózesch doma wloty porjedczej, nowe huno dżéłacz,
tšechu krycz, sijnome kłbye rjedzicz, powrjestwa wjasacz,
walczi rubacz. Też mózesch pucze porjedczej, haczenia

po wyszyciu, wjeżdż puszczęcej a domoj wosny, duby
belicz a teho runja. Pczolak ma klutacz, wotkożki
wot swojich bylnych koleczow czinicz, mēd wuzhdzicz,
wōst prašowacz a pschedacz. Wōn ma pať na swoje
pčozki ledźbowacz, wošebje na nuschlakow a rubjejni-
fow a na hušanzy, kotrychž dla maja šo husczifšo
podmjetowacz. Seli šo šo tenaj bylniše koleče roja,
mōže šebi pčolak blesku wina popšhecž, pschetōž
mejsti rōj je to winoity.

Jan. Bohu budž džať; hdyž je šo meja minyła,
dha pschindze ša bura dobry čzaš.

Pschedž. Šeš pať tola prawy lēnit! Prawje
pať we tym maš, se w juniju wjele džēta njeje.
Pšchi pčozatku šo runkliza a pschēšada šadža, jeli šo
w prjedawšchēm mēšazu to nejšy ščiniť. Pšchi kōnzu,
wokoło Jana, dyrbi šo šapocječž trawa na kufach šyž
a to najbōle, hdyž wona kēžje; hdyž šo džēje čzata,
šhubi wona šwoju mōž. Tež ma šo kať wobtopo-
wacz a runkliza plēčž a wot trawy rjedzicz, niž pať
wobtopowacz. Mašchli hnojnizu, mōžesč ju na run-
klizu wosny, hejšoli je desčezit ščoť. Na pčozki
ledźbuj, dokeľž šo roja; wotkožki čziň, hdyž mašch
šylnē koleče a pašwa šo rjana polaže.

Jan. Tu wopravdže wjele burškeho džēta njeje!

Pschedž. Wjazy je jecho w juliju. Šešnowe
žnē šo dołonjeja a žitne šo šapocžnu. Pšchi tym
mašch ščezerniščezja s našymnej pizu wobšnyč, je pod-
woracz a šcherjedzicz, po tym jako ša twoje pola
to ša nusne a dobre špōšnajesč. Bōle to šo hiščeže
stanje w augustu. Tu tež hižom mašch šapocječž
młōczicz, šo by šymjo w šwojim čzašu mēť. Š
šymjenju šebi nalēpšche žito wubjer. Wošebje starať
šo wo to, šo by husczifšo nowe šymjo na twoje
pola pschinješť. Šolsteinska a pirnjanška rožka je w
tym najlēpšcha k šymjenju a jeli čžesč s tajtim
šymjenjom derje wobarnowany byčž, dha wobrocž šo
na ratarške towarštwo w twojej wołnošči, kotrež je
šobu ša tebe wobstara. Ščtož šo nēť njeje staťo,
to ma šo w septembri čžinicž. Wošebje je wotawa
domoj khowacz, ty mašch woracz, hnoj wosny a na
kōnzu šyčž. Ščtož šo dwē njedželi do Michata a
dwē njedželi po nim šyje, to šo najlēpe radži. Š
rukow ma šo pšchi špocžatku septembra wotawa dom-
khowacz a, hačž nješamjeršne, woda na nje puščežecz.
Šad, kiž je šrať, mōže šo ščezipacz a, jeli khowila,
šusčicz. Pčozky, kiž w augustu a septembri druhdy

dobru paštwu maja, nšetrjebaja žaneho wotšladanja,
šhiba šo šo na šcherščenje a rubježne pčozky ledźbuj.

Jan. Na Michata ma jedyn pētnje ledźbowacz,
— jeli tutōn džēň ranišchi abo pošnōžny wēť, dha
budže twjerda šyma, jeli čžiki desčezit, dha smēje šo
mješka šyma.

Pschedž. To šu tajke nēťajke burške prawidka
a pschistowa, — wujō, ale wščitko šteji w Božej
ružy. — Oktober abo winowz pschinježe ša bura
šajne džēťo na polach. Wēřny maja šo domkhowacz;
rožka a pschenza šo wošnyjetej; kať a runkliza šo
domoj šjerjetej, přēčžnižy šo wurhja a te kručzi, hdyž
je kōłobžij abo hrōch byť, šo podworaju, a wščitko
po mōžnošči šo k nalēčžu pschihotuje. Ščtož je šo
nēť ščiniťo, to potom šo nšetrjeba čžinicž. Šufi
nēť s mērom leža, hejšoli šu powodžene byťe, dyrbišch
wodu s nič puščežicz a ša tšī dny, hdyž njemjeršne,
je šašo powodžicz. Šad, kiž šo se ščiomow ščezipa,
ma šo na kuby abo do pinzy khowacz a, ščtož
mōžno je, šusčicz. Žito šo młōczij, kermuščny ty-
kany šo pječe, pščasne kolešto šo k pšchasty pschihot-
tuje. Tež ša pčozki šo mēr a wotpocžint hotuje,
pschetōž pašwa šastawa. Ščtabe kōtče mašch se šyln-
nymi ššenoczicz a na ščtōdnū štworišnu ledźbowacz.

Jan. Oktober je wščať tajki mēšaz, w kotrymž
ma jedyn wjele wobtedźbowacz. Štate burške pra-
widko praji: na šwjateho Šawla je kať a rēpa šraťa.
Wjele desčezikow w winowzu, wjele wēřnow w šymje.
Seli šo pšchi kōnzu oktobra desčezit džē, dha nastanje
plōdne lēto. Šdyž winowza ličeže twjerdže na ščto-
mač wiša, dha budže twjerda šyma.

Pschedž. November je kermuščny, dezember ho-
downy mēšaz. Wot njeju mōže šo hromadže rycječž;
wonaj štaj por jenajšeku bratrow. Na polach wjele
šapocječž njemōžesč. Hejšoli wjedro hōji, mōžesč je-
nicžy wščitko k nalētnemu šymej pschihotowacz. Naj-
bōle šo w brōžni kłepoze a s młōczenjōm čzaš minje.
W šadowej šahrodže pať mōžesč džēřny wurhcz, hdyž
čžesč pschichodne nalēto młode ščtomiki šadžecz, a
to hkluboke a ščērote, kať šym to hižom špomnit.
Młode ščtomiki, hdyž šo bojšch, šo mōhē je šajazy
wobkufacz, dyrbišch se ščtomu wobalecz. Ššolotowu
šahrodku mašch pscheryčž. Pčozky dyrbja šo psched
šymu wobarnowacz, pschetōž čžim čžoplifšo šedža,
čžim mjene šjedža; tola mašch hladasč, šo šofta došč
maju a šo čži nješaduscha. — Š žyła ma mudry

bur a ratať ťebi wŝchitko napifać a ťebi knihi dżer-
jeć, do kotrychż piŝche i prěnjemu wŝchitke doŝhody je
ŝwojeho hoŝpodarŝtwa a wŝchitke wudawki, kotreż ma;
i druhemu, ŝhto a kať wjele kórzow je woŝnyť, kať
wjele kop namjaŝať a domŝhowať a kať wjele kórzow
wumkóćziť, i tŝećjemu: kať wjele fórow ŝyna je dom
domjeŝť, i ŝchtwórtemu: hdy je woŝnyť, ŝnyť a. t. d.
To je kruč próży — ale jara wužitne to je! Mó-
jeće wěricz, ŝo mŝodny bur, tiż tajŝe knihi ťebi dżerzi,
i niť wjele nawuknje.

Jan. Wŝchitkomo a burŝte prawidlo pať praji:
njejeli woŝoko Wěrczina ŝucho a ćjopto, dha ŝa žyfu
ŝym doŝho ŝyna njebudze. Eŝneh, tiż na Ğan-
drija panje, rożku rani a leži na 100 dnjow; ŝuli
ŝelene hodny, dha budza běke jutry, a teho runja.

Wŝchędz. Wujo, hdyż mój tu ŝerŝkemu burej
njeŝmoj dobreje rady doŝeć a nadoŝeć wudźelikoj, dha
wo prawdze njewěm, ŝhto ťebi ludzo wot naju žadaja.
Wóh pať chżyť i wŝchemu prjódŝwaćeću ŝwoju hnadu
a ŝwoje žohnowanje dać.

5.

Wóh žohnuj.

Wilakez Wěrczin a Eŝrěbkaće Ğanŝ beŝchtať wo-
troćkať a ŝkuzěŝchtať pola bohateho bura Žaluba Ma-
thejŝa. Tón pať mějeŝche rjanu ŝadowu ŝahrodu a
kruŝchwy bechu we nej ŝrake. Bě to ŝa teju dweju
wotroćkow ŝe hroŝne ŝpytowanje. Dwojzy ŝa džen
dyrbjeŝchtať pola tych kruŝchwinow nimo, hdyż na polo
ŝo wjeŝchtať a te ŝkote ŝlódte kruŝchwiczki ŝo jimať
tať lehnje ŝe ŝhtoma ŝmējachu, jako bychu jimať pra-
jicž chżyť: pójtaj a woptajtaj. Wěrczin a Ğanŝ tu
dlěje pŝchihadować njemožěŝchtať: wonaj radu ŝlado-
waŝchtať a wobŝantnyŝchtať, pŝches plót wjeczor ŝalěŝeć
a ŝpytać, kať dha te kruŝchwiczki tola ŝlódza. Bě
runje wulka ćma a njebjo poŝhmurjene, hdyż wonaj
tu wěz wuwjeděŝchtať. Ğanŝ lěpŝche na ŝhtom, ŝo
by tŝchaŝť a Wěrczin wofta delka, ŝo by ŝběrať. Tón
pať pŝchi ŝbėranju ŝo njemožěŝche ŝdżerjeć, jeho „appetit“
bě wulki — wón kuŝaŝche a ŝpytowaŝche, kať „kruŝchwiczki
ŝlódza. Na jene dobo ŝaŝta won jeŝeć a wopraŝcho-
waŝche ŝo ŝwojeho towarŝcha, tiż na ŝhtomje ŝedzeŝche,

też lóŝchť doŝtať, woptać, hać ŝu dobre: „Ğanŝo,
maja dha kruŝchwy też nóžki?“ Ně, wotmolwi tón.
„Wu, ŝawoľa na to Wěrczin a tŝchaŝeŝche ŝo, dha
ŝym ja krotawu ŝa kruŝchwu doŝahnyť a póžrjeť. Wóh
žohnuj! rjekny Ğanŝ! —

6.

Też dwa j.

We Wuŝtronzu beŝchtať dwaj žiwaj, taj beŝchtať
ŝuŝodaj a nježenjenaj. Taj dwaj ćjeŝnaj hólzaj
mějeŝchtať kóždy rjane ŝamóženje a ŝwoju kŝežu. Wo-
baj beŝchtať pať jenaf ŝtupaj a nahrabnaj. Dobraj
towarŝchej a ŝuŝodaj pať beŝchtať a jedny druhého
huŝto wophtaŝchtať.

Jedny wjeczor bě M. ŝež Bohuměr i E. ŝež
Bohumitej na wophtanje pŝchihŝok. E. ŝež Bohumit
ŝebi myŝliŝche, ŝwojemu lubemu ŝuŝodej ćjeŝeć wopo-
taŝać a bě ŝwězu ŝaŝwěćziť. Žaťo beŝchtať kŝwilku
ŝa bliđom ŝedziťo, rjekny M. ŝež Bohuměr: Wubny
pŝcheczeľto, mi ŝo ŝda, ŝo namať ŝwěza trjeba njeje;
mój tu ŝedzimoj a ŝebi pomjedamoj a to ŝo hodzi
po ćjme ćjinitz! E. ŝež Bohumit daŝche to ŝwojemu
ŝuŝodej prawo być a haŝny ŝwězu, pŝchi ŝebi myŝlo:
wot teho móže naŝch jedny hiŝchje něŝchto nawuknyć.

Wobaj po ćjme ŝedzeŝchtať. Po kŝwili Bohumit
něŝchto ŝaŝkŝcha. Žemu ŝo ŝeŝda, jako by tón ŝe
ŝwojimať rukomaj po ŝebi ŝamny wotoľo maŝať.
ŝchtoha maŝch, wopraŝcha ŝo wón. To chzu tebi
prajicž, rjekny Bohuměr: ŝlaj, dženŝa je njeđzela a
ja ŝym ŝo te moje ŝomoczane kŝolowy wobuť, kotreż
je naŝch džen mojemu nanej ŝawoŝtajit. Ža je jenož
njeđzeliť džen noŝchu, ŝo ŝebi je njebych tať rucze
wobŝchłóđit abo ŝkónzowať. A dokeľ dha mój tudny
po ćjme ŝedzimoj, dha ŝebi te kŝolawy něťko ŝuwam,
ŝo ŝebi je njebych něťak roŝtorhať. Ğjepl tola, praji
Bohumit, něť ja wo prawdze póinaju, ŝo ty bóle
wěŝch lutować hać ja; chzu pať ćjinitz, kať ty.
Po tajtim tutaj dwaj pěťnaj hólzaj po ćjme pok
nahaj hromadze ŝedzeŝchtať.

W Budyschinje ƒo paduschi dwojzy weschaja.

udyschin bē psched nimale třista lētami jene tych najmōgnichich a najbohacichich kuzistich městow. Wono dzerżesche ƒebi wjele wojałow a wjedżesche wōjny, jako by wulke kralestwo było. Wōjnu mējachu mēščzenjo najbōle s wokolnymi semjanami a kujeżimi. Tuczj knjeża a semjenjo w tamnym czařu na ƒwojich wyřolich a wobtworjdzonych hrodach ředzachu, kaź hodlerjo w ƒwojich hneřdach. Woni tam knjeżichu, jako bychu kralojo byli a rostawowachu ƒwojim poddanam, jako bychu křęzorsku kōnu na hłomy mēli. To budżichu tamni semjenjo sa ƒmēch a hanibu dzerżeli, hdyž budżichu chynli ƒwoje pola a leżomnosce tak wobdżecacz, kaź ƒo to nētk stawa. Wōh swarnuj; ƒi by jedyn na druheho wołak, hdy by semjan wotrocźkow a dżowki ƒebi pschistajicz a s nimi mērnje hospodarstwo wjeszcz chynł, kaź ƒo to nētk ma. Doleź pał semjan tamneho czařa teź žyw bycz chynsche, dyrbjesche wōn na to myřlicz, ƒo by ƒebi potrjebnosce žiwjenja dobył. Žeřcz a piecz wōn dyrbjesche a niz jenož wōn ale jeho žny dom a jeho czeledź. Se řchpatnymi kusłami wōn s pokojom njebē. Tcho burjo a poddani pał bēchu ƒami křudzi a njemējachu ƒami, řchtož s žiwjenju řluscha, hewał budżishe wōn jim to brał, řchtož budżishe potrjebał. řchto po tajkim hēōdnemu a lacznemu semjaney a knjesej myřche wosta, hacz ƒo leńuje rořhladowacz, hdyze by nēřchto hōdneho řa řebje namakał. Na wřy to njebē ale w městach, hdyž pilni a mudri mēščzenjo ƒo wo dobre twory starachu a dobre a krasne žiwjenje njefazpivachu. Želi ƒo semjan nēřchto wot tnych dobrnych kusłow woptacz a dostacz chynsche, po kotrychž wulke požadanje mējesche, dya dyrbjesche ƒo na mēščezanřkich pschekupzow wobroczič. řzi pał bēchu w tamnym czařu runje tajzy kaź czi, kotřiz dženřa w městach wikujaj, ƒo woni mje-nuizy bjes pienes a bjes płaczenja žane twory nikomu teź žanemu semjaney niz njedachu. Pjenes pał tehdy nikomu s njebjaj do mōřchniczki njelētaču, runje kaź

dženřa niz, a wořebny knjes a semjan mējesche wřchal wot nich tak mało, kaź nēkotryžuliz we nēteřischim czařu. Tajki semjan pał ƒebi we tym radu wjedżesche. Wōn ƒo se ƒwojimi towarschemi a řuřodami řjenociž. řzi ƒwojich poddanow a wjeřnych ludži, tak derje hacz dżesche, wobronichu a na wojerřku řkuzbu nufowachu a s nimi ƒo na bohnych pschekupzow a wobdlerjow w městach dachu. Tuczj semjenjo a knjeża mērnnych pschekupzow, kotřiz po drōhach ƒwoje twory a pschekupke wēzy wjesechu, nadpadowachu a jich wurubichu. Albo woni se ƒwojimi wojałami mēřta woblehnychu a hdyž bēchu dobyli, ƒo do městow walichu a w nich rubjachu a wřchitto řobu bjerjechu, řchtož woni na ƒwojich hrodach a k krasnemu žiwjenju potrjebachu. Řōdny budze wēricz, ƒo ƒebi to mēščzenjo lubicz dacz njemōzachu. Tcho dla woni ƒebi wojałow pschistajachu a małe wōjřta ƒebi dzerżachu, ƒo bychu ƒo psched nadpadami semjanow wobarali a jich pschesežehanju napschecziwo stajili. Nady bu widżene, hdyž ƒo s zusy ch krajoj ludžo k nim pschidowachu, kotřiz sa wojerřku řkuzbu wēřtu řdu bjerjechu, runje kaź nētk w czařu mēra s zusy dżelaczeryjo do městow pschiczahnu a řa wēřtu řdu na wjele lēt dżeka pytaja. W tamnym czařu bēchu tajzy wojazy, liž s zusy do městow pschihadżachu, jara witani a ničto ƒo jich njewoprascha, swotkal řu a hdyze ƒwoju domowinu maju.

Runje psched třista lētami, wokoło lēta 1558, dżesche ƒo Budyschinej řlē. Kuziske mēřta buchu tehdy tychene wot czeřlich kralow, wot řakřlich řhurwjerchow a wōjwodow a wot miřchonskich biskopow. Te řchēcz kuziske mēřta buchu wot křęzora řerdinanda I. czeřzy řhostane. Wřchitto jich privilegije a řwobody buchu jim pschirōřschene; jich žyrkwinske samōjenje a jich wiczejne kubka jim wřate a wřchitka brōn, kotruž mējachu, jim wotewřata. Řkřęzorszy wojazy buchu tak dolho do mēřta polożeni, hacz te řhostanske, mēščezanani nakładżene pienezy ƒo njefaplaczichu. To bē řkladny czař řa semjanow. Kuziszy a czeřzy knjeża a semjenjo ƒo do tych, wot křęzora pschemōżenych městow dachu a je wurubjachu, tak wjele hacz mōzachu. řdnacze lēt ta trajesche, prjedy hacz křęzor tu řchtrafu řbēhny. řdny pał bēsche ƒwojich wojałow s městow wotwołak, mēščzenjo wřchitku mōžnu prōzu ƒebi dawachu, ƒo bychu te jim nabite rany řahojili a tu nacziņjenu řchodu řařo wuporjdzili. Dżiwacz ƒo pał njetrebamy, ƒo woni teź na to myřlachu, nad

tymi hordnymi wojęnymi semjanami ſo wjećzić a jim jich rubjeźne nadpady ſakaſać. A temu woni wjele zuſeho wojerſtego luda trjebaću, kotryż teź ſ hroma- dami ſ Pólskeje a ſ Ržeźorſkeje ł nim pſchiczeje.

Do Budyſchina bę w tutym czaſu teź węſty Bar- trom Wranizki pſchiſchol. Pólski kral Sigismund II. bę tehdy pićhes męſto puczował a ſ nim bę wón pſchi- jećak. Zako bę ſo kral dale podať, bę tu Wranizki woſtak. Wón prajeſche, ſo je pólski ſemjan a křwa- leſche ſo teho, ſo je krawoſki arzybiſkop jeho bliſki wuj. Sćhoź wjaźy wjedźić chźyſche, temu wón njeſamjeleźi, ſo je we Wilnje na lękarſtwo ſtudowať a ſo je jeho biſkop-wuj jara bohaty a ſamóžity muź, kotrehoź herba wón junu budze a ſo hiźom něł pſchi jeho czełnym žiwjenju wot njeho tať wjele pienjeſ doſtawa, hacź wón potrejeba. Bę to teź wěrnó, ſo wón pſchi ſpoczatku wjele pjenjeſ męjeſche a wjekele žiwjenje wje- dzeſche. Wón ſo po haſach w dobrej wojerſkej ſuſni roſtħadźowaſche ſpęwajo a hwiſdajo a w hoſczenkach wón pijeſche a hrajeſche. Teho dla jemu rękacu: pólski ſtudent. Póbla bę ſebi pať mjeno: loſy Bar- trom dobyť, dokeľ tam a ſem wjele loſyſtwa wo- bjendze. Mjerſaze pať to ſa njecho bę, ſo jeho pjenjeſy pſchi tajtim žiwjenju wotebjerjachu a ſo jeho móſćnicźka loźſcha a próſniſcha bjeź ſapoczinaſche. A temu te ſłote, na kotreź wón dawno czaſaſche, ſ Krawowa niħdy a naniħdy njeprſchindzechu a ſwarjeſche wón jara na ſwojeho lubeho wuja, teho ſamóžiteho arzybiſtopa, ſo tón ſo tať dokho kómdži a na jeho liſty žane wot- molwienie njeda ani žane pjenjeſy njeſzele, wo kotreź bę, kaź prajeſche, piſak. So njeby próſny byť a pať tola teź něſćto warbowak, bę wón nuſowany, ſo ſa wojala pola męſćczanſteje rady pſchiſtajeć. Tu mę- jeiſche wón wulke ſbože. Tehdy mjenujzy męjeſćtať ſemjanaj ſ Chróſta a ſ Kóttwiź ſ męſtom Budyſchinom wojuſtu haru. Męſćczenje jeju rubjeźne nadpady ſebi njechachu lubieź dacź a teho dla ſe ſwojim wo- jerſkim ludom jimaj na ſchju lęħchu a ſ nimaj ſo do bitwy daću. We jenej tajkeť bitwie bę ſo Bar- trom Wranizki jara wuſnamjenit a jeneho nahladneho radneho knjeſa, kiz Matthias Pribuſ rękaje a bę koźuchaſki pſchekupz, ſ ruki njeprſcheczelow muſzy wu- mohť. Tajkeho dobrego ſkutka dla bę ſebi Bartrom ſpodobanje męſćczanſteje rady a dźatomnoſcź ſamóži- teho pſchekupza dobyť. Wón ſo w męſće derje doſcź męjeſche, pſchetoź hdnź bę ta woźnaźnimo, jemu radni

knjeza to njekaſanſtwo, kotreź ſ noweho czerjeſche, ſa ſko njebjerjechu a jeho teho dla njeħhoſtachu. Matthias Pribuſ pať ſo pſchecziwo jemu dźatomny wopokaſa a jeho ſ pjenjeſami podpjerajeſche, ſo jemu w niźim žana niſa niebę. To ſo jemu njemaťo lubjeſche a wón czim hórje pijeſche a hrajeſche. Žadny tyħdeť ſo njeminy, ſo njebychu wulke ſłórzby dla loſeho Bartroma na męſćczanſku radu pſchiſćte, ſo bu na- pokleď wot njeje wobſanťnjene, jeho ĸhoſtać, hejſolt ſaſo něſćto wobendze, a na to ſ Budyſchina wupokaſať.

Dokho njetrajeſche ſo Bartrom ł temu dobru winu da. Za węź ſo pať tať męjeſche. Dokeľ wón wjele pienjeſ trjebaſche, bę ſebi wulki dołħ pola Ma- thiaſa Pribuſa, kotrehoź bę wot ſmjercze wumohť, nacźiniť. Dźatomnoſcze dla bę tón ſwojemu wumo- źerjeť poźeźowať a jemu wěrit, ſo krawoſki arzybiſkop ſwojemu lubemu wujeť te ſlubjene ſłote poſczele. Radny knjeſ Pribuſ bu pať tola poźeźowania a cza- kania ſtyty. A temu bę ſo jemu něſćto podako; ſćhoź jeho ſaľoſuje hrajeſche. Dwaj jeho ſkuzobnikaj, kotrajz jemu w jeho pſchekupſtwje pomħaſćtať, bęſćtať jeho wo wjele pienjeſ wujebaťoť, ſo na ſwojim ſa- moženju wulku ſćħodu męjeſche. Zako teho dla Wra- nizki ł njemu pſchindze a ſ noweho wo pjenjeſy pro- ſcheſche, roſħnęwa ſo wón na njeho a ſapowjedźi jemu jeho próſtwu, prajzy, ſo jeho do jaſtwa ĸadźieť da, jeľi ſo jemu prjedawſki dołħ w poſtajennem czaſu njeſapćaci. Naſćhemu lubemu Bartromej ſo tajka ryeť na žane waſćnje njeſpodobaſche. To teź derje doſcź wjedzeſche, ſo męſćczanſka rada ſ nim žane ſmiljenje wjaźy njeſmęje, jeľi budze wón ſwojeho dołħa dla wot Pribuſa wobſtorženy. Pſchetoź męſćczanoſta, knjeſ Wolf Mühľhof, Bartromej dobry njebę, dokeľ bę jemu ſwojeho najleſpſcheho konja ł ſaħojenju dať, kotrehoź pať bę tať njeleſpje kurirowak, ſo bę ſlaknyť. A woprawdze, wodu picź a ſuchi ĸħleť jeſcź a w jaſtwe ſedzeć, to ſo jemu teź njechajeſche. Zako bę ſo teho dla tón poſtajeny czaſ minyť, w kotrymž wón knjeſej Pribuſej bę ſlubit, te winoite pjenjeſy ſapćacizic, poda ſo wón ł njemu a proſćheſche jeho poniźnje wo to, ſo by ſ nim tola czerpenje męť a pſchiſćahaſche ſo pſchi wſćem, ſćhoź bę jemu ſwojate — a to wjele njebę — ſo ma węſte pomjeſcze wo tym, ſo jeho wuj w Krawowje jemu 200 ſłotyħ póſćlacź ĸze, ſo tute pjenjeſy hiźom na puczu do Budyſchina ſu a ſo je ſa něťotre dny męſcze doſtanye. Pribuſ

pał ɓo dla teho spomnjenego wobtranzjenja, rosnjem-
drenn, narhczecj a ſpokojicj njeda, ale pſchi tym woſta,
ſo ma Bartrom płaćicj abo ɓo do jaſtwa ɓadzicj.
To je pał tola wulka njeɓzakomnoſcj wot waſcheho
bofa, praſejſche Bartrom i Pribuſej, ſo ſcje tał nje-
ſmilny pſhecziwo mi, kiž ɓym waſ i rukom waſchich
njeſpheczelow wutorhnył! Ach, wotmolmi Pribuſ, hdy
budziſcje me tola w rukach tych ſemjanow woſtajili,
dha budzič ɓo ſa mjenje pjenjeſ wot nič wuſwobo-
džił, hač ɓym wam hižom płaćik; ja pał nimam
myſle, wam dale poſczowacj a ɓo pſcheſ waſ tu
wurubicj dacj. Wopomnicje pał tola, rjeknu Bartrom,
tał lohžy budziču waſchi njeſpheczeljo waſ ſaktoč
móhli, hdyž ja moje žiwjenje njebudzič ſaſtajil a waſ
njemumohł. To ſcje mi tyſaz króč prajili, ſawoła
Pribuſ, a hdy budziču me ſkónzowali, dha budzič hje
waſcheje čzwile ſe žiwjenja wuſchoł a njebhč dale waſchědne
wot waſ čzwilowany był; ja njebhč tu hanibu mět,
ſo bhč něſčto wo tym wujebanju ſhonil, kotrej mojej
ɓkuzobnikaj ſtaj wumjedłoj. Tutaj njebolakaj to ſakł-
žene khoſtanje doſtanjetaj; ſa tſi dny jeju dracj na
ſchibjenzu poſjnje a ja njewěm, hač by ɓwět wjele
ſhubil, hdy byſcje ɓo wy i nimaj woihjeſnyli. Oh!
ɓwojaty Bartromje! ſawoła na to Wranizky roſhněwany,
wy ſcje hruby a njeſmilny muž; njewěſcje wy, ſo
ɓym ja polſki ſemjan? wy ſcje hódnny, ſo wam něſčto
kubu ſčzinju. Ščto, rjeknu na to Pribuſ, wy čzcje
ſemjan byčj, ſtareho kundroga macje ſa nana, kurwar-
ſtu kuchałku ſa macjeł, na mēſcje čžincje, ſo i mojeho
doma pſchindžecje, herwał waſ pſcheſ mojič wotročkto
dam i njeho čžiknyčj. Ze to waſche poſlenje ɓlowo,
praſchejſche ɓo Bartom, móznje ſe ɓwojim ſerſawym
mječjom na ſemju ſaſtorkujo. Haj! to je moje poſ-
lenje ɓlowo: abo wy mi ſa tſi dny tón winojty dóh
wupłacjicje abo někoho pſchiwjedžecje, kiž ſa waſ ru-
kuje, abo ja waſ do lawſkeho tórma ɓadzicj dam,
hdžej thwile doſeč ſmējecje, ɓebi wopomnicj, ſčto i
waſchemu mērej ɓkuzi. Wo tajkim, wotmolwi Wra-
nizki ɓo ɓmējo, wy čzcje někoho mēčj, kiž ſa mnje
rukuj? tajkeho čžu wam pſchiwjeſeč a hdy bhč jeho
i ſchibjenžy waſač dyrhjał. Š tym wopuſcjeji wón
Pribuſa.

W tamnych čžawach ženje žadny prawje ſtajny mēr
ani we mēſtach ani na waſach njebē. Njeſpheczelſke
juſe wójiſta pſcheſ kraj čžahachu a dyrhjaču i nuſnej
žyrobu wot wobhđleriom wobſtarani byčj, abo džiwi
wojazy rubjaču, ſčtož ɓo jim i dobrym dacj nje-
čhaſche, a i gwaktom bjerječu, ſčtož mēčj čžyču, jeli
ſo bu jim ſapomjedžene. Teho dla ɓo huſto ſta,
ſo buču mēſččenjo ɓrjedž bēkeho dnja, hdyž w
ɓwojim mērnym džele bēču, wot bubona do brónje
wofani. Woni dyrhjaču ɓwoje jehly, hamory, ko-
warnje a ſčewſte ſtólžy wopuſcječj a ſa iſčbami
a mječžemi pſchimačj, ſo bhču ɓwoje mēſto abo ɓu-
ɓodne wſy pſchēd njeſaſanſtwom a rubjenſtwom juſnyč
wojerſkič čžrjódow ſakitali.

To ɓo tón ɓamny džen ſta, na kotrymž bē Bar-
trom Wranizki pola pſchekupža Pribuſa pobnył a jeho
dom roſnjendrenny wopuſcječjil. Wón ɓo wot tam
do hoſceženja i ſkotemu jehnjecju, hdžej wón ɓwoju
hoſpodu mējeſche, poda. Tola pał tež tudny žane wulle
wjeſele na njeho nječakataſche. Pſčetož hoſceženjał jeho
čžbdžicjki džen pominaſche, ſo by jemu płaćik, ſčtož
je winojty a hrožejſche jemu, ſo jeho i hoſceženja wu-
poſaſa, hejſoli w bližkič dnjach te dawno dočžakane
pjenjeſ i Kračowa njeſpſchindu, i kotrymž wón tež tudny
bē troſčtowacj ſpytał. Wranizki pał jara derje wje-
džejſche, ſo i Kračowa ženje žadny kroſchil njeſpſchindže
— pſčetož ta pomjeſeč wo aržybiskopa — bē ɓaſnizka,
kotruž bē ɓebi wumnyſkil, a hoła žža. Teho roſom
jemu teho dla praji, ſo i nim hubjenje doſeč ſteji, doſeč
ani knjeſ Pribuſ ani hoſceženjał dale wjazy jemu poſ-
czowacj nječakataj a ſo wón abo ɓo do jaſtwa čžiknyčj

baćz abo stradzju f męsta cęknyćz dyrbi, a to prjedy haćz ęo tęi dny minu.

We tym ęo wón po hańach kłodźo ęebi to wščitko pšchemyńli, sańkyńki wón na dobo wulke wotanje luda. Wę to hara wjebnyńch ludźi f Czjchónz, f Lu-
bońowa, f Wjeltowa, f Czjmerjiz a f Rhelna, kotńiz ęo f wulkimi czjńódamy po garbarńkej hańy pšches wrota nuts czjńchczachu. Wranizki khwatańche jim na-
pšcheczjmo a űhony, ęo ęu ęo zuńy njepšcheczjńy ęjńni na męrne wńy dali a ęo tam rubja a pala a wšcho wupusćjeja a ęo ęa krótki czap do męsta pšchjńdu. Ğnyńdom ęo f hrodny Ortenburga bubony ęńyńchczę dachu, kotreń męńchczjanow pod brón wotachu. Wra-
nizki, kiz ęwoje jene a ęwoje wšcho pšchęzo pšchi ęebi męjęńche, mjenujzy ęwój stary űersawyń mjecń, pšchisanńny ęo Ğnyńdom czjńódzjczjzy wojakow, kotńiz garbarńke wrota wobńadźjchu. Wón ęo nadźjjeńche, ęo f teje węzyń blęńki ropot nastanje a ęo budżetaj ęjes tym jęho węriczelej, Ğńes Ğridus a Ğończjnzar Ğubny dżerzecz.

Krótki czap po tym, jako bęchu gabarńke wrota űantnjene a wobńadźene, pšchjńcha tam wojerńki het-
man a żadańche ęebi we mjenje ęwojęho Ğńjęsa, brunswjńkńęho wójwody, ęo by jemu a jęho na 1000 Ğłowow Ğylnemu wojńku pšcheczah pšches męsto wot-
pusćchjzjny był. Brunswjńkńi wójwoda bę mjenujzy ęa ęwoje pńjęńy tejtó mužow nahromadźjczę dał, ęo by jich do wójny pšcheczjmo Turfam pńńkał. Wony dyrbjachu ęo f tymi czjńódamy űjenoczjczę, kotreń pola Ljpska stejachu a kotreń kńurwjerch August űakńki kńę-
żorej Ğerbinandęj I. pńńkał czjńyńche.

Luczj 1000 ęjńni bęchu f delńeję Łuzjzy pšchjńchędńki ęo do wńow bljńto Wudńyńchjna waljli a wot njch zy-
robu a wšchelle druńe żadali. Wjęńni wobyńdłjczj pał bęchu ęe ęwojym űtotom a f wšchęmy ęwojymy najlęńpšchjmy węzamy do męsta częłali a pńońchachu tudy wo pomoz a űakitanje. Węńchczjanńka rada, Ğdyń wona wo tym űhony, postaj Ğnyńdom ęwojych 200 tńęłzow a 800 wobrónjnyńch męńchczjanow na hrodźe a po hańach, a jako bę ęo to űtańo, jednańche wona f tym brunswjńkńim Ğetmanom, kiz pšchi garbarńkńi wrotach częłakęche. ę tym buńny woni pšches jene, ęo Ğżędzę jęho wojakow pšcheczah pšches męsto wotpusćchjczjczę, ęo pał dyrbję woni, Ğdyń ęu pńńńędali, męsto ęańo wot-
pusćchjczjczę a na wńach nozowacz. To wščitko ęo teń űta, kań bu wuczjnjene, a jęnoń nękotńi wńyńki ęjńni wotstachu wo męńczj a dostachu ęe ęwojymy ęńuzobńikamy kńwartjry.

Wranizki, kiz bę ęńyńchak, ęo ta węń, na kotruzj ęwojy zykń nadźjju bę űajk, na męrne wawńjny wot-
bęńi, dżęńche rosmjersany pšchęd wjeczjorom do ęwojęho Ğończjnzę. Do teje űtwicńki pał, wo kotreń wón haćz dotal bę byńk, bę Ğończjnzar nękotryńch f teńo zuńęho wójńka pńońk, dońęł ęńyńchak czj f dobrymy pńjęńamy pńaczachu, Ğńję Wartrom pał jęnoń f lutyńi dobrymy lubjnjemy. Czjńyńche tam nozowacz brunswjńkńi űchall-
mjńchtr ęe ęwojym ęńuzobńikom. Wranizki, jako wón to ęńyńchęńche, rońńńęwa ęo pšches męru, wutorńny ęwój mjecń f nońnjow a poda ęo, Ğdyń bę prjedy Ğończjnzarja, kiz jemu wobaracz czjńyńche, na boł űtorczjł, na pucz, ęo by tyńch zuńyńch Ğończjnzow f kńawńymy pu-
łamy ęe ęwojęje űtwicńki wuhnał. Ğyń pał k durjamy űtupi a ęwojęho njepšchęczęla wuhłada, na kotreńoń wón ęo męńjęńche, wotstę wón nastrońżany űtejo a tyńny ęwoj mjecń do nońnjow. Wranizki Wartromje, ty jow? űawóka tón űchallmjńchtr, jako jęho wuhłada. Ğaj! ja to ęym, wotmołwi tón, jemu rufu űtęńo. ęcho dńa ty jow czjńjńch? kał ęy jow pšchjńchak, űcho ty f twojym mjecńom czjńyńche? pńańchęńche ęo tón zuńy Ğńję. To Ğzy tebi Ğnyńdom wupowjedacz, wot-
mołwi Wartrom, ale prjedy dyrbję nęńchę mońchę męcz, pšchętoń jęńył ęo k dżęńnam pšchjłępł a je kał ęuchj kań pńń w pusćjńjny Sahara — ja ęa zyń dżęń njz kapki woptak njęńym. Po kńwilyń ęędzęńchaj wobaj ęa bljńdom, na kotreń bę Ğończjnzar po pńończ-
nończj űchallmjńchtra nękotre blęńki wina a nęńchę jędzę űajk. Wranizki pał, Ğdyń bę tu ęo wólchewł a ęwój ęuchj jęńył trochu namoczjł, űapoczę pńowjedacz wo wšchęm, űchoń bę ęo f njm podakó wot teńo częńę ęem, jako ęo wobaj bęńchaj wo lęńwoje kńala Sigjmundę wo Pólńkej űęłakoj. ęsamo wot ęęję ęo wę, ęo wón njęńabu tu wulku pńjęńęńnu nufu wot-
pńacz, wo kotreń tu wo Wudńyńchjńjny teńjęńche, a wo tym pšchęczęńchjny ęwojych węriczjelow, kań wo tym rńczjczę, ęo ma ęa tńi dny ęwój dońy űapńaczjczę abo ęo do jęńtwa űadźjczę dacz. ęk! wobńanńny wón ęwojy rńczj, Ğdy by mój wńyńozny częńczjny wuj, arzybłńop kńawńkńi to wjębzjł, kał űłę ęo mj tudy dżę, tón njńdy njęby pšchjdał, ęo tajkń űrudny kńoń wosńmu.

Pńńkuchaj, Wartromje, rjęńnu tón űchallmjńchtr; ja ęym teńję, to budźę nęńko njmale dńę lęczę, űęńak, ęo ty wjęle pńjęńę męjęńche; ty ęy dońroczjńwa duńcha, a ęy teńdy ęwojym dobrym pšchęczęlam a towarńcham kań teń mj Ğusto f nufy wupomńak; to wščitko jara

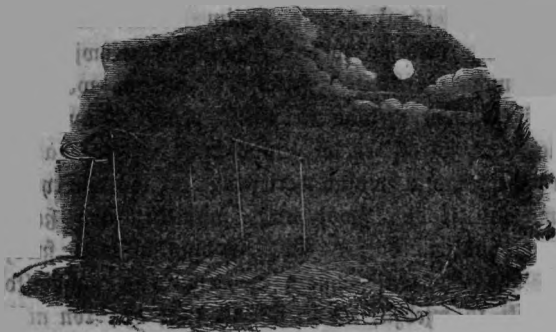
derje wëm a šym tebi sa to dzakomny, ale wot teho twojeho biskopskeho wuja w Krakowje njeryč mi dale wjazy; to šu lute blady a kžë a wësch šam derje dosč, so s Krakowa ženje žadny čerwjeny pjenješt njedostanješ, teho dla wo tym žane štowelčo wjazy njepraj! Za pač čžu tebi dobru radu dač, bratsko, čze tola s tuteho hnešda, hžez čzi tajš strasčne pašle laku; njeh šo twoji wëricželso staraja, hžde šwoje pjenješ dostanu; štup k nam do brunswilškeho wójška. Žutšje pščinđu s Lubija konje, kotrež mam ja do Lipska domješ; pój so mnu a wojuj šobu pščečimo Turkam; ja čžu tebi dobreho konja dač a mōžješ dobre mjeno, wyšofu čješč a wjele pjenješ w zusbje dobyč, hjes tym so tudy ležo ničžo nimasč, kžiba lutu nusu a hanibu. Tu masč rulu na to, sawola Bartrom, šo šobu du, hač runje šo mi pravje lubiež njeha, šo dyrbjač s Turkami něšto čzinitž mēč, pšče-tož čzi wščač žane wino njertja; priedy pač, hač ja tuto měšto wopuščežu, dyrbju tutemu radnemu trješej Pribusej něšto klubu šezinitž a jemu dopomujeze na šwojeho wumōžerja sawostajez.

Zato bē hoščenžat hiščeze karanžë wina na blido šajit a šam šo do loža podak, šedžičtaj taj dwaj hač do pónožy w šwojej štwë a škladowasčtaj radu; tak by Wranizki šwoje poženje šchibastwo pščečimo šwojimaj wëricželomaj na najšebnišče wasčnje mōht wuwiešči.

Po wuprajenu mēščežanske rady jako šudnišče wščasnošče dyrbješčtaj šo wobaj dla tuteho padučštwia se šmjertnej ščtrafu khostač a šo na šchibjenžu poj-šnyč. Tajki šud mēšče šo po šakonju a po tehdomnišchim wasčnju dopoldnja hač do 12 hodžinow wuwješč. Dokelž pač bē w tu kžiwlu njewēšte, hač šo s nowa zuse wójška do města njewala, dha bu sa tón kroč wobsantnjene, šo mataj šo taj padučaj popoldnju wobješnyč. Tak šo tež šta. Na druhi džen, jako bēču brunswilžy wojazy měšto wopuščežili, bu tón šud nad tymaj padučomaj wuwjedženy. Po-poldnju w 5 hodžinach Pribusew kžiwjedžer a jeho potkadnik na šchibenzy pšched lawstimi wrotami wišasčtaj. Tón džen pač, na kotrymž šo to poda, bē 15. džen novembra, a bē hrošny wëšfiožty džen a hižom wokolo 1/26 hodžinow bē wutka čzma.

Wranizki bē šo do teho čzaša derje mēk. Wón bē wot šwojeho dobreho pščečzela, teho brunswilškeho ščtallmiščtra, něšto pjenješ dostak a sa to, šo bē do teho zuseho wójška štupik a šo tam pšchistajik, ščwarny šawdawš brak. Po tajkim walesče šo wón s jeneho hoščenža do drugeho, piješče a hrješče po tym, jako šo jemu škladnošez ščiczi. Wón pač schibastwo s myšlow njepuščeži, kotrež čžyšče hiščeže wuwješč, priedy hač by s města čzetnyč. Šo šwojim dobrym pščečelom bē wón wščitko derje wotryžak a tón bē jemu šwojeho škušobnika k pomozny wostajik. Wón bē šlubik, šo čze po došonjany w šutku we Šodžiju, hžez budže ščtallmiščtr na njeho čzafazč, nasajtra šo nutsnamafazč.

Bartrom bē šo na tym dnju, hžez buščtaj taj padučaj wobješnenaj, wječor wokolo 5 hodžinow do kžëze a do dwora Pribuseweho na garbarskej hažy podak, hžez wščitke durje derje dosč šnajesče. Dokelž tu ničto doma njebē, pšchetož kžes Pribus bē šo se šwojimi domjazymi pšched měšto šobu won podak, šo by pšči wëščenju teju dweju ščstnikow pšchšladowak, wotežini wón šebi nekajšë dūrežti, kotrež do šahwodny džěču. Na to poda šo s tym wojakom, kotrehož jomu ščtallmiščtr bē k pomozny dač, na šnatyč šččežefach k schibenzy pšched lawstimi wrotami. To měšto bē hižom wot ludži wopuščežene a taj dwaj ščstnikaj tam wišasčtaj, a hrošny wëtt, kiž tam wujesče, jeju jow a tam iščafesče. Žako Bartrom a jeho towaršč šo k temu měštu bližesčtaj, jeju hroša a štrach nad-pany. Tokšte uróčzele njebjó pokrýmachu a jenož tam

Wny šmy priedy na to špomnili, šo bē rādny kžes Pribus wot dweju škušobnikow, kotrežuz ja pomoznikow w šwojim pščelubštwje mēšče, wo wjele pjenješ wobtranjeny a wujebany. Wëščtaj to jeho buščaltak abo kžiwjedžer a jeho potkadnik (šakširak).

a sem mëščakl s nič kufasche, jako by jeju warnowal; wëtr wujesche a hwiśdasche, jako by smjertny khërlusck spëmacz chyzł. Tola pak Bartrom se saka blëschku wuczeje, so by s njeje troscht a krobkosecz czerpak, a na to wón po schibenzy horje lësyfche, kaž kôczka, so by teho knihiwjedzerja, kotrehož wón na tym, so bë jara fuchci cłlowjel, serna, s nožom wotrësnyt. Na to wón jeho temu wojakej na ramjo položil a tón jeho nješesche, jako by kôrz muči byl. Wobaj so pod pschitryczom wječzora dale wleczešchtaj, hačł k sadnim durczkam Pribusoweje sahrôdy pschindzeschtaj. Som wonaj sastaschtaj a Bartrom pschifasa swojemu towarškej, so dyrbi na njeho cjakacz. Wón sam pak pschimny teho wotrësnjeného cłloweka a položil sebi jeho ruzny woko schije, so by jeho lëpe njesčł môhk. Pomaklu kracješche wón po sahrôdže do dwora. Czischina bë wschudzom kôlo wokôlo, jenož wëtsil hwiśdasche a pšytł w nëskajim fušôdnym dwoyje hrosnje wujesche. Bartrom, hačł runje hewal žadny bojasny cłlowjel njebë, so tšchafesche, jako by jemu syma byko a tšchepotasche na wšchëch stawach. Teho dla khwatasche wón, so by do dwora a s dwora do khëže pschischoł, hdžëž k khlamowym durjam teho knihiwjedzerja položicž sebi bë wotmnyšil. Ale hlaj! na jene dobo cžuje wón, so ruka wojbješnjeného so jeho dotka a so jeho dzerži. Krej w žitach so jemu staji, wutroba we nim pułoze a postrožany chje wón to morme brëmjo se schije cžisnycz. Ale wo prawdze! ruzny teho mormeho jeho schiju tak mőznie pschimajtej a jeho tak twjerdže dzeržitej, so so boji, so jeho sadaji. Tež sđasche so jemu, jako by tón mormy sapoččal dychacz. Teho dla wón wšchitke swoje mozy napinajo teho mormeho s wulkim ropotom na semju cžisny a so wobroczi, so by cžeknt. Ale tu so jemu jeho wulki mjecz bjes nohomaj sashmata, so wón sam panje a k temu wojbješnjenemu na semju k leženju pschindže. Som ležo wón s nowa cžuje, so w tym mormym so žiwjenje počžina hibacz, so tón s rukomaj sa nim hraba a so jeho twjerdže dzeržecz pyta. Pšchi tym šlyšchi wón, so ludžo w hornych stwach teho ropota dla sapočžinaja hromadu bëžecz a s lampami a šwëžami po sšhodže do khëže dele pschincž. Nëtk dha shrabny so Bartrom a škôči s khëže do dwora. Nastrôžany, kaž wón je, moli so pak tudy a dofelž k sahrôdnym durczkam njetrechi, škôči do nëskajse kólnje, kotraž je wotczinjena, so by so sšhowal; sebi mššlo, so

so jemu podšišcho nësk radži, s tuteje džëry wulëscž.

Bjes tym bëchu so wšchitzy w khëži nutsła k temu mëstu pschibližili, na kotrymž tón mormy ležesche. Radny knjes Pribus so sam po sšhodže dele poba, bjes tym so jemu dwaj šlužobnikaj s lampami šwëcžeschtaj — a wuhlada na jene dobo šwojeho wojbješnjeného knihiwjedzerja psched šobu na šolenomaj klecjo. Pšchetož tón bë wopravdže sašo k žiwjenju wotuczil a njewjedžische sebi tudy žaneje druheje rady, hačł na šwoje šolena panycz a wo hnadu a wôdaczje prošycz.

„Wšchitke dobre duchi khwala Boha teho knjesa!“ šawôka šmecz nastrôžany knjes Pribus, hdžž tudy k šwojimaj nohomaj cłlowjeka wuhlada, kotrehož bë se šwojimaj woczomaj hodžinu prijedy na schibenzy wojbješnjeného wišajô widžal.

Šamen, wotmolwi tón wožiwjeny a štyknywšchi ruzny šbëhny wón jej k swojemu prijedawšchemu knjesej, jako by wo wôdaczje prošycz chyzł.

Jako pak to taj šlužobnikaj, kotraž bëšchtaj swojemu knjesej po sšhodže šwëczikoj, widžitaj a šlyšchitaj, so tón mormy wo prawdze ryczji, cžisnjetaj wonaj šwoje lampy wot so a cžeknjetaj s khëže na hašu a sa nimaj wšchitzy cži druhy cšladnizy bëža a wôkaja štyšnje po pomozy. Knjes Pribus sam wufkôči s blëdnym woblecžom na hašu a cžini, jako by traschne šcherjenje wot so wotwobaracz chyzł.

Šo khwili šhromadži so wulka cžrjôda ludži, kotšž šu na wôkanje tych šlužobnikow a cšladnikow se šwojich mërnych khëžow wufkôčili. Cži najthroblišchi wot nič cžisčezja so se šwëžami do khëže. A hlaj! tu leži tón wôhi wojbješnjeny dyrkotajo psched symu a bojosče dla a tyša šwojej ruzny tym pschitomnym napscheczimo. Šdžž pak so wšchitzy bëchu pšchëšwëdcžili, so tu žane šcherjenje njeje, pošbëže knjes Pribus s khrobkosežu šwôj kôšš, wôkajo: tak dha wy jow pschindžeczje, bjesbôžny cłloweczje?

Ša to njewëm, wotmolwi pšakajo tón knihiwjedžej, mi je jako bychł s cžëžkeho šona wotuczil.

Šchtô dha je waš se schibenzy wotrësal a sem donješł? prašchesche so Pribus dale, štejesche pak bojosče dla hišchëže khëtro daloko wot njeho. Tež wo tym ja njewëm, wotmolwi štonajo tón knihiwjedžej, ale ja prošchu, wostajczje mi moje žiwjenje a njepôišchëže mje sašo na schibenžu!

Njeje wërno, rjeknu knjes Pribus, so byszczje mie sažo móhli wobkranycz?!

Oh, smilczje so jenož nade mnu, woła tón, wostajczje mi moje hubjene žiwjenje, ja ženje wjazy ničžo skeho wobencž nochzu.

To so nihdy njeztanje, praji na jene dobo mészczjanosta Wolf Mühlhof, kiz bč so f cžriödu radnych služobnikow a wojakow na pučz podał, jako bč wot hary šlyščał, kotraž bč na garbarškej hašy pola Pribusoweje łhěže nastala; to so nihdy stacz njemóže, šubniška wšchnoscž je wam žiwjenje wotprajika a šchož wšchnoscž praji, to dyrbi wërne byčž a wostaczž; wy scže f šhibjenžy wotšubdženy a njecz scže so tež na nčkajše wasčnje f njeje wumóhli, dha macze so tam jutšje w prawym cžaku tola sažo pojšnyčž; pšchetož wšchnoscž so njeda sa šmčš mčž. Šwjasačje jeho a cžiscže jeho do jastwa, pšchikasa napošled knjes mészczjanosta.

Ničtš tych pšchitomnych so nješchróbli škowczko na to prajicz, hačž bč jim runje teho wboheho cžlowjeka žel. Radni služobnižy cžinjachu, kaž jim bč pšchikafane, a wotwojedžechu jeho.

Jako bč so lud trochu rošbčžal a mčr na hašy nastal, so Pribusowi služobnižy po dworje rošhladowachu a sa tym pšchindžechu, so šu sašrodne durje wotcžinjene. Woni po tajškim dale pytažu a hlaj! lubeho Bartroma w kólni namataču. Š wulškim hawowanjom dadža so woni na njeho a, hačž runje so wón po móžnosčzi wobarašče, pšchemožiču jeho a šwjasaču jemu ruzh. Wy jow, sawoła knjes Pribus, kiz na to haru pšchibčžu, wy jow Wranizki? a to kaž rubježnit? Ohol to scže wy byli, kiz scže teho wobješnjeneho se šchibjenžy šem pšchinješli?

Ščto to praji, rjeknu Bartrom, so próžujo, so by te wjedrome šwjaski f rukow šunył.

Ničtš druhi to njeje byl hačž jenicžy wy — woła Pribus, ščto dha byszczje hewal hišczje wječžor pošdže tu w mojim dworje a w mojej kólni cžyžli.

Ščto šym tu cžyžł a pytal, cžezczje wjedžicz; rjeknu Bartrom; to cžžu wam prajicz; ja cžyžh šebi hišczje juntrócž dom teho lubeho knjesa wobhladacz, kotrehož šym f rukow rubježnikow wumóhł a kiz so mi sa to f tym podžakuje, so mi ruzh šwjasačž da. Wotšwjasačje mi te šwjaski, sawoła wón, rošnjemdrjeny na tych wotrocžkow hladažo! abo ja waš sabiju, jeli so so mojeho mječža dčtknyčž móžu.

Toň krócž dyrbicze šebi to lubicz dacž, praji Pribus so šmčžo, pšchetož wy scže se šchibjenžy rubli, ščtož rapakał škusča, a teho dla waš do jastwa tynjenu, so byszczje to sašlužene kšofstanje dostali.

Wy žane prawo nade mnu nimaczje, reješče Bartrom hnčwny, ja šym wot dženka wojał brunšwifšleho wójwodny, teho dla dyrbicze mie pušczicz! To wšchitto ničžo njepomha, wotmolwi Pribus; wy scže so do wčžow tylali, kotrež waš ničžo njeztaraja; wšchnoscž njecz waš kšofsta, wona so njeda sa šmčš mčž.

Na to bu Wranizki wotwojedženy a do jastwa w lawškim tčrmje cžišnjenu.

Nasajtra rano w 8 hodžinach dčeržesche mészczjanšta rada wulku šhromadžšnu. Žednane bu wo tym praščenju, hačž dyrbi so tón wobješnjenu f nowa wčšczčž abo hačž dyrbi so jemu šmjertna ščtrafa spuščicz. Wčchu nčkoti šmilni radni knježa, kotšiz so sa to wuprajiču, so ma so temu cžlowjeki ta ščtrafa spuščicz, ale wjetščina wosta pšchi tym, so, ščtož wšchnoscž je wušudžika, je wušudžene a so by so, hdy by so tudy hnada a šminoscž stala, bojoscž pšched šudom w ludžoch šhubika. Teho dla bu tón wbohi knižiwjedžer druhi ras na šchibenžy wobwčšchenu.

Jako bč so to štalo, bu Wranizki pšched radu wjedženy a tudy wón so wušna: so je Pribusej šlubik nčkoho pšchiwješčž, kiz ma sa njeho rukowacz, dyrbjal wón tež tajšeho šebi se šchibjenžy wšacz a so je tajke šlubjenje derje dčeržal. Pšchi tym žadasche šebi kšróble, so dyrbja jeho pušczicz, dokelž we wojerškej službje brunšwifšleho wójwodny šteji a mčšto wušczicz cže!

Pš dčškim wuradženu wobšantny rada: Bartrom Wranizki ma so šwojich njekafantwow dla do šuda saščpundowacz, do delnojokuziškeje hole domješčž a so tam pušczicz f tym napominanjom, so njekšnje so

jenje wjazny w Budyšinje polašacy, pschi smjertnym khostanju jeli so so to stanje.

Zako bu tuto wusfudjenje měšćcjansteje rady tym brunswiſkim wyšchim, kotřiž wonka města ležachu, snate, prośachu czi wo to, so by so Wranizki niž do delnjokuzišteje ale do draždzansteje hole smět dowjeſć. Tuta próſtwa bu jim dowolena.

A wulkemu wjeſelu zykheho města bu na druhi džen Bartrom do wulkeho winoweho ſuda tynjeny a do njeho ſaſchpundowany, tola bu mała džerka woſtajena, ſ kotrejez by móht powětr ſrěbacz. Na to bu ſud na wós položen a jako pohoncz wjeſele praſkajo ſ nim ſ lawſkich wrotow won jědžeſche, ſběhaſche ſo ſ hoſceſzena k ſkotemu jehnjeczu mała czjrdžiczkſka brunswiſkich jěſnych, kotřiž ſo pod namjedowanjom ſchallmiſchtra a pod ſyntami ſwojich trompetarjom na pucz do Draždzan podachu.

Hač je ſo w draždzanſkej holi Wranizki k nim pschidwal a hač je ſ nimi pschecziwo Turkam wojował, wo tym stara budyſka kronika niczo njewě, ale to jenož je wěſte a wěrne, ſo je ſo wot tuteho czaſa po zykłej Kuzizy to pschikłowo roſſchěriko: w Budyšinje ſo paduſchi dwójny wěſcheja.

8.

Wóh ſo njeda ſa ſměch měcz.

Wě to ſandžene Wože ſpicze, ſo w jenej wſy w delnej Kuzicy kžěkar psched ſwojej kžězu pod jenej brěſu ſedžeſche a khoſchczichcza wjaſaſche. Wón to kžěbu njedzela a kžěby ſwjatny džen czinjěſche a tfeču kaſnju njedzerjeſche. Zako nětko po ſtarym waſchnju tež poſlenje Wože ſpicze ſwoje khoſchcza wjaſaſche, počza ſo bñhſtacz a hrimacž. Njemjedro ſtupaſche pschezo wyſche a hižom počzachu ſylne křepki na ſemju padacz; tón khoſchcžer nochzſche pał ſmoſnycz a ſtupi teho dla na khwilku do jſtwy. Wědom bē wón nuts, dha ſo ſablyſny a njewjedro dhyri runje do teho města pod tej brěſu, hđžez bēſche wón ſedžal. Zena kofoſch, kotraž pod tej brěſu kłodžeſche, bu ſaražena. Tón kžěkar pał, kotrehož bē Wóh luby, knjes tał wótzowſzy ſwarnował, je wot teho czaſa ſlubif, ſo na žanyh ſwjedzenju nochze wjazny khoſchcza wjaſacž, ale ſo

chze wjele bóle Woži džen ſwjecžicz, Wože ſłowo a předo-
wanje rady křyſchecž a wuknycz. Wóh pomhaj jemu!

9.

Wjele pomha wjele.

Dochtorez knjes w M. bu jedyn džen k jonje wołany, kotraž na wulke hłowu bolenje ſkoržeſche. Ach, knjes dochtoro, praji wona, ja mam tajke bolofcže we hłowje, ſo ſebi žaneje rady njewěm a budu drje na to wumrjecz dyrbjecž. Niczo mi njepomha! Wěžera mi ſuſhodžina kaſaſche, ſo dyrbju ſebi křały kał na hłowu kkaſcz; ja ſym to czinila, ale pomhało mi njeje. To ja derje wěrju, prajeſche knjes křar, ſo to njele pomhačž móhlo, wy ſeže to najnuſniſche pschi tym ſabyła. Dha wy to tež ſa jara dobre ſpóſnaječze? praſcheſche ſo ta žona; praječje mi pał tola, ſchto ſym ſabyła? Wó, wy budžicžcže křałemu kałej pječženu kołbaſtu pschipołozicž dyrbjaja; pschetož křały kał a pječžena kołbaſta w hromadu křuſchatej! —

10

Šchto mēr dawa? wjeſele.

Šchto dha wójna? křejpschelecze.

Kajta žakofna je to němſta wójna byla, kotraž je ſo koſſche lěto wjedla, to naſ ſlědowazy podawł wuczi, kotryž němſte nowiny njedawno powjedachu. W lazarecže, kotryž bu w Langenſalzy ſakoženy, ſtejeſchtej dwě khorej kžězi, jene pódla druheho. Na jentym ležeſche hannoverſki wojał a bėdžeſche ſo ſe ſmjerczu, na druhim pał pruſki wojał, kž bē cžěžzy ranjeny. Luby bratsje, proſcheſche tón pruſki ſwojeho hannoverſkeho towarſcha, ja ſym jo wo prawdže zyle njerady czinik, ty pał je hinał njeiſy chžyl; hđž ty wumrjecž dyrbiſch, dha budže mi to we najhłubſchej wutrobje žel. Dhl na tu ſtu kulku, móžeſch ty mi wodacz? Tón mřějazy pał ſkiczi jemu ruku bjes tym, ſo ſo jemu wulki ſtimf krwě ſ huby lijeſche. Praj wutrobne Wože mje mojej lubej, lubej jonje a mojim lubyh džěczatkam — ſtonaſche wón a ſpuſchczi ſwojeho ducha! — — Kameradže — bēſche tón pruſki wojał han-
noverſtemu pschidwołal, hđž na bitwiſchcžu pschi nad-

padže jedyn ua druheho béschtaj trjehkioj, kameradže — poddaj šo — t čzomu dyrbjaloj šo moricz, dofelž dha tola němšfaj bratraj šmoj! Poddacž? bē hanner-
verski wojaš prajit — poddacž! nē! to šo ja nješmēm — wsmi schtož mam — moje pjenješy, moju mōščen — ale hlaj! mojemu kralej šym šwērnoščēž šlubit a a tōn šlub dyrbju džeržecž. Na to rubny wōn do njeho. Pruski paš tsēli. Wobaj padžeschtaj. W la-
zarecže šo sašo sesnašchtaj, dofelž jeju toži, jene pōdla druheho štejeschtaj, a tu buschtaj dobraj pscheczelej. Hannoverški dyrbische wumrjecž, pruski paš hluboko sru-
dženy njehašče šo wot mormeho čžēla šwojeho ka-
merada džēlicž datž. Ach! žalostješče wōn, ja wschat budu wustrowjeny, ale moje šwēdomnje mi časž žiwjenja žaneho mēra njewostaji, šo šym tu čžlowjeka mordowal, kiž bē po prawym mōj bratr. Ale to ja praju! jeli šo bhachu mje sašo do tajše wōjny wješēž chžyli, je šo njedam wješēž, njeh s teho nastanje, ištož chže. Wōn džeržesche ružny psched šwoje woblecžo a pša-
šasche žakōpnje.

11.

Raf jedyn s lužicžki do morja pschindže.

Ani w čžaša wōjny ani w čžašu mēra je to čžlowješkej strome a wužitne, hdnž wjele samōženja ma. Tajku starosēž šu paš ludžo w prjedawšchich wōjnštach čžašach a runje tež w saūdženej wōjnje mēli dla šwo-
jich čžašnųch kubkow. We wschēch kutach šu woni khowali, wo čžož šu šo bojeli, šo mōhli jo šhubicz. Do semje šu sahrjebali pjenješy a lichinje, do wjelbow a do pinzow šu kladli šwoje wēžy a šu je potom samurjowali! To je šo nētko stalo wot naš, kaž šu to prjedy naški wōgojo čžinili psched pošt sta lētami. Šchtō dha by šebi to rad šwoje kubka a wēžy psches zušųch wojašow rubicz daš! Runje taž tež w mērnyh čžašu šo našoni, jo bohastwo t šbožu njethje, ale šo je tōn husto šbožorny, kiž wo šwoje pjenješy pschindže, a jo druhdy čžlowješkej je strome, hdnž khubdy wostanje. Wōh luby knjes thųš šwojich džiwne puče wjedže, prjedy hačž ičh na morjo šboža puščežki.

Taž rycžesche mōj kmōtr Matej Wjehelst, kiž

bē mudra głowa a našonjeny mužik, jako bēch pola njeho na kermuški, a powjedasche šlēdowazny podawł.

W Nēmzach bē, hdnž bēch hiščēže młodny, bohaty wudowž žiwny, kiž wulke samoženje wobšedžesche a s nim lešnje lichomnjesche. Wōn po šmjercži šwojeje man-
dželsteje, s kotrejž žane džēči njebē mēł, s wudowžom wosta. Tōn šamy hewal nitoho njemēšesche, khiba jeničžkeho bratra, kiž bē bjes samoženja, ale dobre žiwjenje lubowasche. Džēlacž a šo prōžowacž, to šo tutemu njelubjesche. Šchtō dha je mi trjeba, džēlacž a lutowacž, praji tōn; mōj jeničški luby šynt, Ernsteł, herbuje wschat tola žyke samōženje mojeho bratra a nješmēje po tajkim žanu nufu. Ernsteł wschat bē tež hordny a lohžny šmyšleny pachokł a hdnž nēščto do-
breho jēdžišče, dha chžyšče tež t temu nēščto dobreho picž. Wōn bē to wot šwojeho nana nawuknył a thšaz krōcz šlyšchal, šo jemu junu bohate herbštwō pschipanje. Wuknył bē pschekupštwō a pschi tym wje-
kele žiwjenje wjedł. Šdnž pjenješy t pschecžinjenju njemēšesche, njebē šebi wulke starosēže čžinik, ale t židam kšecženyh kaž njekšecženyh iškōł a počžowal. Čži wschat jemu ženje pjenješy njebēchu šapowjedžili, dofelž jeho bohateho wuja šnjachu, kotrehož herba wōn bncž dyrbjesche.

Žačo jeho nan wumrje, wōn jemu wjele njelawo-
staji. Nanowy bratr paš šo minnēž njehašče. Ernsteł jeho husto wophtowasche a šo pola njeho woprašcho-
wasche, kaš šo jemu khowdži; ale wot njeho ženje žadny čžerwjeny pjenješł njedosta.

To bē runje w tym čžašu, jako Franzowsojo s Nēmzami wōjnu wjedžičku. Bohaty wuj paš sahrjeba tehdy šwoje samōžinje, kotrehož dla wulku starosēž mēšesche. Wōn bē šwoje pjenješy a papjery do kšecžca ščžinik a derje wobarnowal a šthowa jōn, njepraji paš nitomu ničžo wo tym.

We tutym čžašu dosta Ernsteł, kiž bē sa psche-
kupšteho w Lipsku pschistajeny, list, šo jeho wuj je jara khorny a šo ma s khowatom šo na pučž dacž, jeli šo chže jeho žiweho wohladacž. Še wschēj mōžnej špēšchnosēžu pučžowasche tōn do teho mēšta, hdnž jeho wuj bhđlesche. Tcho bē Woža ručžka šajala, šo jenož čžēžny rycžecž mōžesche. Šdnž Ernsteł t jeho khowemu kožu stupi, poda wuj jemu papjery, s kotrežēž bē wi-
džecž, šo je sa univerjalneho herbu postajeny, a wuj praji: moje pjenješy šym ja sahrjebal we — we — we.
— Dale wōn rycžecž njemōžesche, pschetož wōn wumrje.

We pinzy — myśleſſe ſebi Ernſt; — — njech je hdžež chze, ja te pjenjeſy namatam. Wuj bę czeſnje pohrjebany a ſa krótki czaſ, jaſo ſwoju ſtużbu we Ripſku bę horje dał, czejniſſe Ernſt do tkeże ſwojeho njeboćiziczeho wuja, kotraž nět jeha bęſſe.

Wón pytaſſe ſwėru ſa nětajlimi piſmami, ſo by naſhonik, hdže ma wuj ſwoje pjenjeſy na dań wupoćzene. Wón pał niczo njenamata, ſchtož by jeha we tym roſwucowacz móhſo. Po tajtim ſo ſ tym troſchtowaſſe, ſo je to wſchitto w tym kaſchczu, kotryž je wuj ſahrjebał. Teho dla ſapoczeſſe wón dźelacz a rycz. Najprjedy ryjeſſe w pinzy — a ryjeſſe hřuboko — bę to ſa njeho žakofnje czežte dźeto, a pót ſo wot njeho lijeſſe — ale podarmo, tu niczo njebę ł namatanju. Wón ryjeſſe w lućinje — w tkeži — w drjewjenju — niczo nihdže njebę widzićž wot žancho kaſchczu. Žaneje prózy wón njelutowaſſe — niſkomu njechaſſe pſcheradzić, ſchto pyta — teho dla wón ſam ſchpundowanje wó iſtwach a w komorach a na łubi horje torhaſſe — kamjenje wuſbėhowaſſe — a ryjeſſe a hrjebaſſe, ſo jemu ruzy boleſſe a wſchitto ſtawy tſchepotaču. Ale wſchitto bę podarmo; tón ſahrjebany ſchaz njechaſſe ſo polacač. W ſahrodze budže, — myśleſſe ſebi Ernſt a naja ſebi tſjoch hylnych dźelaczeryjom, jim prajo, ſo chze ſahrodu hinał ſtożicz a ſo dyrbja ju zykł pſcherycz. Czi to czinjaču a Ernſt pſchi nić žyliczi džen ſtejeſſe, tał dohko hacž to dźeto trajeſſe. Woni dwę njedzeli ryjaču a ſ hłowu wijaju, ł cjomu dha ma ſo dźeto ſtač, — ale niczo njebu namatane. Ernſtej ani jėdž ani picze njeſłodžeſſe. Wón ſebi hłowu łamaſſe, ſo by wuſłėdžit, hdže dha tola jeha wuſſe herbſtwo tczj. We — we — hdžeha by pał tola to bncž dyrbjało — tał praſcheſſe wón ſo ſtyſſnje kődny džen rano a wječor — ale wotmolwjenje ſo jemu žane na to doſtač njechaſſe. Dolež nihdžen žadny kuciz njebę, w kotrymž wón ſam njeby pytał, dha wón pſchi ſebi myśleſſe: ja pał chzu ſo tola tych ſuſodow praſhecž, ſchto wę, hacž jedyn wot nić něchto w tym njewę. Czi pał runje tał wjele wjedziču, kaž ja, kiž jeha wuja njeiſym ženje ſnał.

Dolež ta węż ſ tym bohatym herbſtwom ſa Ernſta tał hubjenje ſtejeſſe, bę wón jara ſrudny. So to dobre žiwjenje, na kotryž bę ſo wjeſelik, prjedy kónza ſmęje, hacž bę ſo ſapoczało, to wón derje ſpőjna. Někotſi wujowi dólžniży, kotſiz bęchu ſprawni ludžo,

pſchinjeſechu drje w poſtajenym czaſu ſwoju dań, a wuſnachu ſo ł temu, ſo maja kapitalije poćzene; tych druhich wón pał njeſnajeſſe a njemőžeſſe jich pominač, dolež ſami njeſchindžeču. Wjeſ pjenjeſ wón teho dla njebę; ale te njechachu nihdže doſahacz, woſebje dolež czi ſami, kotrymž bę wón winoizy, ſebi ſapłaczjenje žadaču. Hdž pał bę tych ſapłaczil — a wón ſebi wſchitto prawje pſchemyſłik, bę wón klu-dſchi, dylł prjedy. Po tajtim jemu niczo wſchi nje-woſta, hacž ſaſo do pſchekupſteje ſtużby ſtupicz. Wón pſchenaja ſwoju tkežu a ſahrodu a bu pomoznik pola jeneho pſchekupza w tamnym meſtce. A to bę jeha wuſſe ſbože!

Teho nowy knjeſ bę muž, kiž na porjadnoſež dzer-žeſſe. Ernſt dyrbjeſſe ſo po jeha woli ſadzeržecz. Sda bę mała doſcz. Lutuje, rjeknu jeha knjeſ ł njemu; wy ſeže herbſtwo ſwojeho wuja ſhubili, dha dyrbicie nět ſebi ſwój khlėb ſam dobyč a tajti khlėb, wėcže mi, nanajłepje ſłodzi. Tajte napomi-nanja na dobre meſto padžeču. Ernſt bę dźelawy, pilny, ſdzeržliwy, ſlutniwy a porjadny. Nad tym ſo jeha knjeſ jara wjekeleſſe. Něchto drugi mejeſſe pał tež nad nim ſpodobanje, a to bę najſtarſcha dźowka teho pſchekupza; a wo prawdže ta ſo Ernſtej tež jara lubjeſſe. Wę tu wjele dźeči a wuſſe herbſtwo njebę ł doćakanju, hdž by ſo ſtary nan minyl, ale Ernſt tola tutu dźowku ſwojeho knjeſa wutrobnje lubo me-jeſſe, a hdž ſo wo tym ryczeſſe, ſo wſchaf ſo jey njemőže wjele ſobu dacž, rjeknu wón: moj j małym ſapocznjemoj a pėtnje ſo prőzujemoj — dha to wſchitto pőndže a wona pſchiftaji: na Wožim žohnowanju je wſchitto ležane a wo to chzemoj kődny džen wutrobnje proſneč a ł temu bohobojaſne žiwjenje wjeſeč, dha Wóh ſ namał budže!

Se wſchitlić tajtić rycow a pſchemyſlenjom naſta ſlub. Ernſt bu nawoženja a jeha njemjeſta doſta nanowu domolnoſež ł žentwoje. Po kwaſu czejniſſe a Ernſtowa tkežu, a wotewriſhtaj tudy łlamanju. Wonał na dobru tworę, na dobru wahu a na dobru męru dzeržeſhtaj a ſ ludžimi pſcheczelnje wobłhdadže-ſhtaj. Teju węż derje dźeſſe. Hlaj! praji ta młoda žónka, hdž bę ſo lęto minyło a pſchi jeha kőnzu ſo jimaj rjany wužitł polaſa: naſſe modlitwy ſu wu-ſlychane; Wože žohnowanje ſo namał ſtawa; džał budž jemu!

Wonał woſtaſhtaj ſwėrnaj. Njedzelu a ſwojaty

dzeń wonaj śwjećeszta, dżekawy dzeń pilnje so prozowaszta. Róždy so nad tym wješelesche, so bē so Ernst polěpschik. Wón bē so wobohaczik psches herbstwo, kotrež njebē dostał. Na tuto herbstwo bu mało spomnjene. Hdyž pak so druhdy wo tym ryczješce, praji jeho žona: tuto herbstwo ja tebe njebē; hdy budzišce ty to samoženje a bohastwo dostał, kotrež tebi twój wuj je sawostajil, dha budzišce ty lidora a njebolak był a mje twoju lubu žónka njebudzišce ty mēł; tež njebudzišce ty nawuknył dżekacz a na spramne waschnje sebi swój khlēb warbowacz, a wo prawdze, lubošć a czješć ludži njebudzišce sebi ty dobył. Zo wschitko masch ty, teho dla budž s pokojom a njemjeršaj so, so je to herbstwo šhubjene.

Hdyž jeho mloda žona tał přehowasche, smēješce wón so a dyrbiesche pónacž, so wona wěrnoscž ryczji. Wón ju s wutrobu lubo mēješce. Zako bēschta, na rjećje lēto ženjenaj, wobradži jima, Wóh luby knjes mlodeho synka a psches to bu jejne sbože hišćije powjetšene.

Psches to, so so tajki nowy wobhydler do jeju kježe syny, dyrbiesche ta mloda žona na to myšlicž, so by wjazh ruma dostała žama sa so a sa swoje dżězo. Bē wschal tež pschi kudinje nělajta tomora pschitwarjena. Hdy by so tu murja spotorhala, dha by by tu rjana nowa stwicžla hodžila šhotowacz, praji wona. Za wēž bu derje wuradžene a sa dobru spónata.

Ernst dyrbiesche do Ripka sapucžowacz, so by sebi tworj wo obstarak a bjes tym wobšankny jeho žona, tu stwicžku sebi pschitowacz. Murjer, kotremuž to dżěko bu poručene, pschibēža jedyn dzeń k njej, prajizy, knjeni, pójće tola, ja chžu wam něščto pokasacz; w tej muri, kotruž mam torhacz, pokasuje so wulka dżera a w tej dżerje je nělajti kaschcz šhowany. Spěšchnje khwatasche wona tam a hlaj! po khwili bu s teje dżery wulki czěžki želesny kaschcz wusbēhnjeny. To je to herbstwo, praji wona swješelena. Zeje nan bu pscheproscheny a woni tón kaschcz wotežinjachu. Tu ležachu te pjenjesh, šlēboro a škoto, a papjery, kotrež wulle samóženje wučinjachu. Stary murjer, kiž bē šwēđł, dosta hódnu sdu, so by nitomu ničjo njeprajil.

Wječor pschindže Ernst s Ripka domoj. Jeho žona jeho wješelje a lubošnje witasche.

Rak je so tebi škło, praji wona, luby muziko, by dha tola swoje wēžy derje wobstarak? Wóhu budž

džak, wotmolwi wón, wscho je so jara derje a rjenje wurjedko a móžesh mi wēricž, so mam dobre mjeno pola wschitkich pschepuzow; hdy bych chžyl, dha bych sa wjele tawšynt tolerjow požžene dostał. Po tajkim, rjekny wona, mój to herbstwo twojeho njebo wuja njetrjebamoj! mój mamoj bjes njeho doscz! Rak dha, so so ty dženka na to herbstwo dopomnišch, kiž ty hewak žane šlowczko wo nim njeryczjšch? Ach, wotmolwi wona, ja mējach šandženu nōž džimny šón. Dži mi s twojimi šonami, žona, šimny wón. — Hdy budzišce so wón pak dowjelnik, luby mužo, a mój bychmoj to herbstwo wo prawdze dostałoj, šcho dha potom? — Njerycz tał hšupje, luba, praji wón. Mój to herbstwo mamoj, sawoła wona na jene dobo a pschimny jeho sa ruku a torhny jeho šobu do jstwy, w kotrež tón kaschcz šteješce. Tu je nasche a nascheho džěščja bohate herbstwo!

Něł bē jemu, jako by so jemu něščto džało a jako by s rjećkeho šona wotuczil. Tebi, luba duscha, niž mi, praji wón k swojej žonje, bē tuto herbstwo wobradžene.

Wóh je to derje činil, rjekny wona, a wobaj panjšchta, na swoje kolena a jeju ert a wutroba so pschelimaschta, wot džała a khwalby Wožjeje.

We tym stupi jejny nan do jstwy. Prawje tał čzinitaj, rjekny wón, Woži dar to je, šchož mataj; wón je wama, to bohastwo dał, hdyž teho šameho hódna, bēschta; wostaňtaj špokojnaj a naložtaj te pjenjesh, so Wože žohnowanje nad nimi wotpočujuje.

To wonaj šlubischta, a staj jo tež šwēru dżeržatoj. Ernst wosta bohabožasnny, ponižny a džekawy, dobroczel khudych, a herbstwo bē do prawej ruhow pschischko.

Šaj, pschitaj mój kmótr, Wože žohnowanje so nam stanje, hdyž po jeho puczach khodžimny. A ja wobšanknu tutu powješć s thmi šlowami katechismuša: to je sawěščje wěrnó.

Prothla ži, praja husto ludžo, hdyž wjedro njeje, taž je so w protyžny pschipowjedako. Pschēdenal je to wjele kroč šyššecž dyrbjak, hdyž je rjany čas nastal, bjes tym so wón bē luty deschcz wěščczil.

To, luby Božo, so jemu kóžde léto stanje, so jeho nješmilnje šudža a na njeho slé sakhadžeja, so to njeje lépše prjedy wjedzil. Ale so woni praja, protyka kži, to woni s njepravdu jemu porukuja. Wy dyrbjeli jenož wjedžic, tak so druhdže w nowinach a knižach kže pišaja a tajke kže nékotryžkuliž rady číta a jim bóle wéri, dylži rosomnemu štrowu a powjedancžku, kotrež je wérne. Wy šmy to kónsche léto, hdyž bē wójna, widžili a šhonili, kajke sekharne wēžy buchu powjedane a roščšěrjene a ludžo je wérjachu, hacž runje žane štowčžo wérno njebē. Ale hdyž bu něščto wérneho pišane a powjedane, dha woni s štrowu wijachu a so pschisahachu, to nihdy wérno njeje. Tajki pať je lud, wón čže najradšcho jebany byčž a kža sa jedyn džen wjazy pscheczelow a lubowarjow dobudže, hacž wérnosčž sa džešacž lét.

Nihdyen pať so tajke kže njeryčža, kaž w Amerižy. W amerikanškich nowinach so husto tajke powjedancžka namalaja, so tež tón najnerosomnišchi je wéricž njemóže. Šaj! Amerikanarjo husto jedyn drugeho, hdyž šebi ščto bjes šobu powjedaja, tak wobokhaja, so to na ničžo podobne njeje. Tajka šmēščna kža rēka pola Amerikanarjow: puf. Tak štejesche njedawno w jenyh New-Yorkškim pišmje, so je tam jedyn moler psches mēru wuschifny a wustojny, kaž žadny drugi ani w starym ani w nowym šwētčže. Jedyn młodženž dasche šo jemu molowacž a jeho wobras je šo temu mužikej tať derje radžil, so šebi kóždy, kiž jón wohlada, hnydom mnyšlesche, so teho młodženža šameho psched šobu štejo widži a so nékotryžkuliž je hžjom šapocžal s nim ryčecž. Ale to hiščče njeje dostčž; to šnamjo je temu młodženžej tať podobne, so dyrbi šo jemu, mjenužy temu šnamjenju, kóždy tndžen k najmjenschemu dwóžy broda truhacž. — Kať wustojny tutón moler je, to šo s teho dale hodži šhudacž, so je jemu žonu wotšnamjenil, kotraž je tať tóšta a tucžna, so kóždemu, kiž na jeje wobras pohlada, počžina slé byčž a wón šebi ščllenzu palenža kupicž dyrbi.

Jedyn džen šedžiščtaj dwaj Amerikanarjej w jenej torčžmje a šledžiščtaj šebi to a wono. Pomyšl šebi, rjeknu tón jedyn k drugemu, ščto je šo jenemu naščich najšklawniščich lékarjow štako. Ščto dha, praji tón drugi. Šlaj! tón mējesche šhoreho, kiž bē šo jara našymnil, čžohož dla wón jemu tu radu da, so dyrbi šo prawje počžic. Wón šapiša rezepť, kotryž tón šhory do haptyli donješe, hdyž wēšte lékarštwo dosta.

Tuto lékarštwo bē tať móžne, so šhoremu we šožu se wščēh bokow pót wudyri a sa pót hodžiny wot njeho tejšo wody wubēža, so šo wón, wboše njebožatko! w šwojim počže šatepi.

Wo tym šym ja tež šlyšchal, rjeknu tón drugi, ale pať s tym pschistawkom, so šu čžolm pschwojšli, so byčhu to wobšlednjene čželo s teho pota wutorhnyli. — Šm! Šm!

13.

D a w f i.

W Europeje bē w léčže 1864 na 49 krajow — něť je ičh něščto mjenje a we tutych 49 krajach šo tehdom 3000 millionow toleť dawanja abo dawkow šapčacž. W Franžowskeje tute dawki wunješechu: 512 millionow toleť; w Šendželskeje: 460; w Rušowskeje 400, w Na-kuskeje 320, w Italskeje 234 mil.; w Španišteje 75 mil.; w Pruskeje 134 millionow. Wot tutych dawkow buchu wudate: 1200 millionow ša šdžerženje wóšštow, 400 ša kralowškich a šhžorškich šastojnikow, 32 ša wyšhote a nišle šhule. Ščtož wyšče wostta, to šo ščacžesche ša daň, ša šhžorow, kralow a wjeršow a ša druge nusne kaž njenusne wudawki. W léčže 1854 tute dawki jenož 1560 millionow toleť wucžinjachu, po tajkim šu šo wone ša džešacž lét wo 1440 millionow powyšhike. Šdyž to dale dže, kaž něť, dha šo ša džešacž lét, po tajkim w léčže 1874, dawki na 3000 millionow powyšcha. Šacž budža kraje a ludy tejšo dawanja ščacžic a hacž to šebi budže jedyn wot nich žadacž móž, to šo prašcha. Wēšte pať je, so po pošlenjej wójnje — šo dawanja njepomjenšcha, ale powjetšcha. Pščtož škoty mēr, tón živi, hrosny njemēr, tón pať žerje.

14.

Něotre podawki s pošlenjeje wójny.

Šo kralowejšhradskeje bitwje bēchu na železnizy ranieni wjazy do Šeržberga pschijeli, so byčhu šu tudy wuhojeli. Wobnyderjo delnoluziškeho měšta Grabina bēchu wo tym šlyšcheli a podachu šo s wosami do Šeržberga, so byčhu šebi poš šta tutych ranjenyč

domoj domjesli a jich pola sebje wothladali. Měščežan a barbar S. dosta grenadiera s kěžor-Franz-regimenta, kiž bě do ramjenja ranjeny. Wón a jeho žona a jeho džězi teho muža se wškej lubosče wothladowachu, so wón bórny wotchori. Ničto šo njebě sa tym praschal, ščo a s wotkal wón je. Zedyn džěn pak dostanje wón list, kiž jeho jara srudži. Woni šo jeho woprasheja, ščo je šo jemu stało a na to wón jim wščitko wupowjeda, so je khudy džěfaczeř a so jeho žona jemu we tym lišče piške, tak hubjenje šo jej dze, so šo jejna hodžinka pschibližuje, hdžež směje porodžič, so šebi w pošlenim čašu nicžo njeie saškuzič móbka, dolež je khorowata byla a so ani pošlesheja ani šchatow nima. To wupowjeda tón landwehrista tym ludjom, kotřiž jeho pola sebje běchu horjewšali, se srudnym duchom. Žako bě to žona teho barbarja škyšaka, poda šo wona k někotrym šušobžinkam a dobrym pscheczelnizam w měsče a ros-nješe nusu teho landwehristy, a prošeshe wo šmilne darj sa tu khudu nježelnicu. A hlaj! wona teško dosta, so šo w hornej stwicžy žke wulke blido pošne nakšacž hodžeshe. Tu ležachu běle koschliti, khapiczi s čermjenny mi bancžikami, wjeluschki, pošlesheja a teho runja, ščož k přėnim potrjebnosčam nowonarodženeho džěšča škuscha, a pódla bšhšchjeshe šo tež hromadka šlēbornych tolerjom. Žako to wščitko bě derje a pė-tnje srjadowane, wjedžichu barbarjež ludžo teho landwehristu do teje stwicži, prajizy, so to wščitko jemu a jeho žonie škuscha. To wščitko dyrbjalo sa moju lubu žonku byč? prashešhe šo wón, a jako jemu běchu haj wotmolwili, stejeshe wón tóhdy bjes rycžow, jenož najhoržyški džak šo s jeho woczow muroni — mjenujžy: šylsicžka. Saplacž wam Wóh waschu wulku dobrotu, sawoła wón, a šylšy wješela ronjachu šo jemu po ližomaj; ščož šče wy mi a tym mojim dobreho ščjiniš, to ženje nješabudu. Džězi a džězidžězi dyr-bja šhonicž a khwalicž, tak dobrocžimi ludžo w měsče Grabinje šu!

Žako pruste wójsko po bitwje pola Rangensalzy

psches Thuringsku cžehnišhe, so by s Koburgšeho kraja Bajerstich wuhnało, ležeshe wone někotre dny w měsče Šildburghausenu. W jenny mlynje njedalošo wot tam běchu někotři dwacžego landwehristojo kwartiru dostali. Žako po wobjedže mlynkež mišchtrka, kotraž bě młoda žonka a loni haše šo woženika, do delneje stwy stupi, wuhlada wona, so wšchizy wojazy pschi blidže šedža a listy pišaju. Nól! prashešhe šo wona se žortom, dha drje wy na washe lubki pišacze? Wy šmy wšchizy ženjeni, wotmolwi jedyn wot nich, a mamy řědko teško khwile, so móhli listy na šwojich pišacž. Dolež pak dženska džěn wotpo-čžinka mamy, dha my tu škadnosčy nakožujemy a pišamy, so žona a džězi šhonja, so šmy hišheje pschi žiwjenju. S tym pschimn wón sašo šwoje piero a ničto ničto hewal njeprajeshe. Zedyn jeniczi šedžeshe našdala. Bě to młody muž a na nim bě widžecž, so bě jara srudny. Mlynkowa njemóžeshe pschepuschecž, so šo jeho njebh praschala: wy pak tu njepišacze? Wón pošladny na nju a šylšy jemu do woczow stupachu. Nė, rjekny wón, ja nišoho na šwěče nimam, na kohož bych pišacž mėl. Žako šo bubnowashe, so dyrbjachmy přecž čahnyč, ležeshe moja žona we porodnej nusy; ja dyrbjach wot jejneho šmjertneho kóža přecž — přecž do wójný! Na to khwatašhe ta młoda mlynkowa do blisheje komorki, hdžež w koležy jejny mały šynk ležeshe a, hdžž bě jeho wokošchowała, padže wona na šwoje kolena a prošeshe Boha, so by tón jeje šyna wotžowsžy sachowak a pschěd takim wójnškim hubjenštwom nobarnowak. —

We bitwje pola Prerowa w Morawškej, 14. julija 1866, w kotrejž tši šwadrony tšecžeho jěšneho šakšeho regimenta tši šwadrony pruskich čermjennyh husarow čžišnychu a pschi tym tšicžezi konjom dobychu, dosta šakšy jěšny Wežel wot jeneho husara mőžny puř do šhije. Rosnjemđreny wobroczi šo Wežel a rubny temu husarej se šwojim mjeczom do bjeswočža, so tón na měsče s konja padže, bjes tym šo Wežel s hñěwom wořashe: nól! dha ředžbuj tola, hdže biješ!